İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYAT MECMUASI

26 / 2
2016

Yıl: 2016 Cilt: 26 / 2 ISSN: 0085-7432

TÜRKİYAT MECMUASI

Ölümünün 50. Yılında M. Fuad Köprülü Özel Sayısı

TÜRKİYAT MECMUASI JOURNAL of TURKOLOGY
Year: 2016 Volume: 26 / 2

İSTANBUL

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

Yıl: 2016 **Cilt: 26/2** **ISSN: 0085/7432**

TÜRKİYAT MECMUASI

Ölümünün 50. Yılında M. Fuad Köprülü Özel Sayısı

Kurucusu:

Ord. Prof. Mehmet Fuat Köprülü

TÜRKİYAT MECMUASI JOURNAL of TURKOLOGY

Year: 2016 Vol: 26/2

Türkiyat Mecmuası
Cilt: 26/2, 2016, ISSN: 0085-7432
Türkiyat Mecmuası Journal of Turkology
Vol: 26/2, 2016, ISSN: 0085-7432

Sahibi/Owner
İstanbul Üniversitesi
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
(Müdür Prof. Dr. Fikret TURAN)

Genel Yayın Yönetmeni/Editor-in-Chief
Prof. Dr. Fikret TURAN

Editör Kurulu/Editors
Prof. Dr. Fikret TURAN
Doç. Dr. İbrahim ÇEŞMELİ
Doç. Dr. Abid Nazar MAHDUM
Yrd. Doç. Dr. Ömer KUL

Yazı İşleri Müdürü/Managing Editor
Yrd. Doç. Dr. Esra ÖZSÜER

E-Dergi Yöneticisi-Mizanpaj/E-Journal Director-Layout
Arş. Gör. Harun KORKMAZ

Dergi Sekretaryası/Journal Secretariat
Arş. Gör. Harun KORKMAZ
Arş. Gör. Emine TEMEL

Danışma Kurulu/Advisory Board
Prof. Dr. Mahmut AK
Prof. Dr. Mahir AYDIN
Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN
Prof. Dr. A. Azmi BİLGİN
Prof. Dr. Uwe BLAESING
Prof. Dr. Henrik BOESCHOTEN
Prof. Dr. Éva Á. CSATÓ
Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK
Prof. Dr. Hayati DEVELİ
Prof. Dr. Musa DUMAN
Prof. Dr. Kemal ERASLAN
Prof. Dr. M. Şükrü HANİOĞLU
Prof. Dr. Lars JOHANSON
Prof. Dr. Kemal YAVUZ
Prof. Dr. Erik J. ZÜRCHER
Yrd. Doç. Dr. Ayna A. ARSLAN
Yrd. Doç. Dr. Gözde SAZAK
Yrd. Doç. Dr. M. Sait TÜRKHAN
Yrd. Doç. Dr. Kadriye Figen VARDAR
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Y. YILMAZ
Arş. Gör. Dr. Müslüm YILMAZ

Yazı İşleri Kurulu/Managing Board
Prof. Dr. Fikret TURAN
Yrd. Doç. Dr. Esra ÖZSÜER
Arş. Gör. Dr. Hande GÜNÖZÜ
Arş. Gör. Harun KORKMAZ
Arş. Gör. Emre KURBAN
Arş. Gör. Emine TEMEL

Türkiyat Mecmuası yılda iki kere çıkan uluslararası hakemli akademik dergidir.
Journal of Turkology is an international refereed academic journal, published semi-annually.

Türkiyat Mecmuası; ASOS Index, EBSCO (Academic Search Complete), MLA International Bibliography ve ULAKBİM tarafından taranıp indekslenmektedir.
Journal of Turkology is currently indexed by ASOS Index, EBSCO (Academic Search Complete), MLA International Bibliography and ULAKBIM.

Dergimizdeki tüm yazılar, kaynak gösterilerek alıntılanabilir.
Quotations are allowed by indicating the source.

Yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.
All legal responsibilities of the articles belong to the writers.

Baskı/Printing
Step Ajans Reklamcılık, Matbaacılık, Tanıtım ve Organizasyon Ltd. Şti.
Göztepe Mah. Bosna Cad. No: 11 34200
Bağcılar/İstanbul, Telefon:0 212 446 88 46
E-posta: stepajans@gmail.com
Matbaa Sertifika No: 12266

Yazışma Adresi/Correspondence Address
İstanbul Üniversitesi
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Horhor Cad. Kavalalı Sok. No: 5/4, 34080, Fatih/İstanbul
Telefon: 0 212 440 00 00 – 27865
E-posta: turkiyatmecmuasi1924@gmail.com

İÇİNDEKİLER

MAKALELER

Mehmet AÇA
Tıva Kahramanlık Destanı "Kañgıvay-Mergen"de Kötülük Sorunu
The Problem of Evil in Epic of "Kañgıvay Mergen"……1-9

Yaşar AYDEMİR
Remzî ve Divanı
Remzî and His Divan……11-34

Sinan BAKIR
Bâki Ayhan T.'nin Şiiri, His ve Fikir Dünyası
Bâki Ayhan T.'s Poetry, His World of Emotiond and Ideas…….35-61

Fatih BAKIRCI
Öleng/(y) Ölen Sözcüğü ve Nevayî ile Babur'da Bir Tür Olarak *Öleng*
On the Word of *Öleng/(y) Ölen* and *Öleng* That is a Type in the Nawai and Babur's Works……...….63-74

Şeyma BENLİ
Leâlî'nin *Terceme-i Ba'zı Âyât-ı Zebûr* Adlı Manzûmesi
Leali's Poem Named *Translation of Some Verses of Psalms*……..….75-93

İbrahim BİRİCİK
"Çanakkale Mahşeri" ve *"Sarıkamış/Beyaz Hüzün"* Romanlarında Türklerin Kimliksel Bellek Mekânları
Turks' Identity Memory Places in the *"Çanakkale Mahşeri"* and *"Sarıkamış/Beyaz Hüzün"* Novels……..95-111

Mustafa BUDAK
Bir Osmanlı Diplomatının Kaleminden Birinci Dünya Savaşı Başlarında Kafkasya ve Sarıkamış Harekâtı - Reşt Şehbender Vekili Tevfik Bey'in Raporu
The Caucasia and Sarikamis Campaign in the Beginning of the First World War According to an Ottoman Diplomat – Report of Tevfik Beg, Vice of Consullor of Resht…….113-131

Ülkü ÇALIŞKAN
Kadet Partisi'nde (Anayasal Demokrat Partisi) İki Farklı Millet ve Milliyetçilik Anlayışı
Two Different Nations and Nationalism Approachment in Kadet Party (Constitutional Democratic Party)……133-153

Aslı ÇANDARLI ŞAHİN
Kuman-Kıpçaklarda Zanaat ve Konar-Göçerlik İlişkisi
The Relation Between Craft and Nomad Life-Style in Cuman/Kıpchaks……...155-165

Özlem DÜZLÜ-Hürdünya ŞAHAN
Şeyh Gâlib ve Ahmet Hâşim'in Poetik Yakınlıkları
Poetic Closeness Between Şeyh Gâlib and Ahmet Hâşim……....167-186

Saadettin GÖMEÇ
Kök Türk Yazıtları ve Divanü Lûgat-it-Türk'te Yiyecek ve İçecekler
Foods and Beverages in Kok Turk Inscriptions and Divanu Lugat-it Turk.....187-195

Hande GÜNÖZÜ
Kayseri Sahabiye Medresesi (Sahip Ata Medresesi) Duvar Yapım Malzemesi Araştırmaları ve Konservasyon Önerileri
Investigation and Proposals for the Conservation on Masonry Materials of Kayseri Sahabiye (Sahip Ata) Madrasa……...….197-203

Hasan KAPLAN
Divan Şiirinde Karaman
Karaman in Divan Poetry……..205-239

Caner KERİMOĞLU
Sözcük Öbeği Olarak Cümle ve Bir Öbek Önerisi
Sentence as Lexical Bundle and One Phrase Proposal…….241-245

Neslihan İlknur KOÇ KESKİN
Osmanlı Şiirinin Önemli Bir Görsel Kaynağı Ralamb'ın Türk Kıyafetleri Albümü
The Ralamb Costume Book: An Important Visual Source of Ottoman Poetry……247-265

Halil İlteriş KUTLU
Joseph von Hammer-Purgstall'in Sultan II. Mahmut Methiyesi
Joseph von Hammer-Prugstall's Laudatory Poem of Sultan Mahmood II……267-285

Nuran MALTA MUHAXHERİ
Kosova Türklerinin Evliliğe Bağlı İnanış ve Uygulamalarında Eşiğin Yeri
The Importance of the Threshold in the Belief and Practices of Kosovo Turk's Weddings……...….287-292

Mehmet ÖLMEZ-Uğur UZUNKAYA
Eski Uygurcada *Mudrā*lar
*Mudrā*s in Old Uyghur……..293-305

Mutlu Melis ÖZGERİŞ
Değerli Taşlar Yönünden Ahmet Paşa Divanı
The Divan of Ahmet Pasha in Terms of Valued Stones……...……307-324

Esra ÖZSÜER
19. Yüzyıl Avrupa Romantiklerinin 1821 Mora İsyanı Üzerindeki Siyasi ve Kültürel Etkileri
Political and Cultural Effects of 19th Century European Romantic Movement in 1821 Greek Revolt……325-344

Erdem SARIKAYA
Eski Türk Edebiyatında İlk Edebî Rüya: Odgurmış'ın Rüyası
First Literary Dream in Old Turkish Literature: Odgurmis's Dream....345-370

Hakan SOYDAŞ
Şarkiyatçı Nassif Mallouf'un Eserleri ve Çocuk Edebiyatında Bir Mihenk Taşı: *Kitâb-ı Der-Hakk-ı Sıbyân ve Sabâvet*
Works of Orientalist Nassif Mallouf and a Touchstone in Children's Literature: *Kitâb-ı Der-Hakk-ı Sıbyân ve Sabâvet*……..…..371-383

Emine TEMEL
Meymûne Banu Hikâyesi
Story of Meymûne Banu……...385-463

Mehmet Mahur TULUM
Dede Korkut Oğuznameleri'nde Geçen *ḳaytaban* Üzerine Yeni Yaklaşımlar
New Approaches on *ḳaytaban* in the Dede Korkut Text……..465-472

Abdullah UÇMAN
Türk Edebiyatında Kimlik Meselesi Üzerine Bazı Dikkatler
Some Perspectives on Identity in Turkish Literature……..……..473-483

Duyurular
Türkiyat Mecmuası Makale Ödülü ve Türkiyat Mecmuası Hizmet Ödülü…….485-486

Yayım İlkeleri ve Makale Yazım Kuralları……..487-490

Türkiyat Mecmuası, c. 26/2, 2016, 385-463

MEYMÛNE BANU HİKÂYESİ

Emine TEMEL[*]

ÖZ

Cumhuriyet'in ilan edilmesinin ardından Mustafa Kemal Atatürk, başta edebiyat, dil, tarih ve sanat olmak üzere Türk kültürü ve medeniyetinin her kolunda araştırmalar yapmak, yapılan çalışmaları düzenli olarak yayımlamak, yurt dışı ile bağlantılar kurup birtakım ilmî faaliyetler göstermek, Türklük biliminin temel kaynaklarını hazırlamak ve değerli yazmalardan ve fotoğraflardan müteşekkil bir arşiv oluşturmak amacı ile akademik bir müessesinin kurulmasının gerekliliğine dikkat çekmiş ve ilk ilmî araştırma enstitüsü olarak Türkiyat Enstitüsü'nü kurmuştur.

İstanbul Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi'ne bağlı olarak kurulan Türkiyat Enstitüsü'nün temelini, içerisinde pek çok değerli eseri bulunduran kütüphanesi oluşturmaktadır. Kütüphane koleksiyonunun esasını ise Hakas Türklerinden Rus Türkolog Nikolay Fyodoroviç Katanov'dan (ö. 1922) satın alınan yazmalar, kitaplar ve mikrofilmler teşkil etmektedir.

Bu makalede, kütüphanenin Katanov yazma koleksiyonunun 1 numaralı bölümünde 4. eser (TAEKY1/4) olarak kayıtlı ve içerisinde beş farklı hikâyeyi barındıran yazmanın dördüncü hikâyesi incelenecektir. Eserin müellifi ve müstensihi belli olmamakla birlikte dili Kazan Tatar Türkçesi olarak ifade edilmiştir. Dokuz varaktan müteşekkil olan bu eser, Hindistan padişahı Haris'in kızı Meymûne Banu'nun Hazret-i Resul ile evlenmesine kadar olan süreci konu edinmektedir. Bu yazıda eserin, öncelikle fizikî özellikleri tanıtılıp muhtevasından bahsedilecek akabinde sahip olduğu imlâ hususiyetlerine yer verilecektir. Eserin gösterdiği farklı dilbilgisi özellikleri tek tek ifade edilerek yazıldığı dönemle ilgili bazı hususlara dikkat çekilecektir. Son olarak eserin transkripsiyonlu okuması ile gramatikal dizini verilecek ve tıpkıbasımı sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, Katanov Yazma Eser Koleksiyonu, Doğu Türkçesi, Meymûne Banu Hikâyesi

STORY OF MEYMÛNE BANU

ABSTRACT

After the declaration of the Republic, Mustafa Kemal Atatürk attracted attention to which should be established an academic instituton to research in all branches of Turkish culture and civilization, publish the works done regularly, carry out some scientific activities as establishing connections with abroad, prepare the basic sources of Turcology and generate an archive of valuable manuscripts and photographs and established Turkic Studies Institue as the first scientific research institue.

The foundation of the Turkic Studies Institue which was affiliated to the Faculty of Letters of the Istanbul University, has constitued the library that has held many valuable works. The basis of the library collections have formed manuscripts, books and microfilms purchased by the Russian Turkologist Nikolay Fyodorovich Katanov (d. 1922) from Hakas Turks.

[*] Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, emine.temel@istanbul.edu.tr

Makale Geliş Tarihi: 25.10.2016 Kabul Tarihi: 15.11.2016

In this article, the fourth story of the manuscript which is registered as 1/4 in the library's manuscript collections of Katanov and contains five different stories is going to be examined. The author and transcriber of the work are not clear but the language of the work has been expressed as Kazan Tatar Turkic. This work, which consists of nine leafs, is about the process until the marriage of the Indian sultan Haris' daughter, Meymune Banu, to Hazret-i Rasul.
In this study firstly, the work's pyhsical features are going to be introduced, context is going to be mentioned and then followed orthography characters which the work has possessed. The different grammatical features of the work are going to be expressed one by one and remarked some points related to the period written. Finally, the transcription of the work and grammatical index are going to be given and facsimile is going to be presented.
Keywords: The Library of the Research Enstitute of Turkology, The Manuscript Collections of Katanov, The Eastern Turkic, The Story of Meymûne Banu

1. GİRİŞ

Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet'in ilanından sonra Ord. Prof. Dr. Mehmet Fuad Köprülü'yü İstanbul Darülfünûnu (İstanbul Üniversitesi) bünyesinde Türk kültür ve medeniyetine hizmet edecek, ilmî çalışmalar yayımlayacak bir müesseseyi kurması için görevlendirmiştir. 12 Kasım 1924 tarihinde, Atatürk'ün başkanlığındaki Bakanlar Kurulu'nun 1111 numaralı kararı ile İstanbul Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi'ne bağlı Türkiyat Enstitüsü kuruldu. Türkiyat Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti'nde Bakanlar Kurulu kararı ile kurulan ilk ve tek ilmî enstitüdür.

16 Ocak 1991 tarihi itibari ile İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı olan Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Sanatı ve Türk Tarihi olmak üzere üç anabilim dalında faaliyet göstermektedir.

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün bünyesinde yer alan kütüphane; Katanov, tezler, bağış kitaplar ile yazmalar, mikrofilmler olmak üzere dört bölümden müteşekkildir. Kütüphanenin esasını Hakas Türklerinden Rus Türk bilimcisi Katanov'un (ö. 1922) özel kitaplığı teşkil etmektedir. Ölümünün ardından hanımının kitapları satmak istediği haberini alan Evkaf Nezareti, 3000 altın karşılığında Türklük bilimi adına önemli bir yere sahip olan bu kitapları satın alır. İlk önce Süleymaniye Kütüphanesi'nde muhafaza edilen bu eserler Türkiyat Enstitüsü'nün kurulmasının ardından buraya devredilmiştir. 3000 ciltlik eserin bulunduğu bu kitaplık ile daha sonra yapılan bağışlar neticesinde (1956: Sadettin Arel, 1968: Hamit Ongunsu, 1971: Halit Ziya Uşaklıgil, 1973: Azerbaycanlı Sultan Beg, 1974: Ahmed Hamdi Tanpınar, 1980: Mehmet Behçet Yazar) kütüphanedeki toplam eser sayısı 50.000'e ulaşmıştır.[1]

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi'nde 200 cilde yakın yazma eser bulunmaktadır. Bu yazmaların kataloglama işini ilk olarak Cevat İzgi yapmaya başlamıştır. İzgi'nin vefat etmesi üzerine yarım kalan işi Mehmet Zeren ve İsmail Güleç, Katanov ve Hüseyin Sadettin Arel'in bağışları arasında bulunan 173 yazma

[1] Mustafa Özkan, "Kuruluşunun 70. Yılında Türkiyat Enstitüsü", *Türkiyat Mecmuası*, XX, 1997, s. 1-11.

eserin kataloğunu çıkararak devam ettirmişlerdir.[2] Son olarak Sadık Yazar, Osman Nedim Tuna ve Mehmet Behçet Yazar'ın bağışları arasında yer alan 71 cilt el yazma içinde bulunan 121 eserin kataloğunu hazırlamış ve bu çalışma *Türkiyat Mecmuası'*nda yayımlanmıştır.[3]

Yazma koleksiyonunda dikkati çeken eserlerin başında Katanov'un bağışladığı yazmalar gelmektedir. Çoğu Doğu Türkçesi ile kaleme alınmış olan bu eserler arasında Kazan Tatar Türkçesi ile yazılmış Hüsâmeddîn b. Şerefüddîn el-Müslimî'nin *Tevârihu'l-Bulgariyye'si, Sakam Kıssası, Hz. Ali'nin Bir Destanı, Meymûne Banu Hikâyesi, Bir Kadının Hilkat-i Garîbe Çocuğu Hikâyesi* ile Fazlullâh b. Îsâ et-Taşkendî'nin *Kelile ve Dimne Tercümesi, Ahmet Yesevî'nin Hikmetleri,* Allahyâr Sûfî'nin *Fevzü'n-Necât* bulunmaktadır. Doğu Türkçesi ile kaleme alınmış olup Katanov dışındaki koleksiyonlarda yer alan yazmalar da mevcuttur. Osman Nedim Tuna koleksiyonunda Latîfî mahlaslı kişi tarafından yazılan ve Tûtînâme tercümesi olan *Mazharu'l-Acâyib*, Mısırlı şair Bûsîrî'nin Arapça *Kaside-i Bürde* adlı eserine Çağatay Türkçesi ile yazılan şerh ile *İslâmî'nin mesnevisi* yer almaktadır.

Bu makalede, içerisinde beş farklı hikâyenin olduğu, katalog numarası 1/4 olan (TAEKY1/4) yazmanın dördüncü eseri ele alınacaktır. Yazmanın öncelikle fizikî özellikleri tanıtılacak akabinde muhtevasından bahsedilip, imlâ hususiyetlerine yer verilecektir. Yazmada görülen farklı dilbilgisi özelliklerinden yola çıkılarak eserin yazıldığı dönem ile ilgili bazı hususlara dikkat çekilecektir. Makalenin sonunda eserin transkripsiyonlu okuması ve gramatikal dizini verilecek, tıpkıbasımı sunulacaktır.

2. ESER HAKKINDA GENEL BİLGİ

2.1. Eserin Tavsifi

İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Kütüphanesi'nin katalog kaydı 1/4 olan yazma, beş ayrı hikâyeden oluşmaktadır. Bu yazmanın 59a ve 67b varakları arasında *Meymûne Banu Hikâyesi* yer almaktadır. Her bir sayfası -birkaç istisna dışında-[4] 15 satırdan oluşan bu yazmanın dili katalog kaydında Kazan Tatar Türkçesi olarak belirtilmiştir. Eser Nestalik hat ile kaleme alınmıştır.

2.2. Eserin Yazarı/Müstensihi, Yazılış Tarihi ve Yeri

Eserin müellifi ve müstensihi belli olmamakla birlikte katalog kaydında XVI. yüzyılda istinsah edilmiş olabileceği belirtilmiştir. Yazılış tarihi ile ilgili ise hiçbir kayda rastlanılmamıştır.

2.3. Yazmanın Fizikî Özellikleri

Yazma, 205x165 (160x105) mm. ebadında ve reddadelidir, siyah mürekkeple yazılmıştır. Yazmanın sol tarafının sol üst kısmında düzensiz olarak varak numaraları belirtilmiştir.

Yazmanın sağ tarafındaki her bir sayfanın 15. satırından sonra bir sonraki sayfanın ilk kelimesi, hecesi veya 15. satırın son kelimesine ait bir ekin düzenli

---

[2] Mehmet Zeren, İsmail Güleç, *İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 2009.

[3] Sadık Yazar, "İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'ndeki El Yazmalarının Kataloğu", *Türkiyat Mecmuası,* XVI/1, 2016, s. 339-446.

[4] 60a/60b: 14 satır 67b: 16 satırdan müteşekkildir.

olarak derkenar düşülmesi (reddade) dikkati çekmektedir: Kelime ve hece derkenarları: 62b/15dk. **ol** > 63a/01 ol ʿavret-niṅg, 64b/15dk. **tört** > 64a/01 tört kez yüz, 66b/15dk. **séni** > 67a/01 séni; 60b/15dk. **ḫalā-** > 61b/01 ḫalāyıḳġa fāş, 61b/15dk**. ya-** > 62a/01 yarın ḳıyāmet, 63b/15 dk. **inşā'-** > 64a/01 inşā'allahu Teʿa. Ek derkenarları: 59b/15 pādşāh- 15dk**. -mız** > 60a/01 -mız bizlere, 65b/15 ḳızıl altun- 15dk**. -dan** > 66a/01 -dan zerrīn.

2.4. Eserin Muhtevası

Meymûne Banu, Hindistan padişahı Haris'ın kızıdır. Bütün cihan padişahlarının oğulları ona talip olur fakat Meymûne Banu Mekke'de yaşayan, -müstensihin ifadesi ile- padişah ve aynı zamanda peygamber olan Ahmed Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi's-selam adındaki büyük zâtın yanına gitmek ister. Onun dinine girip ümmetinden olan kişilerin cehennemden kurtulacağını söyleyen Meymûne Banu, babasından izin alarak tam bir yılda Mekke'ye ulaşır ve peygamberin karşısına çıkıp "Ben bir kadınım ve eş istiyorum. Bana ne buyurursunuz?" diye sorar. Hazret-i Peygamber de ona, erkeklerin kadınlar üzerindeki haklarının çok olduğunu, bu hakları yerine getirebilirse evlenebileceğini söyler. Meymûne Banu'nun bu hakların neler olduğunu sorması üzerine Hazret-i Resul, kadınların erkeklere karşı hangi durumlarda ne şekilde davranmaları gerektiğini anlatmaya başlar.

Hazret-i Resul, 60b/07'den 64b/02'ye kadar bütün hadislerini tek tek sıralar. Meymûne Banu bu hadislerin hepsini dinledikten sonra Arafat dağı taraflarına çadır kurmaya gider ve Hazret-i Resul'ü buraya davet eder. Hazret-i Resul daveti kabul edince Meymûne Banu kendisine ihtişamlı bir karşılama töreni hazırlar.

Bir süre Meymûne Banu'nun yanında kalan Hazret-i Resul, sekizinci günde buradan ayrılarak Kâbe'ye gider. Meymûne Banu Hazret-i Resul'ü yanında göremeyince aklını kaybeder. Bir zaman sonra Hazret-i Resul Allah'ın fermanı ile gelir ve Allah ikisini eş ilan eder fakat Hazret-i Resul, Meymûne Banu'nun babasından izin almadığı müddetçe kendisi ile evlenmeyeceğini söyler. Meymûne Banu'nun babası ise bu ülkeden çok uzakta bir yerdedir. Hazret-i Resul, Allah'a dua ederek Meymûne Banu'nun babasının bir an önce Mekke'ye gelmesini diler ve babası kırk dört vezir, hizmetçi ve askerlerle Mekke'ye gelir. Üçü birlikte konuştuktan sonra babasından icazeti alan Hazret-i Resul, Meymûne Banu ile nikâhlanır ve babası Hindistan'a geri döner.

Meymûne Banu bir ömrünü Hazret-i Resul'ün hizmetinde geçirir. Bir zaman sonra da Hazret-i Resul Meymûne Banu'nun dizinin üstünde vefat eder.

3. YAZIM ÖZELLİKLERİ

3.1. İkili Yazım

Yazmada dikkati çeken ikili yazımlar bulunmaktadır. Sadece iki yerde geçen "çeşit çeşit" anlamındaki tekrar grubunun biri söz başında tonlu diğeri ise tonsuz ünsüz ile yazılmıştır: *dürlü dürlü* (59b/12) ~ *türlü türlü* (59b/07). Aynı durumu başka bir kelimede de görmekteyiz: *tilediler* (67a/14) ~ *diler-men* (60b/02). Sadece iki defa kullanılan bir diğer tekrar grubu da son seste yuvarlak ve dar sıradan ünlü olmak üzere farklı şekillerde yer almıştır: *yérli yérine* (66a/08) ~ *yérlü yérine*

(66a/14). Farklı fonksiyonlarda yalnız iki yerde geçen aynı kelimenin biri söz sonunda ses düşmesine uğrarken diğeri eskicil şekli ile yer almaktadır: *ulu bolur* (61a/09) ~ *uluġlamak* (63a/13), *ḳatı* (61b/09) ~ *ḳatıġ* (61a/04, 62a/04, 63/11). 15 defa kullanılan *el* kelimesi sadece bir satırda *elig* (60a/09) olarak geçerken diğer satırlarda söz sonunda düşmeye uğramıştır: *elinden* (61a/06), *elinin̂g* (61a/07), *elin* (63b/02). Bir diğer ikili yazımı da gömlek ile söyle- kelimelerinde görüyoruz: *kömlegi* (61a/14) ~ *kön̂glegin* (63a/06), *söyledi* (59a/08) ~ *sözler-siz* (60a/14).

Zamirlerdeki ikili yazımlar: *men* (60b/02, 62b/07, 63b/12, 64b/05, 67a/06) ~ *ben* (59b/03, 64a/07, 62b/07, 64a/13, 66b/14), *ban̂ga* (59b/03) ~ *man̂ga* (60b/01), *mundın* (59b/04) ~ *bundan* (67b/03). Sayı adlarındaki ikili yazımlar: *bin̂g* (65b/02, 66a/15, 66b/02) ~ *min̂g* (59a/11, 65a/01, 66a/12-13…; 11 adet). Fiillerdeki ikili yazımlar: *ol-* (60a/06, 60b/14, 61a/09, 667b/12…; 49 adet) ~ *bol-* (59b/02, 66b/15, 67b/08…; 9 adet), *dé-* (60b/05, 64a/08, 67b/09…; 11 adet) ~ *té-* (59b/03, 66b/13, 67a/06), *bér-* (59b/04, 61b/05, 63b/10…; 5 adet) ~ *vér-* (62a/05, 62b/14, 64a/03…; 10 adet), *ér-* (59a/03, 64b/03, 67a/05…; 37 adet) ~ *é-* (59a/02-03-12, 59b/11, 65b/05, 67b/08), *bar(-)* (60b/08, 61b/13, 64b/09…; 7 adet), *var(-)* (59b/03, 60a/03, 62b/12…;15 adet). Metinde zarf-fiil eki almış *ét-* fiili altı defa *édüp/édip* şeklinde yazılırken iki satırda tonsuz olarak ifade edilmiştir: *edip* (60a/02, 66a/14), *édüp* (65a/04, 65b/03, 66b/12, 67b/15) ~ *étip* (64b/07), *étüp* (59b/06). "Gibi" anlamındaki edat dört yerde *tég* (62b/05, 64a/03, 64b/12, 65b/11), iki satırda söz başındaki tonlulaşma ile *dégin* (59b/15, 65b/14) şeklinde yer almıştır. Kapalı e'deki ikili yazımlar: *kéltürdiler* (59b/02) ~ *keltürebilmegey* (62b/08) ~ *keltürdük* (64b/08); *édüp* (63a/10) ~ *edip* (60a/02, 66a/14); *berdi* (64a/01) ~ *bérse* (62a/04), *çeküp* (66b/04) ~ *çékse* (61a/04), *eşidcek* (65b/04) ~ *éşiden* (65b/05). Hemze kullanımı ile ilgili ikili yazım: *Cebrā'il* (66b/13) ~ *Cebrāyil* (62b/11).

İsim ve fiil kök veya gövdelerine gelen aynı yapı ve fonksiyondaki eklerde, fonetik farklılıklar sonucunda bazı ikili yazımlar ortaya çıkmaktadır. Zarf-fiil ekindeki ikili yazımlar: *éşitüp* (59b/02, 64a/12) ~ *éşitip* (64a/15), *kirüp* (59a/15, 64b/10, 66a/04) ~ *kirip* (60b/02), *çıḳıp* (59b/10) ~ *çıḳup* (60a/10, 60b/13), *edip* (60a/02, 66a/14) ~ *édüp* (59a/14, 66b/12, 67b/15…;11 adet), *bişirip* (62a/11, 63a/11) ~ *bişürüp* (62a/11). Genitif eki almış "bu" zamiri sadece iki satırda geçmekte fakat farklı fonetik özellikler göstermektedir: *munun̂g* (62b/04) ~ *munın̂g* (64b/03). Ayrılma durum ekindeki ikili yazımlar: *andan son̂gra* (60a/03, 60b/03-06, 65a/04) ~ *andın son̂g/son̂gra* (59b/13, 61b/05, 64a/10…;8 adet), *mundın son̂g* (59b/04) ~ *bundan son̂g* (67b/03), *tamuġdan* (59a/14) ~ *tamuġdın* (59a/15), *ʿavretlerden* (64a/04), *ʿavretimden* (64a/07-08) ~ *ʿavretlerin̂gizdin* (64a/06). Yönelme durum ekindeki ikili yazımlar: *ʿavretine* (64a/12,15) ~ *ʿavretinge* (63b/10) ~ *ʿavretke* (64b/01), *peyġāmberlere* (59a/12) ~ *peyġāmberge* (63b/12), *Ḥażret-i Resūl ʿa.m.-ga* (65a/13) ~ *Ḥażret-i Resūl ʿa.m.-ġa* (67a/15). Belirtme durum ekindeki ikili yazımlar:

ḥādīṣ-lerni (64a/11) ~ *ḥādis-lerin* (64b/03), *ʿaskeri* (65a/01) ~ *ʿaskerni* (65b/02), *yüzin* (63b/02, 66a/04) ~ *yüzimizni* (60a/08).

3.2. Harekelendirme

Meymûne Banu Hikâyesi, geneli itibari ile harekesiz bir metindir. Tespit ettiğimiz harekelerin büyük çoğunluğunu ise med işareti oluşturmaktadır. Ayrıca dört kelimede de şedde işareti kullanılmıştır: *ammā* (59a/06), *zerrīn* (59b/09), *zerre* (60a/07), *avvalġı* (67a/13).

Metinde, Oğuz yazı dili özelliği olarak üç kelimede i harfinin hareke ile bir kelimede ise hem hareke hem de harf ile gösterildiğini tespit ettik: *eligindeki* (60a/08), *Teñri Resūlı* (64a/05), *ellerindeki* (64b/08); *örtdi* (59b/13).

3.3. Noktalama

Metin, noktalamalar hususunda oldukça düzensiz bir yapıya sahiptir. Çoğu harfin noktasız veya fazla noktalı yazılması yanlış okumalara sebebiyet vermektedir. Metinde tespit ettiğimiz yazım yanlışlarının büyük bir kısmı noktaların eksik, hatalı veya fazla konulmasından kaynaklanmaktadır. Tüm bu hatalar metinde sayfa altı dipnot verilmek suretiyle belirtilmiş olup bu bölümde sadece her hatayı temsilen birkaç örnek gösterilecektir.

Eksik noktalamadan kaynaklanan yazım yanlışlıkları: Noktası en fazla eksik yazılan harflerin başında *ġ* gelmektedir. 11 farklı yerde noktasız yazılan bu harf altı yerde kök, beş yerde de ekte yer almaktadır: *peyġāmber* (59a/10), *oġul* (61b/10), *ġayret* (66b/04), *taġındaġı* (65b/13); *buyruġına* (63b/02), *turġanım* (62b/09), *ḫoşlugı* (63a/11). Noktaları eksik yazılan harflerde ikinci sırayı *y* almaktadır: *ṭaġı* (59b/08), *kesilüp* (62a/01), *kéyim* (63a/14). Noktası eksik yazılan diğer harfler: z- *özi* (59a/09), f- *ṭarafında* (59b/08), t- *tört* (59b/14).

Hatalı noktalamadan kaynaklanan yazım yanlışlıkları: Metinde bir yer (61a/06) haricindeki on dört farklı yerde ḫ harfi, ḥ harfi ile karıştırılmıştır. Yirmi bir defa *ḫātūn* (60b/04, 63b/01, 67b/08,…), sekiz defa *ḫoş* (61a/14, 63a/11…) üçer defa *ruḫṣat* (59b/03…) ve *ḫādim* (67a/11..) iki defa da *daḫı* (64b/06, 66b/05) kelimesi hatalı olarak ḥ harfi ile yazılmıştır. *İzin* kelimesindeki z harfi 62a/04'te doğru şekilde yazılırken 61b/05'te hatalı olarak ẕ (zel) ile ifade edilmiştir.

Fazla noktalamadan kaynaklanan yazım yanlışlıkları: Ġaybını kelimesinin baş harfine konulan nokta fazladır. O yüzden kelime *ʿaybını* (60b/14) olarak okunmalıdır. 61a/12'de doğru yazılıp 62a/11'de noktaların fazlalığından dolayı pişürüp okunan kelime *bişürüp* şeklinde transkribe edilmelidir.

3.4. Yazım Yanlışlıkları

Metinde müstensihten kaynaklanmış olabileceğini düşündüğümüz pek çok yazım yanlışı tespit ettik. Bu yanlışların büyük kısmını noktalamada görülen istikrarsızlık oluştururken geriye kalanlar eksik, fazla ve hatalı harf yazmaktan kaynaklanmaktadır. Metindeki tüm yazım yanlışları sayfa altı dipnotunda gösterilmiş ve metin, en doğru şekilde okunup yazılmasına özen gösterilerek tadil edilmiştir.

Harflerin eksikliğinden kaynaklananlar: Kelime köklerinde ve eklerde bazı harflerin ve -bazen- hecelerin düzensiz olarak yazılmadığını gözlemledik. Arapça terkiplerdeki bağlama edatı, beş yer haricinde yazılmamıştır: *laʿl <u> cevāhir* (64b/11,67b/01,…; 6 defa), *ūd <u> ʿanberler* (59b/11), *cān <u> köñgülden* (60/14), *medh <ü> senā* (66b/05), *dürr <ü> yāḳut* (66b/06). Diğer eksik yazımlardan bazı örnekler: *ḳab<ū>l* (59b/06), *zerr<e>* (60a/07), *<ḥo>şnūd* (64a/06), *Teñri Resūl<ı>* (65a/14), *o<l>* (65b/14), *Meymūne Bānū'<nı>ñ* (67b/06).

Harflerin fazlalığından kaynaklananlar: Metinde elif ve hâ-i resmiyye harfleri yedi kelimenin sonunda herhangi bir anlam ifade etmeyecek şekilde arka arkaya yazılmıştır. Metnin genel imlası göz önünde bulundurulduğunda hâ-i resmiyye harfinin hatalı olarak fazladan yazıldığı sonucuna varabiliriz: *ṣūretinde* (61a/15), *cehenneme* (61b/08), *öñginde* (65a/11), *üstünde* (67b/07). Bazı kelime köklerinde ve özellikle vav ile biten kelimelerden sonra fazladan bir elif harfi kullanılmıştır: *zehirler* (62a/13), *ṭabaḳlar* (66a/04), *ḳarşu* (62b/13), *kendü* (67a/04), *Meymūne Bānū* (65a/14), *ʿafv* (67b/15). Metinde l, n, t, v, y ve z harflerinin de kelime kök ve eklerinde gereksiz kullanıldığını tespit ettik ve doğru okunuşları ile transkribe ettik: -l- *avvalġı* (67a/13), -n *kümüş* (59b/10), -t *ʿaẓīm* (65b/14), v- *ümmet* (59a/13), -y- *ʿaẓamet, ʿaẓametlik* (65b/05, 65b/10), -z- *öz özine* (59b/06).

Harf yanlışlığından kaynaklananlar: Metinde müstensihin imlaya hâkim olmadığını gösterecek önemli yazım hataları bulunmaktadır. "Şaşılacak şeyler, tuhaflıklar" anlamına gelen *ġarāyib* (60a/13) kelimesi hatalı olarak söz başında ḳ (kaf) harfi ile yazılmıştır. Söz sonu d (dal) harfi ile bitmesi gereken *cehd* (60b/08), *bülent* (65b/03), *cellād* (66a/11) kelimeleri t (te) ile yazılmıştır. Sonu hâ-i resmiyye ile yazılması gerekip de elif ile yazılan üç farklı kelime bulunmaktadır: *secde* (62b/04), *yüz pāresi* (63b/02) ve "oruç" anlamındaki *rūze* kelimesi bir yer haricindeki (64a/05) diğer yerlerde hatalı olarak elif ile yazılmıştır: *rūze* 62a/09, 64a/04. Sonu elif-i maksure ile yazılması gereken bir kelime de elif ile yazılmıştır: ʿ*alā* (60a/12). Diğer hatalı yazımlar şunlardır: *ṭaraf: taraf* (59b/08), *Mekke'ye: Mekkī'ye* (59b/08), *Haris: Kavis* (59a/02, 67b/03), *soralar: ṣoralar* (64a/05).

Metinde iki kelimenin harf sıralamasının yanlış yapıldığını tespit ettik. Elif harfi 61b/09'da r harfinden sonra, 64b/11 ve 65b/13'te ise n harfinden önce gelmelidir: *orap* (61b/09), *ḳaftan-dın* (64b/11), *ḳaşandı-lar* (65b/13).

Metinde altı kelimenin hece bölünmesi yanlış yapılmıştır: 59a/13 *ḳa-* (14)*lmas,* 59b/05 *öz öz-* (06)*ine,* 62b/02 *bo-* (09)*lmaġay,* 62b/11 *ḳılsa-* (12)*ñg,* 65b/03 *bülent-āvā-* (04)*z,* 67b/01 *ḳarav-* (02)*aşları.*

3.5. Kısaltma

Metinde, üç Arapça ibare kısaltılmış şekilde yazılmıştır. Allahu Teʻālā terkibi bir istisna dışında (63b/04) düzenli olarak *Allāhu Teʻa.* (59a/11, 62b/05, 64a/07,…), sadece birer defa yer alan *ṣalla'l-lāhu ʻaleyhi's-selām* (62b/10) ifadesi *ṣalla'l-lāhu ʻalā* (60a/12) ve ʻaleyhi's-selām terkibi de dört yerin haricindeki altı yerde kelimenin baş ve son harfleri ile *ʻa.m.* olarak belirtilmiştir: *Ḥażret-i ʻa.m.* (60a/01, 65b/01), *Ḥażret-i Resūl ʻa.m* (60b/03, 65a/13), *Resūl ʻa.m.* (65b/03), *Nebiyinā Muḥammed ʻa.m.* (65a/13).

3.6. Çeviriyazıda Göz Önüne Alınan Hususlar

- Metindeki anlam bütünlüğünü göz önünde bulundurarak eksik olduğunu düşündüğümüz ve tıpkıbasımda yer almayan harf ve heceleri "< >" işareti ile belirtmek suretiyle tamamladık. *dürr <ü> yāḳut* (66b/06), *cehennem<e>* (61a/04), *<ḫo>şnūd* (64a/06), *Meymūne Bānū'<nı>ŋ̂* (67b/06).

- Metni, tüm imla yanlışlarını tadil ederek transkribe etmeye özen gösterdik. Tıpkıbasımda yanlış yazılan bu kelimeleri, doğru imlası ile yazıp sayfa sonu dipnotta orijinal yazımları ile mukayese etmek sureti ile belirttik.

- Metinde, kelimeden ayrı yazılan ekleri " - " (tire) işareti ile kelime kök ve gövdesine birleştirerek ifade ettik.

- Metinde okuyamadığımız ve okuyup da anlamını tanıklatamadığımız kelimeleri tıpkıbasımda yer aldığı orijinal şekilleri ile vermeyi uygun gördük.

- Metnin gramatikal dizini hazırlanırken ekler kendi içinde alfabetik olarak değil Arat usulü takip edilerek fonksiyonları itibari ile sıralanmıştır.

- E harfinin söz başında elif+ye ile söz ortasında ise y (i) ile yazıldığı Türkçe kökenli kelimeleri kapalı e (é) ile okuduk: *érniŋ̂* (62b/01), *ési kütüp* (66b/12), *édeyim* (67b/14), *émgen* (61b/06); *bérseŋ̂iz* (59b/03), *yér* (61b/14), *béglerden* (65a/02). Geriye kalan kelimeleri ise doğrudan i harfine karşılık gelmeleri sebebiyle i'li olarak okuduk: *işine* (62a/13), *ikki* (64b/07).

b/p harflerinin transkripsiyonunda dikkate alınan hususlar:

- Türkçe kökenli kelimelerin söz başı ve ortasında yer alan b harfinin Doğu (Çağatay) Türkçesindeki kullanım özellikleri dikkate alınarak b şeklinde okunmasını uygun gördük: *barmaḳ* "parmak" (61a/07, 64b/07), *bişürüp* "pişirip" (61a/12, 62a/11), *sübürmiş* (63a/08), *bahālı* (64b/11). İki yerde geçen *kapak* kelimesini ise karşılık geldiği anlamı göz önünde bulundurarak hem p'li hem de b'li şekilde okuduk: *ḳılıç-nıŋ̂ ḳapaġın* (66a/11), "bir nesneyi örtmeye yarayan parça", *ḳaşın ḳabaġın* (60b/11) "kaşın üstü". Söz ortasında -b- ile yazılan diğer Türkçe kökenli kelimeleri p'li şekilde yazdık: *ḳopa* (61a/08), *ṭapşurup* (60a/02), *köpdür* (62b/05). Türkçe kökenli kelimelerin söz sonunda yer alan -b'lerin tamamı zarf-fiil eki olup hepsini p'li şekilde transkribe ettik: *varup* (59b/03), *éşitüp* (64a/12), *nikāḥ ḳılup* (67a/15).

- Yabancı kökenli kelimelerin söz başındaki b-'leri, p olarak okuduk: *pes* (59a/03), *pāk* (63a/15), *peydā* (66b/15). Söz ortasında ve sonundaki b'leri ise imladaki şekline göre transkribe ettik: *miḥrābḳa* (60a/12), *edebce* (60b/01), *ʿacāyib* (60a/13), *naṣīb* (62a/11).

3.7. Türkçe Kökenli Kelimelerin Yazım Özellikleri

Türkçe kökenli kelimelerde ünlü ve ünsüzlerin dikkate değer farklı yazım özellikleri bulunmaktadır. Bunlar kısaca şöyle özetlenebilir:

3.7.1. Ünlülerin Yazılışı

/a/ Ünlüsü: Söz başında düzensiz olarak medli ve medsiz şekillerde yazılmıştır: *andın sonḡ* (59b/13), *ayaġ<ın>ınḡ* (60a/08), *açuḳ* (62b/15); *anınḡ* (59a/11), *ayaġ<ın>ınḡ* (61/07), *anadın* (63a/05). Söz ortasında birkaç istisna (*daḥı;* 59b/06, 66b/06) dışında elif ile yazılmıştır: *atası* (59b/01), *babanḡa* (64b/05), *talaşmaḳı* (65b/11). Söz sonunda birkaç istisna dışında (*baba;* 59a/08) hâ-i resmiyye ile yazılmıştır: *andan sonḡra* (65a/04), *aşaġa* (65a/11).

/e-é/ Ünlüsü: Söz başında medsiz elif ile elif+ye (kapalı e) şeklinde belirtilmiştir: *eylediler* (59b/15), *eligindeki* (60a/09) ; *étüp* (59b/06), *érse* (66b/12). Söz ortasında bazen elif bazen elifsiz bazen de kapalı e'ye karşılık gelecek şekilde ye ile yazılmıştır: *eylese* (61a/01), *diijler* (60b/01), *érenlere* (67b/14); *kesilüp* (61a/08), *keldi* (66b/13); *kéltürdiler* (59b/01), *dédi* (60a/01). Söz sonunda ise daima hâ-i resmiyye ile yazılmıştır: *ne* (60a/05), *Meymūne* (59b/14), *şöyle* (61b/06), *şelte* (61b/10).

/ı/ Ünlüsü: Söz ortasında çoğu zaman y'siz bazen de y'li yazılmıştır: *ḳırḳ* (66a/11), *ḳılıç-nınḡ* (66a/11); *yarın* (61b/11). Söz sonunda daima y harfi ile belirtilmiştir: *ḳatı* (61b/09), *Baḥşı* (64b/09).

/i/ Ünlüsü: Söz başında genellikle elif+ye ile bazen de sadece elif ile belirtilmiştir: *ismi* (61a/08); *içinde* (59a/04), *içerü* (60b/02). İ ünlüsü söz ortasında genellikle yazılmamış *bişirüp* (63a/11), *birlen* (63a/05), *kibi* (63a/06) bazen de yazılmıştır: *kide* (62b/09). Söz sonunda ise daima y harfi ile belirtilmiştir: *kéri* (62b/09), *kibi* (63a/06), *ikki* (64b/07), *Tenḡri* (65a/13).

/o-ö/- /u-ü/ Ünlüsü: Söz başında daima elif+vav, söz ortasında ve söz sonunda ise sadece vav ile gösterilmektedir: *oġlan* (66b/04), *örtüp* (60a/11), *özin* (61a/02), *üstine* (59b/10) ; *sonḡ* (59b/13), *boyunları* (66b/03), *tört* (59b/14), *könḡül* (61a/11), *kümüş* (59a/10). Metinde, söz sonunda sadece -u ile -ü harfleriyle biten örnekler yer almaktadır: *ulu* (61a/09), *su* (63a/03), *menḡü* (59a/13), *dürlü dürlü* (59b/12).

3.7.2. Bazı Ünsüzlerin Yazılışı

Metinde, imlasında özellik gösteren iki ünsüz harf bulunmaktadır:

/p/ Ünsüzü: Zarf-fiil fonksiyonundaki *-ıp/ip, -up/-üp ekinin* kurallı bir şekilde b (be) harfi ile yazıldığını görmekteyiz: *ṭapşurup* (60a/02), *dönüp* (63b/09).

/c/ Ünsüzü: Metinde, eklerde yer alan c (cim) harfi daima ç (çim) harfi ile yazılmıştır: *ṭuracaḳ* (60b/09), *ardınca* (61b/02), *ayaġınca* (62b/01).

3.7.3. Eklerin Yazılışı

3.7.3.1. İsim Çekim Ekleri

3.7.3.1.1. Hâl Ekleri

Yönelme Durum Eki: Metinde *-a/-e, -ḳa/-ġa, -ke/-ge* olmak üzere üç farklı yönelme durum eki kullanılmış olup hepsi hâ-i resmiyye ile yazılmıştır: *çādırına* (64b/10), *miḥrābḳa* (60a/12), *ʿavretke* (64b/02).

Bulunma Durum Eki: Metinde ünsüz uyumu gözetilmeksizin -da/-de bulunma durum eki kullanılmıştır. Bu ekler çoğu zaman hâ-i resmiyye, bazen elif ile bazen de hatalı olarak elif+hâ-i resmiyye'nin arka arkaya yazılması suretinde gösterilmiştir: *ḳarşusında* (64b/13), *ṭarafında* (66b/03); *ḳanda* (61a/13); *çep-çevresinde* (65a/01), *öñginde* (65a/11).

Ayrılma Durum Eki: Metinde -dan/-den ve -dın/-din olmak üzere iki farklı ayrılma durum eki kullanılmıştır. Bazen aynı kelime iki farklı ayrılma durum eki ile ifade edilmiştir: *tamuġdan* (59a/14) ~ *tamuġdın* (59a15), *andın* (50b/13) ~ *andan* (60b/03). -Dan/-den eki daima dal+elif+nun ve -dın/-din eki de dal+ye+nun ile yazılmıştır: *ḳarşudan* (60b/08), *yaḳasından* (65a/05); *anasından* (61b/06), *érin-din* (62a/07).

Belirtme Durum Eki: -n, nı/-ni ve -ı/-i olmak üzere üç farklı belirtme durum eki kullanılmıştır: *kéyim-lerin* (63a/14), *munlarnı* (58a/08), *yolını* (65a/07).

İlgi Durum Eki: Metinde genellikle -nıñ/-niñ birer örnekte de -iñ/-uñ ekinin kullanıldığını görmekteyiz: *éri-niñ* (63a/14), *ṭaġınıñ* (65b/09), *iḳliminiñ* (59a/05) *munuñ* (62b/04).

3.7.3.1.2. İyelik Ekleri

Metinde yuvarlak sıradan ünlülerle de örneklerini tespit ettiğimiz III. teklik kişi iyelik eklerinden -ı/-i çoğu kez harf ile gösterilirken bazen de gösterilmemiştir: *éri-niñ* (62a/05, 13). Ye harfi ile yazılan -ı/-i III. teklik kişi iyelik eki bir örnekte Oğuz yazı dilinin etkisinde kalınarak hareke ile gösterilmiştir: *Teñri Resūlı* (64a/05).

I. çokluk kişi iyelik eki ise daima mim+zel şeklinde yazılmış ve dar sıradan ünlülerle yer almıştır: *yüzimizni* (60a/08), *ikki-miz* (64b/08).

3.7.3.1.3. Çokluk Eki

Metinde -lar/-ler olmak üzere bir çokluk eki yer almış ve daima lam+elif+ra şeklinde yazılmıştır: *aṭlar* (65b/10), *ḳaplanlar* (65b/11), *divler* (65b/13).

3.7.3.1.4. Aitlik Eki

Metinde bir yer haricinde (*avvalġı* 67a/13) daima -ki aitlik eki kullanılmıştır: *eligindeki* (60a/09), *içindeki* (65b/14).

3.7.3.1.4. Bildirme Eki

Metinde sadece -dur şekli ile bir bildirme eki kullanılmış ve dal+vav+ra şeklinde yazılmıştır: *çoḳ-dur* (62a/15), *şol-dur* (62b/01), *budur* (64b/08).

3.7.3.2. Fiilimsi Ekleri

Metinde bazı sıfat-fiil ve zarf-fiil eklerinde Oğuz yazı dilinin etkisini görmekteyiz. *Olan* (59a/13) kelimesinde yer alan -an sıfat-fiil eki Batı Türkçesinin bir tezahürü olarak karşımıza çıkmaktadır. Beş örnekte yer alan -ınca/-ince/-unca zarf-fiil eki de Doğu Türkçesinde rastlanılan bir ek değildir: *körmeyince* (62b/08), *çıḳarmayınca* (64a/10), *kizlemeyince* (69b/14), *istemeyince* (61b/05), *varunca* (65a/06).

3.8. Ses Olayları

Metinde ön plâna çıkan bazı ses olayları görülmektedir. Bunların başında ise yuvarlaklaşma gelmektedir.

3.8.1. Yuvarlaklaşma

Oğuz Türkçesinin ses özelliği olan yuvarlaklaşma ve genişleme eğiliminin incelediğimiz metinde de bazı örneklerine rastladık. Taradığımız yuvarlak ve geniş sıradan ünlülerle yazılan eklerin düz ve dar sıradan ünlülerle kurulan ekler ile nerdeyse eşit bir kullanıma sahip olduklarını tespit ettik. Bu eşitlik sadece ayrılma durum ekinde görülmemektedir. Toplam 73 adet ayrılma durum ekinin %60'ı -dan/-den (dal+elif+nun) şeklinde yazılmıştır: *cān-ı köŋülden* (61a/11, 67a/13, 60a/14), *bég-lerden* (59b/05, 65a/02), *Meymūne Bānū'dan* (66b/09), *otdan* (61b/08, 62a/14), *ḥālimden* (62b/07), *libāslardan* (61b/11), *cennetden* (63b/07). Zarf-fiil ekinin yardımcı ünlüsünde görülen yuvarlaklaşmalar da toplam 126 adet zarf-fiil ekinin %48'ini teşkil etmektedir: *barup* (59a/15, 65a13…), *ḳulaḳ salup* (60a/15), *selām vérüp* (60b/02), *pişürüp* (61a/12), *ési kétüp* (66b/12), *nikāḥ ḳılup* (67a/15), *vedā'laşup* (67b/05), *baġlanup* (62a/06), *çıḳup* (60a/11, 64b/10).

Metinde iyelik ekinin sadece III. teklik kişi çekiminin yuvarlak sıradan ünlüler ile yapıldığını görüyoruz: *érün* (60b/07), *kelürün* (65b/05), *alunda* (66b/04). Ayrıca *-lı,-li,-lu,-lü* isimden isim yapma ekinin de düz sıradan ünlüler ile kurulan kelime köküne yuvarlak sıradan ünlü ile eklendiği dikkatimizi çekmiştir: *kizlü* (62a/10), *yérlü* (66a/14).

3.8.2. Ses Düşmesi

Metinde söz başında b- sesinin düştüğü pek çok örneği *ol-* fiili ile takip etmekteyiz. Öte yandan söz sonunda ünsüz düşmesi olayı sadece dört örnekte karşımıza çıkmaktadır: *ulu* (61a/09), *ḳatı* (61b/09), *ḫoşlu* (61b/10), *elinin̄* (63b/02). Ayrıca birer örnekte de ek başında ve sonunda g düşmesi gerçekleşmiştir: *içerü* (60b/02), *altunlı* (64b/10).

4. DİL ÖZELLİKLERİ

Metnin dili, kütüphanenin katalog kaydında Kazan Tatar Türkçesi olarak belirtilmiştir. Öte yandan metinde birbirinden farklı pek çok fonetik ve morfolojik yapı bulunmaktadır. Metnin sahip olduğu farklı dil özelliklerini daha önceki bölümlerde ifade etmiştik. Bu yapıları tekrar şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Doğu Türkçesinde söz başında b'ler umumiyetle muhafaza edilmektedir[5]: *bişürüp* (61a/12), *barmaḳın* "parmak" (64b/07). Bu metinde ise hem v'li hem de b-'si düşmüş pek çok örnek görmekteyiz: *vérmese* (62a/05), *varsun* (66b/15), *revān oldılar* (67b/05).

2. Doğu Türkçesinde iki ünlü arasındaki t umumiyetle, söz başındaki t- ise birkaç istisna dışında (*daġı, dék, dur/durur, dégin*) tonsuz olarak yer alırken bu metinde tonlu örnekler de bulunmaktadır: *edip* (60a/02), *édüp* (65a/04), *işidenlerniŋ* (65b/05); *dése* (64a/08).

3. Doğu Türkçesinde söz sonundaki g/ġ'lerin bir kısmı düşerken bir kısmı da k/ḳ'ye dönüşmüştür. "Yüce, büyük" manasına gelen ulu kelimesinin bu dönemde *uluġ/uluḳ* olması beklenirken metinde her iki şekilde de yer almaktadır: *ulu* (61/09), *uluġlamaḳ* (63a/13). Aynı şekilde *elig* (61a/07) bir örnek dışında *el, ḳatı* (61b/09) kelimesi de bir örnek dışında *ḳatıġ* olarak geçmektedir.

4. Söz başında m'li görmeye beklediğimiz bin (sayı adı) (65b/07) kelimesi bu metinde hem m'li hem de b'li olarak yer almaktadır: *miŋ* (59a/11).

5. Doğu Türkçesinde -ıp/-ip/-up/-üp zarf-fiil ekleri, kelimeye düzlük-yuvarlaklık uyumu gözetilerek dâhil olur. Metinde, bu uyumun dışına çıkılmış ve zarf-fiil ekleri çoğu kelimede yuvarlak sıradan ünlülerle birlikte yer almıştır: *édüp* (59a/14), *ṭapşurup* (60a/02), *çıḳup* (60b/13), *bişürüp* (61a/12). Aynı şekilde III. teklik kişi iyelik eki de dar sıradan ünlülerden müteşekkil olup bu ekin yuvarlak sıradan ünlüler ile kullanımına rastlanılmamaktadır. Bu metinde ise III. teklik kişi iyelik eki olarak -u/-ü'nün kullanıldığı üç örnek tespit edilmiştir: *érün* (60b/07), *kelürün* (65b/05), *alunda* (66b/04).

6. Metinde örneğine az rastladığımız -duḳda (*çaġırduḳda* 62a/05, 63b/11) zarf-fiil eki ile -dük (*ketürdükimiz* 60a/06, *ketürdük māl* 62a/02) sıfat-fiil ekinin kullanılması Oğuz Türkçesinin etkisi olarak değerlendirilebilir.

7. Metnin söz varlığını incelediğimizde Doğu Türkçesinde kullanılmayan kelime ve kelime grupları ile karşılaştık. Doğu Türkçesindeki erte, kün ile öt- fiili, bu metinde *yarın* (60b/09, 61a/03,…), *güneş* (65a/14) ve *keç-* (67a/12) kelimeleri ile karşılanmıştır. Doğu Türkçesinde ḳuşat- fiilinin "etrafını sarmak, çevrelemek" (59b/05), vér- fiilinin de "kızını vermek, evlenmesine razı gelmek" (67a/15) anlamlarındaki herhangi bir kullanımına rastlamak güçtür. "Oturacağı yeri göstermek, onu buyur etmek" anlamındaki "yér köster-" (67a/15) birleşik fiil grubu da Doğu Türkçesinin söz varlığında denk geldiğimiz bir yapı değildir.

Metnin dilinin Kazan Tatar Türkçesi olarak belirtilmiş olmasına rağmen eserin sadece bu dilin özelliklerini taşımadığını söyleyebiliriz. Metinde, aynı kelimenin ve ekin hem Doğu hem de Oğuz Türkçesinin dilbilgisi özelliklerini yansıtacak şekilde kullanılması, bazen sadece Oğuz Türkçesinde yer alan ekler ve

[5] Bu bölümde, Doğu Türkçesinin ayırt edilci dilbilgisi özellikleri Eckmann'ın *Çağatayca El Kitabı* adlı eserinden istifade edilerek sunulmuştur: Janos Eckmann, *Çağatayca El Kitabı,* (Çev. Günay Karaağaç), Akçağ Yay., Ankara, 2003.

kelimelerden istifade edilmesi bize metnin diline iki farklı yazı dilinin tesir ettiğini göstermektedir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Doğu Türkçesi eseri olarak kayıtlara geçen Meymûne Banu Hikâyesi'nin imla, yazım ve dil özellikleri açısından incelendiğinde hem Doğu hem de Oğuz Türkçesinin tesiri altında teşekkül ettiğini söyleyebiliriz. Eserde dikkati çeken en önemli husus pek çok yazım yanlışını içermesidir. Özellikle aynı kelimenin bir satırda doğru başka satırda yanlış yazılması, Doğu Türkçesinde sık kullanılan kelimelerin yanlış yazılması, harflerin birbirleri yerine konularak sıralama hatası yapılması müstensihin imlaya pek aşina olmadığının göstergesidir. Metin, Doğu Türkçesinin hâkim olduğu bir sahada yazılmış olabilir fakat müstensih kendi ağız özelliklerini de metne dâhil etmiştir. Öte yandan eserin istinsah edildiği sahanın ağız özellikleri de metne yansımış olabilir.

Sonuç itibari ile metnin tarafımızca tadil edilerek en doğru şekilde okunmasına özen gösterilmiştir. İmlada yer alan pek çok kusur sayfa altı dipnotunda belirtilmiş ve kelimeler metinde geçen anlamları ile ayrıntılı olarak gramatikal dizinde ifade edilmiştir.

6. METİN

MEYMŪNE BĀNŪ HİKĀYESİ

[59a/01] Bismillahi'r-raḥmani'r-raḥīm (02) naḳl olındı Hindistān'da bir pādşāh var édi. İsmini Haris[1] şāh dérler (03) érdi, puṭ-perest érdi. Pes Haris[2] şāh-nıñ bir ḳızı var édi ḥüsn-i (04) cemāl érdi. Cihān içinde anıñ naẓīri yoḳ érdi. Ṣāḥib-i حاسوق dünyā (05) ḫalḳına meşhūr oldı. İsmini Meymūne Bānū dérler érdi ve her bir iḳliminiñ pādşāh- (06) zādları ṭaleb éderler érdi. Meymūne Bānū hīç birin ḳab<ū>l körmez érdi. Ammā (07) İncīl'ni, Tevrāt'nı hem Zebūr'nı dāyim oḳur érdi. Ḥażret-i Resūlu'l-lāh'nı her birisine (08) Allāhu Teʿa. yād ḳılmış-dur. Munlarnı körüp bir kün babasına söyledi: "Ey baba Mekke' (09) de bir pādşāh bar érmiş. Adına Aḥmed Muḥammed dérler érken hem özi[3] (10) peyġāmber[4] érmiş. İncīl'de, Tevrāt'da ve Zebūr'da meşhūr (11) émiş.[5] On sékkiz miñ ʿālemi Allāhu Teʿa. anıñ dostlıġına yaratmış. (12) Hem ḳıyāmet küninde cemīʿ-i maḫlūḳātġa yüz yigirmi tört miñ peyġāmberlere[6], evliyālara (13) şefāʿat ḳılsa kerekdür. Pes emānet, añga ümmet[7] olan kimesneler tamuġda meñgü ḳa- (14) lmas érmiş. Özi şefḳat édüp tamuġdan çıḳarup cennet başı bolup (15) barup kiritür érmiş. Biz hem anıñ dīnine kirüp añgar ümmet[8] olup tamuġdın **[59b/01]** cānımızını ḳutḳarsaḳ yaḫşi bolur érdi. Atası bu sözni (02) éşitüp şād bolup, her ikkisi īmān kéltürdiler. Ḳız aydı: (03) "Ey baba bañga ruḫṣat[9] bérseñgiz ben varup körer érdim." tédi érse (04) mundın ṣoñ atası ruḫṣat[10] bérüp. Tört yüz miñ aṭlı ʿasker ḫāżır (05) ḳılup bég-lerden miñ bég-zād,[11] oları ḳuşattı. Cümlesi öz öz- (06) ine[12] ḳızın, pādşāh étüp yola köndürdi ve daḫı Ḥażret-i Resūl (07) ʿaleyhi's-selām türlü türlü[13] tuḥfeler yiberdi. Köçe ḳona kitdiler (08) érse tamām bir yılda Mekke'ye[14] yétdi-ler. ʿArafāt ṭaġı[15] ṭarafında[16]

---

[1] Kavis: Haris
[2] Kavis: Haris
[3] z'nin (zel'in) noktası eksiktir.
[4] peyġāmber: peygamber. Ayrıca ġ'nın noktası eksiktir.
[5] y'nin noktası eksiktir.
[6] peyġāmberlere: peyġamberlere
[7] Söz başındaki elif harfinden sonra gelen vav, fazladır.
[8] Söz başındaki elif harfinden sonra gelen vav, fazladır.
[9] ruḫṣat: ruḥṣat
[10] ruḫṣat: ruḥṣat
[11] Söz sonundaki vav harfi fazladır.
[12] Kelimenin kökündeki zel harfi bir sonraki satırın başında tekrar edilmiştir.
[13] Söz sonunda tekrar eden -lü ekinin üzeri siyah mürekkeple karalanmıştır.
[14] Mekke'ye: Mekkī'ye
[15] Kelimenin y harfi sadece noktasız olarak iki diş ile ifade edilmiştir.

ḳonup (09) çādır-ı hümāyūn ḳurdı-lar. Altun zerrīn taḥt tüzetip anıñ (10) üstine Meymūne Bānū çıḳıp olturdı. Ṣaġ solına altun ve kümüş[17] (11) şamdānlar üze mundın çerāġlar ḳoyup ʿūd <u> ʿanberler düzdiler. (12) Andın ṣoñra aldına dürlü dürlü ṭaʿāmlar ḳoydılar. Meymūne Bānū (13) yüzine zerrīn niḳābın örtdi.[18] Andın ṣoñ tört miñ bég- (14) zādlar cemīʿ bolup Meymūne Bānū'nıñ tört[19] ṭarafından olturup érteye (15) dégin dānişlıḳ eylediler. Ṣoñra aydılar: "Ey pādşāhı-[20] **[60a/01]**[21] mız bizlere Ḥażret-i ʿa.m.-nıñ ḥużūr-ı şerīflerine tuḥfelerimizi[22] (02) ḫoş[23] edip bir cān ṭapşurup taʿẓīm birlen tiz çöküp körsettiler." (03) dédi. "Andan ṣoñra bu yérüñ "Mekke'ye[24] varup ḳarşusına tutar- (04) miz." aydılar. Meymūne Bānū aydı: "Sizler bī-ʿaḳl sözler-siz. Ol, (05) on sékkiz miñ ʿālem sulṭān<ı> olsa anıñ ne iḫtiyācı ola bizniñ (06) ketürdügi nerselerimiz. Anıñ sulṭānlıḳında bizniñ tuḥfelerimiz (07) zerr<e> olmaya." dédi. Anıñ ḥużūr-ı şerīflerine şol ḥāl ilen[25] (08) varmaḳ kerek, tiz çöküp ayaġ<ın>ıñ yüzine yüzimizni sürmek ilen. (09) Ṣoñra seher vaḳtıda turdılar. Meymūne Bānū eligindeki ḥarīr <ü> cevāhirleri (10) kéri töküp aḳça kökçe libās kéyüp yüzine niḳābın örtüp yalġuz (11) çıḳup kelip Mekke'ye[26] mescid öñginde olturdı. Ol ikki cihān faḫrı Ḥażret-i (12) Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhu ʿalā.[27] mübārek arḳasını miḥrābḳa urup olturmış. (13) ʿAcāyib u ġarāyib[28] naṣīḥat étmege başladı. Cemīʿ-i aṣḥāb rıḍvān- (14) u'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn derūn-i dilden ve cān <u> köñgülden ḳulaḳ ṣalup **[60b/01]**[29] diñler érdiler. Meymūne Bānū, edebce tekrīm birlen niḳābın örtüp (02) içerü kirip selām vérüp aydı: "Ḥabībī! Men bir ʿavred-men, ér diler- (03) men. Maña ne buyurur-sen." Andan ṣoñra Ḥażret-i Resūl ʿa.m. aydı: (04) "Yā ḫātūn[30], érniñ ʿavretler üzerinde ḥaḳḳı çoḳ-dur. Eger ol

---

[16] ṭaraf: taraf. Ayrıca f 'nin noktası eksiktir.
[17] Söz sonunda yazılan nun harfi fazladır.
[18] Söz sonundaki i harfi hem hareke hem de harf ile belirtilmiştir.
[19] tört kelimesinin güzel te olarak yazılan ikinci te harfinin noktaları eksiktir.
[20] 59b/15 dk: -mız
[21] Bu varak 14 satırdan müteşekkildir.
[22] Kelime ile ek arasına yazılan vav harfi fazladır.
[23] ḫoş: ḥoş
[24] Mekke'ye: Mekkī'ye
[25] l harfinin çizgisi kısa çekilmiştir.
[26] Mekke'ye: Mekkī'ye
[27] ʿalā kelimesinin sonundaki elif ile yazılması gereken a harfi elif-i maksure ile yazılmıştır.
[28] ġarāyib: ḳarāyib
[29] Bu varak 14 satırdan müteşekkildir.
[30] ḫātūn: ḥātūn

ḥaḳ-larnı (05) yérine kéltüre bilseñ varġıl." dédi. Meymüne Bānū aydı: "Yā ikki (06) cihān faḫrı Muḥammed buyuruñ, ol ḥaḳ-larnı yéri ne turur?" Andan (07) ṣoñ peyġāmber[31] ʿaleyhi's-selām aydı: "Yā ḫātūn, eger bir ḫātūn érün körse (08) ḳarşudan kelürin, cehd[32] ilen turup ḳarşu barup (09) almasa yarın ḳıyāmet küninde ḳabrından ḳopar ḥālde turacaḳ (10) ikki ayaḳları-nıñ tizleri-nde olmaya. Yā ḫātūn[33], eger bir ʿavret (11) érine ḳaşın ḳabaġın çatsa yüzi ḳara bolup ḳopar. (12) Yā ḫātūn, eger bir ʿavret érine aġız açıp sögse ḳıyāmet (13) küninde ḳol-sız ḳopa, tili iñgsesinden çıḳup ḳopa. (14) Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri-niñ ʿaybı[34] olup kizlemeyince[35] **[61a/01]** ḥalāyıḳġa fāş eylese ḳıyāmet küninde ol ḫātūnġa[36] şefāʿat eylemes- (02) ler. Özin cemīʿ-i ʿaybı yüzine urup kim cehenneme süriverler. (03) Yā ḫātūn, eger ʿavret érniñ ketürdigine sevinmese yarın (04) ḳıyāmet küninde Ḥaḳ Teʿa. anġa bir murdār ṣūretde çékse cemīʿ ḳıyā- (05) met ḫalḳı anġa laʿnet édeler. Yā ḫātūn[37], eger bir ʿavret éri-niñ (06) her ne kesb-i ḥelāl birlen ketürdügin ḫoş körüp elinden (07) almasa ḳıyāmet küninde turacaḳ yérinden eliniñ[38] ayaġ<ın>ıñ barmaḳ (08) -ların kesilüp[39] ḳopa. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri-niñ ismi (09) birlen çaġırsa anıñ ʿaz̲ābı ulu bolur, ḳıyāmet küninde nafaḳası (10) ḳara yılan olup susaġlıḳdan zehrler içerler. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret (11) érniñ kesb-i ḥelāl ilen ketürüp dilden ve cān <u> köñgülden ḫoşluḳ[40] (12) ilen aldına bişürüp ḳoymasa ḳıyāmet küninde anġa cennet ṭaʿāmı (13) ḥarām olup yā cehennem ṭaʿāmı ḥelāl ola. Yā ḫātūn[41], eger bir ʿavret érniñ (14) kömlegi, tiz tonun ḫoş[42] köñgli ilen sevinüp yumasa (15) yarın ḳıyāmet küninde doñguz ṣūretinde[43] olup cehennem<e> sürerler **[61b/01]** neʿūz̲u billāhi min şerri z̲ālik. Yā ḫātūn, eger bir ḫātūn éri-niñ (02) yüzine ḳarşu söylep

[31] peyġāmber: peyġamber. Ayrıca ġ'nin noktası eksiktir.
[32] cehd: ceht
[33] ḫātūn: ḥātūn
[34] ʿaybı: ġaybı
[35] 60b/14 dk: ḥalā-
[36] ḫātūn: ḥātūn
[37] ḫātūn: ḥātūn
[38] l harfinin çizgisi kısa çekilmiştir.
[39] y'nin noktaları eksiktir.
[40] ḫoşluḳ: ḥoşluḳ
[41] ḫātūn: ḥātūn
[42] ḫoş: ḥoş
[43] Söz sonunda elif+hâ-i resmiyye arka arkaya yazılmıştır.

kabaġın çatıp hem ardınca sögse (03) yarın ḳıyāmet küninde biçin ṣūretinde ḳopa, tamuġ zebānīleri (04) yüzine urarlar. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri-niñ töşeginde arḳa- (05) sını bérüp yatsa andın izin[44] istemeyince, ölgendin (06) ṣoñ anıñ ḳabri şöyle ḳısar: 'Anasından émgen süt (07) burnından kelür.' Yā ḫātūn, eger bir ʿavret érine muṭīʿ olmasa (08) yarın ḳıyāmet küninde zebānīler otdan zencīrler[45] birlen boyuna (09) orap[46] 'Seniñ cezāñ budur.' déyü ḳatı ʿaẕāblar birlen cehenneme[47] (10) ilterler. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri-niñ oġul[48] ḳızı olup ḫoşlu[49] (11) bilmese kéyecek libās-lardan yumasa, dögse yā sögse yarın (12) ḳıyāmet küninde Fāṭıma añga ṭaʿna eylep şefāʿat ḳılmaya. Yā ḫātūn, (13) eger bir ʿavret érinden düstūrsız ḳanda tilese anda barsa anıñ (14) bu ḥāline yér kök ferīşteleri laʿnet éderler. Yā ḫātūn, eger (15) bir ʿavret éri-niñ kesb édüp ketürdügin isrāf eylese[50] **[62a/01]** yarın ḳıyāmet küninde 'İsrāf[51] eyledüñ.'[52] déyüp el-leri kesilüp ḳabīh (02) ṣūretde ḳopa. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri-niñ kesb édüp ketür- (03) dük mālından ḫayr iḥsān eylese ḫayrdan ḳabūl olmaz. Ḳıyāmet küninde (04) özine ʿaẕāb-ı elīm ḳatıġ[53] olur érdi, izin bérse ḳabūl-dur. (05) Yā ḫātūn eger bir ʿavret éri-niñ çaġırduḳda cevābın vérmese ḳıyāmet (06) küninde tili baġlanup ḳulaḳ 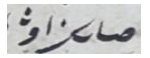 olup şedīd üzerine (07) ḳopa. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret érin-din düstūrsız telvīʿ (08) yaʿnī nefl namāzın hem rūzesin[54] tutsa hergīz namāzı (09) rūzesi[55] ḳabūl olmaz, yarın ḳıyāmet küninde özine ṭaʿna (10) yaʿnī şelte éderler. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret érindin kizlü (11) ṭaʿām bişürüp[56] yése yarın ḳıyāmet küninde cennet ṭaʿāmı naṣīb (12) olmaya, nār-ı semūmdın zehrler[57] yédür<ür>ler. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret (13) éri-niñ şerīʿat işine rıżālıḳı birlen kelmese yarın ḳıyāmet kü- (14) ninde otdan libās kéydürüp şeyṭān

[44] izin: iẕin. Ayrıca söz başında ve ortasındaki y harfi fazladır.

[45] zencīr: zincir

[46] Kelimenin a harfi r'den sonra yazılması gerekirken hatalı olarak r'den önce yazılmıştır.

[47] Söz sonunda yazılan ikinci hâ-i resmiyye fazladır.

[48] ġ'nin noktaları eksiktir.

[49] ḫoşlu: ḥoşlu

[50] 61b/15 dk: ya-

[51] isrāf: israf

[52] II. teklik kişi şahıs ekinin nun harfi eksiktir.

[53] ġ'nin noktası eksiktir.

[54] Söz sonu hâ-i resmiyye ile yazılmalıdır.

[55] Söz sonu hâ-i resmiyye ile yazılmalıdır.

[56] bişürüp: pişürüp

[57] zehrler: zehrālar

birlen yārın édüp (15) cehenneme ḳoyarlar. Yā ḫātūn érenler-niñ ḥaḳḳı çoḳ-dur **[62b/01]** ḫātūnlar[58] üzre şol-dur ki eger érniñ başından ayaġınca (02) ḳan olup anı tili birlen sorsa yüz ḳatından biri kelmiş bo- (03) lmaġay. Yā ḫātūn[59], ér-niñ ḥaḳḳı şol ḳadardur ki ādemġa secde[60] (04) cāyiz olsa érdi ‘avret érine secde[61] ḳılur érdi. Munuñ (05) tég ḥaḳ-lar ḫātūnlar[62] üze köpdür, ḳay birin vaṣf édeyin." (06) dédi érse Meymūne Bānū bu sözni éşitti érse āh urdı (07) aydı: "Yā Resūlu'l-lāh érge barmaḳ[63] benim ḥālimden kelmes. Men bu (08) işlerni yérine kéltüre bilmegey-men. Anıñ üçün ‘aẕāb körmeyince (09) turġanım[64] artuḳdur." déyü kéri dönüp kide başladı érse (10) ol ikki cihān faḫrı Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhu ‘aleyhi's-selām (11) aydı: "Yā ḫātūn[65], biraz Cebrāyil'e ol işlerni edā ḳılsa- (12) ñ çoḳ ṣevāb vardur. Yā ḫātūn[66], eger bir ‘avret éri-niñ (13) kelürin körüp ḳarşu[67] varup 'Ḫoş[68] keldüñ.' déyü alsa (14) ol ‘avret her bir adımına Ḥaḳ Te‘a. añga ḥac ‘umre ṣevābın vére. Eger (15) bir ‘avret éri-niñ yüzine köñgli açuḳ yüzi ilen küler baḳsa[69] **[63a/01]** ol ‘avret-niñ ḳabrini nūr ile toldururlar. Yā ḫātūn[70], eger bir ‘avret (02) éri-niñ buyruġına[71] köñgül ḫoşluḳı[72] ilen muṭī‘ olsa ḳıyāmet (03) küninde yüzi ay-nıñ on törtine beñgzep ḳopa, cennet-de[73] ‘Āişe (04) Fāṭıma birle yār ola. Yā ḫātūn[74] eger bir ‘avret éri-niñ ketürdügin tīz turup (05) köñgül ḫoş[75] birlen elinden alsa Allāhu Te‘a. anıñ günāhın ‘afv éder, anadın (06) yañga toġmış kibi ola. Yā ḫātūn[76], eger bir ‘avret éri-

---

[58] ḫātūn: ḥātūn

[59] ḫātūn: ḥātūn

[60] Söz sonu hâ-i resmiyye ile yazılmalıdır.

[61] Söz sonu hâ-i resmiyye ile yazılmalıdır.

[62] ḫātūn: ḥātūn

[63] br yazılıp üzeri siyah mürekkeple çizilmiştir.

[64] ġ'nin noktası eksiktir.

[65] ḫātūn: ḥātūn

[66] ḫātūn: ḥātūn

[67] Söz sonundaki elif harfi fazladır.

[68] ḫoş: ḥoş

[69] 62b/15 dk: ol

[70] ḫātūn: ḥātūn

[71] ġ'nin noktası eksiktir.

[72] ḫoşlukı: ḥoşluḳı

[73] Söz sonunda elif+hâ-i resmiyye arka arkaya yazılmıştır.

[74] ḫātūn: ḥātūn

[75] ḫoş: ḥoş

[76] ḫātūn: ḥātūn

niñg köñglegin yusa (07) hem yaḳasın kirün sorsa köñgül ḫoşı[77] birlen Allāhu Teʿa. Kaʿbe-i Şerīfʾni (08) sübürmiş şevābın vére. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri-niñg ʿaybını[78] (09) örtse ardınca hem severse yarın ḳıyāmet küninde añga ʿĀişe ve Fāṭıma (10) şefāʿat édeler, Allāhu Teʿa. günāhın ʿafv édüp çoḳ şevāblar vére. Yā ḫātūn[79], (11) eger bir ʿavret érine ḫoşluġı[80] birlen ṭaʿām bişirüp aldına ḳoysa cemīʿ ḳatıġ (12) toydurmış şevābın vére Allāhu Teʿa. Yā ḫātūn[81], eger bir ʿavret érine muḥabbeti birlen (13) muṭīʿ olup[82] sevse kelām-ı şerīfni 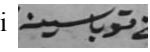 ḳoyup uluġlamaḳ şevābın (14) tapar. Yā ḫātūn[83], eger bir ʿavret éri-niñg oġlın ḳızın sevip kéyecek kéyim- (15) lerin[84] pāk tutsa Allāhu Teʿa. ol ʿavretni günāhdan pāk éder, **[63b/01]** ḳoparda yüzi nūr ala. Yā ḫātūn[85], eger bir ʿavret éri-niñg ābdest alur (02) vaḳtında elin yüzin sürmek üçün taʿẓīm birlen bir yüz pāresi[86] (03) tutsa yā su ḳuysa yarın ḳıyāmet küni ol ʿavret-niñg günāh-ların (04) Allāhu Teʿāla ʿafv édüp[87] yüzi ay-nıñg on törtine benzep, maḥşer ḫalḳı ʿacā- (05) yib ḳalurlar hem özine cennet kirdide taʿẓīm éderler. Yā ḫātūn[88], eger bir (06) ʿavret érine töşekini ḥāżır eylese yene töşekde érine muṭīʿ olup (07) köñgül ḫoşı birlen boyun sunsa ol ʿavret-niñg ḳabri nūr olup cennetden (08) tüşeyeler, cennete kirdi, sūʾāl-i[89] ḳabri āsān ola. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret eger (09) érine keldigi mihmāna ḫoş[90] birlen ʿizzet ü kerem eylese Allāhu Teʿa. ol ʿavret - (10) inge yetmiş ḥac ḳılmış şevābın bérür. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri (11) çaġırduḳda tīz turup 'Lebbeyk.' déyü ḥāżır bolsa Allāhu Teʿa. yetmiş (12) peyġāmberge[91] ḥizmet ḳılmış şevābın vére. Yā ḫātūn, eger bir ʿavret éri- (13) niñg

---

[77] ḫoşı: ḥoşı

[78] ʿaybını kelimesinden önce "ay" hecesi mükerrer olarak yazılmıştır.

[79] ḫātūn: ḥātūn

[80] ḫoşluġı: ḥoşluġı

[81] ḫātūn: ḥātūn

[82] Elif harfi eksiktir.

[83] ḫātūn: ḥātūn

[84] y'nin noktası eksiktir.

[85] ḫātūn: ḥātūn

[86] Söz sonundaki e harfi hâ-i resmiyye ile yazılmalıdır.

[87] édüp kelimesinin başındaki iki "elif" harfinden biri fazladan yazılmıştır.

[88] ḫātūn: ḥātūn

[89] sūʾāl: sūāl

[90] ḫoş: ḥoş

[91] peyġāmberge: peyġamberge. Ayrınca ġ'nin noktası eksiktir.

üstün pāk tutup hem töşek salıp ḫoş[92] (14) köñgül birlen 'Elhamdülillāh dāyim bu töşekde ḥelālim birlen yatsam hem (15) emrine muṭīʿ olsam.' déyü fikr ilen sevip tursa[93] **[64a/01]** inşa'allahu Teʿa. şol ḳadar şevāb berdi, yetmiş aç-ġa aş ve yetmiş misāfirni (02) toydurup ḳonaḳ ḳılmış şevābı ve yetmiş yol Kaʿbe ṭavāf ḳıl-mış (03) şevābı vére. Munıñ tég niçe şevāblar çoḳdur érine ḥizmet ḳılmış (04) ḥaḳḳında. Yarın ḳıyāmet küninde ʿavretlerden rūze[94] namāzdın sormas (05) -lar, rūze namāz ḥesābın ṣoñra soralar[95]. Evvel érlerindin sorarlar (06) ' ʿAvretleriñizdin köñlü <ḫo>şnūd[96] mu?'[97] deyü. Eger érleri déyecek olursa (07) 'Ben ʿavretimden ḥoşnūd-men.' déyü sözlese Allāhu Teʿa. sehl soruġ (08) ilen cennet eyleye. Eger 'ʿAvret-imden[98] ḫoşnūd[99] degilim.' dése hemān (09) sāʿat tamuġ-ġa sürerler. Eger cemīʿ-i ʿömrin ṭāʿat u ʿibādet birle (10) keçürse de éri şefāʿat édüp çıḳarmayınca cehennem-de ola bilā-şek." Andın (11) ṣoñ Ḥażret-i Resūl ʿa.m. buyurdı āṣḥāb-larına "Bu ḥadīşlerni yazuñgız." (12) déyü buyurdı: "Ḳayu kim ér menim bu ḥadīşlerimni éşitüp ʿavretine sözlemese (13) ol benim ḥāṣ ümmetim degildür. Anıñ üçün bu ḥadīş-lerde ʿavretlerde çoḳ (14) günāh yazılur edā ḳılmasa. Eger edā ḳılsa çoḳ şevāblar yazılur. Eger ḳayu[100] (15) ér éşitip bilip ʿavretine sözlemese yarın ḳıyāmet küninde ol **[64b/01]** ʿavret-niñ Allāhu Teʿa. emri birlen ḳamuġ günāhların érine yükletür hem (02) cehennem<e> sürerler, ol ʿavretke soruġ sū'āl[101] āsān olup cennete kiritür- (03) ler." Ḳaçan Meymūne Bānū bu ḥadīş-lerni éşitti érse aydı: "Amennā bihi (04) ve ṣaddaḳnā." déyüp uş kerem taʿẓīm ḳılup döndi. Ol Teñri (05) Resūlı[102] çaġırup aydı: "Yā ḫātūn[103] babañga varsañg menim selāmımnı (06) tegürgey[104] sen." déyü

---

[92] ḫoş: ḥoş

[93] [63b/15dk]: inşā'

[94] Söz sonu hâ-i resmiyye ile yazılmalıdır.

[95] soralar: ṣoralar

[96] ḫoşnūd: ḥoşnūd

[97] Söz sonundaki elif harfi fazladır.

[98] y'nin noktası yanlışlıkla üste konularak te gibi yazılmıştır.

[99] ḫoşnūd: ḥoşnūd. Dal harfi ĥoşnūd'un son sesi ve degilim'in ön sesi için ortak kullanılmıştır.

[100] Söz sonundaki elif harfi fazladır.

[101] sū'āl: sūāl

[102] Söz sonundaki i harfi hareke ile ifade edilmiştir.

[103] ḫātūn: ḥātūn

[104] Önce gil yazılmak istenmiş fakat sonra lam harfinin üzerini kapatacak şekilde ye harfi yazılmıştır.

daḫı[105] ayturdınñg: "Atañg küfürligin terk ḳılsun." (07) Meymūne Bānū kérü dönüp ikki barmaḳın işāret étip körsetdi. (08) Maʿnāsı ol budur kim "Atam birlen ikki-miz īmān kéltürdük." déyü (09) İbrāhim oġlı Baḥşı raḥmetu'l-lāhi ʿaleyh rivāyet ḳılur. Meymūne Bānū barup (10) ʿaskerine yetüşüp altunlı çādırına kirüp olturdı. Zerrīn (11) ḳaftan-dın[106] köyüp başına ḳutlu laʿl <u> cevāhir ile bezemiş tāc (12) köyüp yañı ṭoġan ay tég bolup taḫt üstüne olturup (13) tört miñg ḳız oġlan[107] çādırı-nıñg ḳarşusında el ḳavşurup (14) tururlar. Her birisi başında bahālı cevāhirlere ġarḳ olmış. (15) Yene tört bég-zādlarına on tört miñg şāh-zādlar[108] **[65a/01]** tört kez yüz miñg ʿaskeri Meymūne Bānū'nıñg çep-çevresinde tururlar. (02) Bu heybet bu sulṭān birlen tururken vezīrlerden béglerden (03) çaġırup emr eyledi "Varuñglar taʿẓīm ʿizzet birlen ol cihān Muḥammed ʿaleyhi's-selām- (04) nı daʿvet édüp ketürüñg." déyü. Andan ṣoñgra ʿaskerine emr eyledi (05) "Çādırınñgızını ḳuruñglar deryānıñg ikki yaḳasından tā Kaʿbe-i Şerīf' (06) niñg ḳapusına, varunca ṣaf ṣaf olup alı-larına altun ṭabaḳ (07) birlen laʿl u cevāhirler tutup gez gez yolını altun kümiş birlen (08) toḳulmış palas-lar töşeñgizler." dép tā kim Nebiyyinā Muḥammed ʿa.m. (09) ol temāşa üzerine yürüp "Kelsün." déyü emr eyledi. Her birisi (10) emrin yérine kéltürdiler. Andın ṣoñgra tört bég-zādlar Kaʿbe-i Mükerreme'niñg (11) mescid öñginde[109] aṭlarından aşaġa inüp el ḳavşurup turdılar érse (12) andın ṣoñg ol ʿaskerleriñg serverleri ḥub u edeb ü taʿẓīm (13) birlen barup Ḥażret-i Resūl ʿa.m.-ga selām vérüp aydılar: "Yā Teñgri (14) Resūl<ı> ve yā devlet güneşi sizi sulṭānı-mız Meymūne Bānū[110] daʿvet (15) eyledi hem sizlere muntaẓır olup turur. ʿArafāt ṭaġınıñg tübinde çādır-ı **[65b/01]** hümāyūn ḳurup turur." Ḥażret-i ʿa.m. daʿvetini ḳabūl étdi. Yanına ikki (02) biñg ṣaḥābeler alıp yolına kirdi-ler. Meymūne Bānū ʿaskerni (03) tezyīn édüp Resūl ʿa.m.-nıñg ardınca ṣalavāt-ı[111] şerīf-ni bülend-āvā- (04) z[112] birlen oḳup kelürler. Bu tekbīr[113] āvāzın eşid-cek-leriñg cānları (05) çāk

[105] daḫı: daḫı
[106] n ile a harfi birbirinin yerine yazılmıştır.
[107] ġ'nin noktası eksiktir.
[108] 64b/15 dk: tört
[109] Söz sonunda elif+ hâ-i resmiyye arka arkaya yazılmıştır.
[110] Söz sonundaki elif harfi fazladır.
[111] ṣalavāt: ṣalavat
[112] bülend-āvāz: bülent-āvāz
[113] tekbīr: tekbir

olur édi. Bu ʻaẓamet-i[114] heybet ilen kelürün işidenlerniñ (06) ʻaḳıl-ları zāyil olup niçelerniñ zehresi[115] çāk olup (07) ellerindeki[116] laʻl <u> cevāhirlerdin tökdi-ler. Önñglerine tüşüp (08) ṭarīḳ-ı merḥabā déyüp ol ʻaẓamet[117] ilen şaḥrāya çıḳdılar, kördi ʻArafāt ṭa - (09) ġınıñ çevresini çādırlar birle doldurmış bu künlük yéryüzin ve (10) bezenmiş heybet-i ʻaẓamet-ligi[118] bu ḳadardur ki aṭlar kişnemegi, fīl- (11) ler oynamaḳı, gergedān sekremegi, arslan ḳaplanlar ṭalaşmaḳı tég (12) yéryüzi zelzele tutmış-lar. Ol şerīflerniñ heybetindin (13) Ḳaf ṭaġındaġı[119] nere dévler ḳan ḳaşandı-lar. Ḥażret-i Resūl (14) ṣabāḥ-dan öyleye dégin yürüp o<l> ʻaẓīm[120] ʻasker içindeki Meymūne (15) Bānū'nıñ yanına tüşdi. Bir ʻaẓīm çādır ḳurulmış, ḳızıl altun[121]- **[66a/01]** dan zerrīn taḥt-lar ḳurur. Önñgine adıḳan bég-ler niçe şāh-zādlar ve (02) ḫādimler[122], ḳaravaşlar edeb ḥayā birlen el ḳavşurup tururlar. Meymūne Bānū (03) Server-i Enbiyā'nı körüp taḥtından aşaġa tüşüp Resūl'nıñ mübārek (04) ḳademine yüzin sürüp ʻizzet ü ḥürmet ile ḳoltuġına kirüp laʻl <u> (05) cevāhir ilen bezemiş zerrīn kürsī üzerinde olturdı. (06) Andın ṣonñ ṭabaḳlar[123] birlen laʻl <u> cevāhirler saçturdılar. (07) Andın ṣonñ şeker şerbet-ler ile Ḥażret-i Resūl'ı cemīʻ ṣaḥābeleri (08) ilen ʻizzet ü ḥürmet ḳıldılar. Ṣonñ ʻaskerleri yérli yérlerine (09) ḳarār ḳıldılar. Ṣonñgra bég-zād altun kürsī üzre olturdılar. (10) Ḥāfiẓ kātibler, ikki yüz müneccim, altmış ṭabībçi-ler[124] beş yüz altı (11) çavuş, ḳırḳ cellād[125] ellerinde[126] pūlaṭ ḳılıç-nıñ ḳapaġın tutup (12) turdılar daḫı tört miñ pehlevān-ları ṣaf tutup ellerinde ṭaġ (13) kibi gürzilerden tutup turdı. Gene baḳsa tört kez yüz miñ (14) ʻasker dīvān ḳurup cūş edip ḫıyārān cümlesi yérlü yérine el (15) ḳavşurup turdılar. Dīvān ṭaşrasında biñ bir yüz fīl Muḥammed'e, biñ **[66b/01]** beş yüz gergedān, üç yüz arslan, üç yüz

---

[114] ʻaẓamet: ʻaẓīmet

[115] Söz sonu hâ-i resmiyye ile yazılmalıdır.

[116] Söz sonundaki y harfi harekeli yazılmıştır.

[117] ʻaẓamet: ʻaẓīmet

[118] ʻaẓamet-ligi: ʻaẓīmet-ligi

[119] Ekteki ġ'nin noktası eksiktir.

[120] ʻaẓīm: ʻaẓīmet

[121] 65b/15dk : -dan

[122] ḫādim: ḥādim

[123] Söz ortasındaki ikinci elif harfi fazladır.

[124] ṭabīb-çiler: ṭabib-çiler

[125] cellād: cellāt

[126] Söz sonunda elif+ hâ-i resmiyye arka arkaya yazılmıştır.

altmış ḳaplan, on (02) biñ bedevī aṭlar niçe ʿaẓīm cānverler, Meymūne Bānū'nıñ ṣaġ ṭarafında ve sol (03) ṭarafında yüz arslan ve yüz ḳaplan boyunları temir zencīrler[127] birlen (04) ġayret[128] çeküp tururlar. Alunda ikki yüz ḳız oġlan cāriyeler el ḳavşurup (05) turur. Meymūne Bānū'<n>ıñ ḳaşında medḥ <ü> şenā uralar. Meymūne Bānū'nıñ daḫı[129] (06) zerrīn çādır içinde dürr[130] <ü> yāḳūt ile bezemiş, altun taḫt üze- (07) rinde laʿl <u> cevāhirlere ġarḳ[131] olmış, zerrīn taḫt üstünde oltur- (08) mış [illegible] tācın başına kéysün ey bī-edeb, ḥayā birlen ne (09) hüccetinde olturdılar. Sékkizinçi kün Ḥażret-i ʿa.m. Meymūne Bānū'dan evvel (10) icāzet tilep ol dīvāndın çıḳup Kaʿbe-i Şerīf'e tapa revān oldılar. (11) Ḳaçan kim Meymūne Bānū, ol Ḥażret-i Resūl'nı yanında körmedi érse (12) fikr édüp tururda ési kitüp yıḳıldı. Niçe zamān yattı érse (13) Ḥażret-i Resūl, Cebrā'il tép keldi Allāhu Teʿa'nıñ fermān<ı> birlen. Yā Resūlu' (14) l-lāhu Teʿa. sañga selām yiberdi baʿde iz selām: "Benim Ḥabībim Meymūne Bānū[132] (15) yanına varsun, Meymūne Bānū'nı ḥelāl cüft ḳıldum." Ḥaḳ bu peydā boldı[133] **[67a/01]** seni. Tīz zamān yola tüşdi vardı érse pes Ḥażret-i Resūl'nı Meymūne (02) Bānū közin açıp baḳdı érse bu Sulṭān-ı Enbiyā'nı kördi. (03) Şād olup turdı érse aydı: "Ey Teñgri Resūl'ı seniñ (04) ḳaravaşlarunñ çoḳdur ki ama biz faḳīri, kendü[134] özige ḳabūl eylesenñ (05) ḫoş[135] olur érdi." Ḥażret-i Peyġāmber[136] ʿa.m. aydı: "Yā Meymūne Bānū, babañdın düstūr- (06) sız almaz-men." tép Meymūne Bānū aydı[137]: "Yā Resūlu'l-lāh, menim babam bu yérden (07) bir yıl-lıḳ yol-dur." Ḥażret-i Resūl ʿa.m. aydı: "Babañ munda kelmegi sehl (08) turur, Rabbu'l-ʿālemīn ḳādirdür." déyü mübārek ellerin köterüp dūʿā ḳıldı (09) érse el-ḥükmü-lillāh kördi-ler. Hevā yüzinden Hindistān pād-şā- (10) hı Meymūne Bānū'<n>ıñ babası Haris şāh, ḳızıl altun taḫt üzre olturmış, (11) ḳırḳ tört vezīri ilen ve gene ḫādim[138] u ʿaskeri ilen yétip keldi érse (12) "Anı körüp

---

[127] zencīrler: zincirler

[128] ġ'nin noktası eksiktir.

[129] daḫı: daḫı

[130] Söz ortasındaki vav harfi fazladır.

[131] ġ'nin noktası eksiktir.

[132] Söz sonundaki elif harfi fazladır.

[133] 66b/15dk: seni

[134] Söz sonundaki elif harfi fazladır.

[135] ḫoş: ḥoş

[136] Ḥażret-i Peyġāmber: Ḥażret-i Peyġamber

[137] Söz başındaki ikinci elif harfi fazladır.

[138] ḫādim: ḥādim

keldüñg." déyü yér kösterdi keçüp ḳarār eyleyüp olturdı. (13) Haris[139] şāh-nıñg ʿaskeri, cümlesi körüşdiler. Ṣoñgra iḫtiyār avvalġı[140] (14) aṣḥāb-lar Meymūne Bānū[141] babasından icāzet tilediler érse ḳabūl kördi. (15) Ṣoñgra Ḥażret-i Resūl ʿa.m.-ġa nikāḥ ḳılup vérdiler érse Resūl kavuşup. [67b/01] Şāh ḳızı Meymūne Bānū'nı laʿl <u> cevāhir birle ve cehāzlar ve ḫādim-leri[142] ve ḳarav- (02) aşları ilen cümlesin ṭapşurdı ve gene şādlıḳ-lar eylediler. Ḥażret-i Re- (03) sūl ʿa.m. ḳabūl ḳıldı. Bundan ṣoñgra Haris[143] şāh alıp kelmiş ʿasker (04) ilen ve gene Meymūne Bānū'nıñg ʿaskerin cümlesin alıp Sulṭān-ı Enbiyā'nı ve gene ḳızı (05) Meymūne Bānū'nı, vedāʿlaşup ve yene Hindistān ṭarafına revān oldılar. Ṣoñgra Meymūne (06) Bānū'<n>ıñg murād ḥāṣıl olup bir niçe ʿömrni Sultān-ı Enbiyā'nıñg ḫiẕmetinde keçürdi- (07) ler. Āḫirü'l-umūr Ḥażret-i Resūl'nıñg vefātı Meymūne Bānū'nıñg tizi üstünde[144] (08) vāḳıʿ boldı. Ḥażret-i Resūl'nıñg sékkiz ḫātūnı[145] var édiler. Baʿżı-lar (09) altı dédiler, iḫtilāf üzre biri ʿĀişe, sékkiz ḫātūnı[146] var édiler,[147] (10) baʿżı-lar altı dédiler iḫtilāf üzre biri,[148] biri Ḥadīce biri Māriye (11), biri Meymūne Bānū, biri Ümm-i Gülsüm, biri Ḥādiye'dür. Anı hem nikāḥ eylediler. (12) Mundın ġayrı cāriyeler çoḳdur. Ṣoñg bu tamām oldı érse (13) derūn-i dilden ve cān-ı köñgülden rūḥ-ı şerīf-lerine ṣalavāt ketüreyim. Cāndın (14) ṣafā ola ravżasına çoḳ dūʿā édeyim. Ḥaḳ Sübḥāne ve Teʿālā munı kātib érenlere (15) oḳıyanlara ve diñgleyenlere cümlesini günāhların ʿafv[149] édüp raḥmet eyle, inşā' (16) llāhu Teʿa. Rabbü'l-ʿālemīn āmīn yā mucībe's-sā'ilin āmīn!

---

[139] Kavas: Haris
[140] l harfi fazladır.
[141] Söz sonundaki elif harfi fazladır.
[142] ḫādim: ḫādīm
[143] Kavis: Haris
[144] Söz sonunda elif+ hâ-i resmiyye arka arkaya yazılmıştır.
[145] ḫātūn: ḫātūn
[146] ḫātūn: ḫātūn
[147] "Sékkiz ḫātūnı var idiler" ifadesinin üzeri siyah mürekkeple çizilmiştir.
[148] "Baʿżı-lar altı dédiler iḫtilāf üzre biri" ifadesinin üzeri siyah mürekkeple çizilmiştir.
[149] Söz sonundaki elif harfi fazladır.

7. DİZİN

-A-

ābdest <Far. namaza ve başka ibadetlere başlamadan önce bazı organları yıkayıp temizleme
- **ābdest al-**: abdest alma işi

ā. 63b/01

ʿacāyib <Ar. tuhaf, şaşılacak şey

ʿa. (ʿacāyib u ġarāyib) 60a/13
- ❖ ʿacāyib ḳal-: şaşırmak, şaşkınlık geçirmek

ʿa. 63b/04

aç - I. kötü sözler söylemek
a.- ıp 60b/12
II. fark etmek, farkına varmak
a.- ıp 67a/02

aç tok olmayan

a. +ġa 64a/01

açuḳ sevgi dolu, şefkatli (kimse)
a. 62b/15

ad isim
a. +ına 59a/09

ādem < Ar. er kişi

ā. +ġa 62b/03

adıḳan kendisini birine veya bir şeye adayan, vakfeden
a. 66a/01

adım yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri
a. +ına 62b/14

ʿafv <Ar. bağışlama

ʿa. (éd-) 63a/05, 63a/10, 63b/04, 67b/15

aġız organ adı, ağız
- **aġız aç-**: kötü sözler söylemek, azarlamak

a. 60b/12

Aḥmed Muḥammed ö.a. peygamber adı
a. 59a/09

āh üzüntü, keder, acı bildirir
- **āh ur-**: derin bir keder ve acı hissetmek

ā. 62b/06

āḫir <Ar. son, akıbet

ā. (āḫirü'l-umūr) 67b/07

ʿĀişe ö.a. Hz. Aişe, Hz. Muhammed'in eşlerinden biri, Hz. Ebu Bekir'in kızı

ʿā. 63a/03, 63a/09, 67b/09

aḳça beyaza yakın bir renk
a. 60a/10

ʿaḳl <Ar. idrak etme ve düşünme gücü, yetisi

ʿa. +ları 65b/06

al - I. bir şeyi elle bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak
a.- sa 63a/05
a.- masa 60b/09, 61a/07
II . sarmak, kaplamak
a.- a 63b/01
III. götürmek, birlikte gitmek
a.- ıp 65b/02, 67b/03, 67b/04
IV. evlilik yapmak
a.- maz-men 67a/06
- ❖ almak; yardımcı fiil

a.- sa (déyü al-) 62b/13

al e. ön, huzur, karşı
a. +ılarına 65a/06
a. +unda 66b/04
→ aldı

aldı → al
a.+na 59b/12, 61a/12, 63a/11

ʿālem <Ar. evren, kainat

ʿā. +i 59a/11

ʿā. (ol-) 60a/05

ʿālemīn <Ar. âlemler, kainatlar
ʿā. (Rabbü'l-ʿālemīn) 67a/08, 67b/16

Allāhu Teʿa.<Ar. yüce Allah
a. 59a/08, 59a/11, 63a/05, 63a/07, 63a/10, 63a/12, 63a/15, 63b/09, 63b/11, 64a/07, 64b/01
a. +nıŋ 66b/13
→ Allāhu Teʿāla

Allāhu Teʿāla < Ar. → Allāhu Teʿa
a. 63b/04

altı sayı adı, altı
a. 67b/09, 67b/10

altmış sayı adı, altmış
a. 66a/10

altun kıymetli maden, altın
a. 59b/09, 59b/10, 65a/06, 65a/07, 66a/09, 66b/06, 67a/10
a. dan 65b/15

altunlı altından yapılmış
a. 64b/10

alur almak; yardımcı fiil
a. (ābdest al-) 63b/01

ama <Ar. e. fakat, lakin
a. 67a/04
→ ammā

ammā → ama
a. 59a/06

ana anne.
a. +dın 63a/05
a. +sındın 61b/06

ʿanber <Ar. güzel koku
ʿa. +ler (ʿūd <u> ʿanber) 59b/11

anda III. teklik işaret zamirinin bulunma hâli, orada
a. 61b/13

andan III. teklik işaret zamirinin ayrılma hâli, oradan
a. 60a/03, 60b/03, 60b/06, 65a/04
→andın

andın →andan
a. 59b/12, 59b/13, 61b/05, 64a/10, 65a/10, 65a/12, 66a/06, 66a/07

aŋa III. teklik kişi zamirinin yönelme hâli, ona
a. 59a/13, 61a/04, 61a/05, 61a/12, 61b/12, 62b/14, 63a/09

aŋar z. III. teklik kişi zamirinin yön gösterme hâli, ona, ona doğru
a. 59a/15

anı III. teklik kişi/işaret zamirinin yükleme hâli, onu
a. 62b/02, 67a/12, 67b/11

anıŋ III. teklik kişi/işaret zamirinin ilgi hâli, onun
a. 59b/09, 59a/04, 59a/11, 59a/15, 60a/05, 60a/06, 60a/07, 61a/09, 61b/06, 61b/13, 62b/08, 63a/05, 64a/13

ʿArafāt ö.a. Mekke'den 25 km uzaklıkta olan bir dağın adı
ʿa. 59b/08, 65a/15, 65b/08

arḳa sırt
a. +sını 60a/12
▪ **arḳasını bér-**: sırtını yanındaki kişiye dönmek
a. 61b/04

arslan yırtıcı, memeli bir hayvan türü, arslan
a. 65b/11, 66b/01, 66b/03

art arka
a. +ınca (ardınca) 61b/02, 63a/09, 65b/03

artuḳ çok fazla
a. +dur 62b/09

aṭ memeli bir hayvan türü, at
a. +larından 65a/11
a. +lar 65b/10, 66b/02

āsān <Ar. kolay, zor karşıtı
a. (ol-) 63b/08, 64b/02

aṣḥāb <Ar. [Ar. ṣāhib'in çoğul biçimi] sahipler
a. (cemī'-i aṣḥāb) 60a/13
a. lar 67a/14
a. larına 64a/11

'asker <Ar. orduda görev yapan erden generale kadar rütbeye sahip kişi
'a. 59b/04, 65b/14, 66a/14, 67b/03
'a. +lerniŋ 65a/12
'a. +ni 65b/02
'a. +i 65a/01, 67a/13
'a.+i (ḫādim u 'asker) 67a/11
'a. +in 67b/04
'a. +ine 64b/10, 65a/04
'a. +leri 66a/08

aṭlı ata binmiş kimse, süvari
a. 59b/04

aş yemek
a. 64a/01

aşaġa aşağı
a. 65a/11, 66a/03

ata baba
a. +m 64b/08
a. +ŋ 64b/06
a. +sı 59b/01, 59b/04

āvāz <Far. ses, seda, nara
ā. +ın 65b/04

'avred kadın
'a. -men 60b/02
→ 'avret

'avret → 'avred
'a. 60b/10, 60b/12, 60b/14, 61a/03, 61a/05, 61a/08, 61a/10, 61a/13, 61b/04, 61b/07, 61b/10, 61b/13, 61b/15, 62a/02, 62a/05, 62a/07, 62a/10, 62a/12, 62b/04, 62b/12, 62b/14, 62b/15, 63a/01, 63a/04, 63a/06, 63a/08, 63a/11, 63a/12, 63a/14, 63b/01, 63b/06, 63b/08, 63b/10, 63b/12
'a. +ni 63a/15
'a. +ke 64b/02
'a.+niŋ 63a/01, 63b/03, 63b/07, 64b/01
'a. +imden 64a/07, 64a/08
'a. +iŋe 63b/09
'a. +ine 64a/12, 64a/15
'a. +leriŋizdin 64a/06
'a. +ler 60b/04
'a. +lerde 64a/13
'a. +lerden 64a/04

avvalġı önceki, evvelki
a. 67a/13

ay - söylemek, demek
a.-dı 59b/02, 60a/04, 60b/02, 60b/03, 60b/05, 60b/07, 62b/07, 62b/11, 64b/03, 64b/05, 67a/03, 67a/05, 67a/06, 67a/07
a.- dılar 59b/15, 60a/04, 65a/13

ay ay, hilal
a. 64b/12
a. +nıŋ 63a/03, 63b/04

ayaḳ organ adı, ayak

a. +ınca (ayaġınca) 62b/01

a. +ınıŋ̂ (ayaġınıŋ̂) 60a/08, 61a/07

a. larınıŋ̂ 60b/10

ʿayb <Ar. ayıp, kusur

ʿa. +ı (ol-) 60b/14

ʿa. +ı (cemīʿ-i ʿayb) 61a/02

ʿa. +ını 63a/08

aytur - söyletmek

a.- dı 64b/06

ʿaẕāb <Ar. işkence, eziyet, üzüntü

ʿa. (ʿaẕāb-ı elīm) 62a/04

ʿa. (kör-) 62b/08

ʿa. +ı 61a/09

ʿa. +lar 61b/09

ʿaẓīm <Ar. büyük, yüce, ulu

ʿa. 65b/14, 65b/15, 66b/02

→ʿaẓametlik

ʿaẓamet <Ar. ululuk, yücelik

ʿa. (ʿaẓamet-i heybet) 65b/05, 65b/08

ʿaẓametlik < Ar. ʿaẓamet + T. -lik büyük, yüce, ulu

ʿa. +i (ʿaẓametligi) 65b/10

→ʿaẓīm

-B-

baba baba, ata

b. 59a/08, 59b/03

b. +ım 67a/06

b. +ıŋ̂ 67a/07

b. +ıŋ̂a 64b/05

b. +ıŋ̂dın 67a/05

b. +sı 67a/10

b. +sına 59a/08

b. +sındın 67a/14

baʿde iz <Ar. e. -den sonra

b. 66b/14

baġlan - bağlanmak; yardımcı fiil

- **tili baġlan-**: herhangi bir şeyden etkilenip konuşamaz duruma düşmek

b.- up 62a/06

Baḥşı ö.a. Hz. İbrahim'in oğlu

b. 64b/09

bahālı <Far. kıymet, değer, fiyat

b. 64b/14

baŋ̂a I. teklik kişi şahıs zamirinin yönelme hâli, bana

b. 59b/03

baḳ - bakmak

b.- sa 62b/15, 66a/13

b.- dı (ér-) 67a/02

bar mevcut, yok karşıtı

b. (ér-) 59a/09

bar - varmak, gitmek

b.- sa 61b/13

b.-up 59a/15, 60b/08, 64b/09, 65a/13

barmaḳ evlenmek

b. 62b/07

barmaḳ parmak

b. +ın 64b/07

b. +ların 61a/07

baş I. organ adı, baş

b. +ına 64b/11, 66b/08

b. +ında 64b/14

b. +ından 62b/01

II. bir şeyin en yukarısı, zirve

b. +ı (bol-) 59a/14

başla- harekete geçmek, işe girişmek

b.- dı 60a/13

b.- dı (ér-) 62b/09

ba'żı <Ar. birkaç, birtakım
b. +lar 67b/08, 67b/10

bedevī <Ar. çölde yaşayan kimse, göçebe
b. 66b/02

bég küçük bir devletin, boyun, beyliğin hükümdarı
b. +ler 66a/01
b. +lerden 59b/05, 65a/02

bég-zād <T. bég + Far. zād babası bey olan kimse
b. 59b/05, 66a/09
b. +lar 59b/13, 65a/10
b. +larına 64b/15

benĝze - benzemek
b.- p 63a/03, 63b/04

ben I. teklik kişi şahıs zamiri, ben
b. 59b/03, 64a/07
b.+im 62b/07, 64a/13, 66b/14
→men

ber - bağışlamak, sunmak
b.- di 64a/01
→bér- (I), vér-

bér - I. bağışlamak, sunmak
b.- ür 63b/10
→ber-, vér-
❖ vermek; yardımcı fiil
b.- se (izin bér-) 62a/04
b.-senĝiz (ruḫṣat bér-) 59b/03
b.- üp (ruḫṣat bér-) 59b/04
b.- üp (arḳasını bér-) 61b/04

beş yüz altı sayı adı, beş yüz altı
b. 66a/10

beze - süslemek
b.- miş 66b/06

bezemiş sf. süslemiş
b. 64b/11, 66a/05

bezenmiş sf. süslenmiş (kimse, şey)
b. 65b/10

bī-'aḳl < Far. bī + Ar. 'aḳl akıllı olmayan, akıldan yoksun
b. 60a/04

bī-edeb <Far. bī + Ar. edeb edepli olmayan, terbiyesiz
b. 66b/08

biçin maymun
b. 61b/03

biñĝ beş yüz sayı adı, bin beş yüz
b. 66a/15

biñĝ bir yüz sayı adı, bin yüz
b. 66a/15

bil - I. bilmek, farkında olmak
b.- ip 64a/15
II. tanımak
b.- mese 61b/11
❖ bilmek; yardımcı fiil
b.- señĝ (keltüre bil-) 60b/05
b.- megey men (keltüre bil-) 62b/08

bilā-şek <Ar. bilā + şek şüphesiz
b. 64a/10

bir I. sayı adı, bir
b. 59b/08, 67a/07.
II. belirsizlik, herhangi bir
b. 59a/02, 59a/03, 59a/08, 59a/09, 60a/02, 60b/02, 60b/07, 60b/10, 60b/12, 60b/14, 61a/04, 61a/05, 61a/08, 61a/10, 61a/13, 61b/01, 61b/04, 61b/07, 61b/10, 61b/13, 61b/15, 62a/02, 62a/05, 62a/07, 62a/10, 62a/12, 62b/12, 62b/15, 63a/01, 63a/04, 63a/06, 63a/08, 63a/11, 63a/12, 63a/14, 63b/01, 63b/02, 63b/05, 63b/08, 63b/10, 63b/12, 65b/15, 67b/06
b. (her bir) 59a/05, 62b/14
b. +i 62b/02, 67b/09, 67b/10, 67b/10, 67b/11
b. +in 62b/05

b. +in (hīç bir) 59a/06
b. +isi 64b/14, 65a/09
b. +isine 59a/07

biraz kısa bir süre, azıcık
b. 62b/11

birle e. ile
b. 63a/04, 64a/09, 65b/09, 67b/01
→birlen

birlen →birle
b. 60a/02, 60b/01, 61a/06, 61a/09, 61b/08, 61b/09, 62a/13, 62a/14, 62b/02, 63a/05, 63a/07, 63a/11, 63a/12, 63b/02, 63b/07, 63b/09, 63b/14, 64b/01, 64b/08, 65a/02, 65a/03, 65a/07, 65a/13, 65b/04, 66a/02, 66a/06, 66b/03, 66b/08, 66b/13

bişir - pişirmek
b.- üp (ṭaʿām bişir-) 62a/11, 63a/11
→bişür-

bişür - → bişir-
b.- üp 61a/12

biz III. çokluk kişi şahıs zamiri
b. 59a/15, 67a/04
b. ninḡ 60a/05, 60a/06
b. lere 60a/01

bol - olmak; yardımcı fiil
b.- ur (ulu bol-) 61a/09
b.- dı (peydā bol-) 66b/15
b.- dı (vāḳıʿ bol-) 67b/08
b.- sa (ḥāżır bol-) 63b/11
b.- up 64b/12
b.- up (cemīʿ bol-) 59b/14
b.- up (cennet başı bol-) 59a/14
b.- up (ḳara bol-) 60b/11
b.- up (şād bol-) 59b/02
b.- ur (ulu bol-) 61a/09
b. -ur (yaġşi bol-) 59b/01
b. -maġay (kelmiş bol-) 62b/02

boyun organ adı, boyun
b. 63b/07
b. +a 61b/08
b. +ları 66b/03

bu işaret sıfatı, bu
b. 59b/01, 60a/03, 61b/14, 62b/06, 62b/07, 63b/14, 64a/11, 64a/12, 64a/13, 64b/03, 65a/02, 65b/04, 65b/05, 65b/09, 65b/10, 67a/02, 67a/06, 67b/12
işaret zamiri, bu
b. 66b/15
b. dur 61b/09, 64b/08
b. ndan 67b/03
→mu

burun organ adı, burun
- **anasından émgen süt burnından kel-:** Bir işi yaparken çok sıkıntı çekmek.

b. 61b/07

buyruḳ emir, ferman
b. +ına (buyruġına) 63a/02

buyur- buyurmak, emretmek
b.- ur sen 60b/03
b.- dı 64a/11, 64a/12
b.- unḡ 60b/06

bülent-āvāz < Far. bolend + āvāz sesi gür çıkan kimse
b. 65b/03

-C-

cān <Far. I. insan veya hayvanın yaşam belirtisi, ruh
c. +ımızını 59b/01
c. +ları 65b/04
- **cān tapşur-**: ruhunu bahşetmek

c. 60a/02
II. gönül, yürek, kalp
c. -dın 67b/13

▪ **cān u könŋül**: içtenlikle, çok isteyerek

c. (cān u könŋül) 60a/14, 61a/11

c. -ı (cān-ı könŋül) 67b/13

cānver < Far. cān+āver masallarda adı geçen yabanî ve yırtıcı bir hayvan
c. +ler 66b/02

cāriye <Ar. I. akçe ile satılıp alınan genç kız
c. +ler 67b/12
II. sarayda veya konakta efendisine hizmet veren genç kız
c. +ler 66b/04

cāyiz <Ar. yapılmasında sakınca olmayan, uygun, mübah

c. (olsa ér-) 62b/04

Cebrā'il ö.a. dört büyük melekten biri
c. 66b/13
→Cebrāyil

Cebrāyil → Cebrā'il

c. e 62b/11

cehāz <Ar. çeyiz, gelin için hazırlanan ev eşyası
c. +lar 67b/01

cehd <Ar. çalışma, gayret
c. 60b/08

cehennem <Ar. dünyada günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekleri yer
c. 61a/13
c. +e 61a/02, 61a/15, 61b/09, 62a/15, 64b/02
c. +de (ol-) 64a/10

cellād <Ar. ölüm cezasına çaptırılanları öldürmekle vazifeli olan kimse
c. 66a/11

cemāl <Ar. yüz güzelliği, hüsün

c. (ḥüsn-i cemāl) 59a/04

cemī' <Ar. bütün, hep, cümle

c. 61a/04, 63a/11, 66a/07

c. (cemī'-i aṣḥāb) 60a/13

c. (cemī'-i 'ayb) 61a/02

c. (cemī'-i maḫlūḳāt) 59a/12

c. (cemī'-i ömr) 64a/09

▪ **cemī' bol-**: toplanmak
c. 59b/14

cennet <Ar. cennet
c. 61a/12, 62a/11, 63b/05
c. (bol-) 59a/14
c. (eyle-) 64a/08
c. +e 63b/08, 64b/02
c. +de 63a/03
c. +den 63b/07

cevāb <Ar. yanıt

▪ **cevāb vér-**: yanıtlamak
c. +ın 62a/05

cevāhir <Ar. [Ar. cevher'in çoğul biçimi] cevherler, kıymetli taşlar

c. (la'l u cevāhir) 64b/11, 66a/05, 67b/01

c. +ler (la'l u cevāḥir) 65a/07, 66a/06

c. +lere (la'l u cevāḥir) 66b/07

c. +lere 64b/14

c. +lerdin (la'l u cevāhir) 65b/07

c. +leri (ḥarīr ü cevāḥir) 60a/09

cezā <Ar. suç, kabahat

c. +ŋ 61b/09

cihān <Far. dünya, âlem
c. 59a/04, 60a/11, 60b/06, 62b/10, 65a/03

cūş <Far. coşma, coşku
c. (et-) 66a/14

cüft <Far. çift, tek olmayan
c. (ḳıl-) 66b/15

cümle <Ar. bütün, hep, birlikte
c. +si 59b/05, 66a/14, 67a/13
c. +sin 67b/02, 67b/04
c. +sini 67b/15

-Ç-

çādır <Far. çadır
ç. 66b/06
ç. (ḳurul-) 65b/15
ç. +ın̂ğızını (ḳur-) 65a/05
ç.-ı (çādır-ı hümāyūn) 59b/09, 65a/15
ç. +ınınğ 64b/13
ç. +ına 64b/10
ç. +lar 65b/09

çağır - bağırmak, seslenmek
ç.- sa 61a/09
ç.- duḳda 62a/05, 63b/11
ç.- up 64b/05, 65a/03

çāk <Far. kırık, kırılmış şey
- **çāk ol-**: parçalanmak, dağılmak

ç. 65b/06
ç. (olur é-) 65b/05

çat - çatmak; yardımcı fiil
- **ḳaş kabaġın çat-**: kızgınlığını kaşlarını birbirine yaklaştırarak belirgin hâle getirmek

ç.- sa 60b/11
ç.- ıp 61b/02

çavuş orduda hizmet eden kimselere verilen unvan
ç. 66a/11

çek - çekmek; yardımcı fiil
- **ġayret çek-**: zahmet ve sıkıntı içinde olmak

ç.- üp (tur-) 66b/04

çék - çizmek, resmetmek
ç.- se 61a/04

çepçevre bütün yanlarını kuşatan
ç. sinde 65a/01

çerāġ mum, kandil vb. aydınlatma aracı
ç. lar 59b/11

çevre bir şeyin yakını, dolayı, etraf
ç. sini 65b/09

çıḳ - I. içeriden dışarıya varmak, gitmek
ç.- up 60a/11
II. bir yere ulaşmak, varmak
ç.- dılar 65b/08
III. bir sebeple bulunulan yerden ayrılmak
ç.- up 66b/10
IV. bir şeyin yukarısına doğru ilerlemek
ç.- ıp 59b/10
V. sıyrılmak, ayrılmak
ç.- up 60b/13

çıḳar - birinin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak
ç.- up 59a/14
ç.- mayınca 64a/10

çoḳ fazla, az karşıtı
ç. 62b/12, 63a/10, 64a/13, 64a/14, 67b/14
ç.+dur 60b/04, 62a/15, 64a/03, 67a/04, 67b/12

çök - yere oturmak, çömelmek
ç.-üp (tiz çök-) 60a/02, 60a/08

-D-

daḫı e. dahi, de/da
d. 59b/06, 64b/06, 66a/12, 66b/05
→de

dānişlıḳ <Far. dāniş + T. -lıḳ bilgili
d. (eyle-) 59b/15

da'vet <Ar. bir yerde bulunmayı teklif etme, çağırma
d. (éd-) 65a/04
d. (eyle-) 65a/14

d. +ini 65b/01

dāyim <Ar. devam eden, sürekli, kesintisi olmayan
d. 59a/07, 63b/14

de - demek, söylemek
d.- yü 64a/06
d.- yüp 62a/01
→dé-

de e. dahi, de/da
d. 64a/10
→daḫı

dé - →de-
d.- yü (al-) 62b/13
d.- yecek (ol-) 64a/06
d.- rler (ér-) 59a/02, 59a/05, 59a/09
d.- di (ér-) 62b/06
d.- di 60a/03, 60a/07, 60b/05
d.- diler 67b/09, 67b/10
d.- se 64a/08
d.- p 65a/08
d.-yü 61b/09, 62b/09, 63b/11, 63b/15, 64a/07, 64a/12, 64b/06, 64b/08, 65a/04, 65a/09, 67a/08, 67a/12
d.- yüp 64b/04, 65b/08

degil e. cümlede yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren edat
d. +im 64a/08
d. +dür 64a/13

dégin e. dek, kadar, daha
d. 59b/15, 65b/14

derūn <Far. iç, içeri, dâhil
d.-i (derūn-i dil) 60a/14, 67b/13

deryā <Far. deniz, bahr
d. +nıŋ 65a/05

dév masallarda anlatılan oldukça iri bir yaratık
d. ler 65b/13

devlet <Ar. mutluluk, baht, saadet
d. 65a/14

diŋle - dinlemek
d.- r (ér-) 60b/01

diŋleyen dinleyen (kimse)
d. +lere 67b/15

dil <Far. gönül, yürek, kalp
d. +den (derūn-i dil) 60a/14, 67b/13
d. +den 61a/11

dile - istemek, arzu etmek
d.- r-men 60b/02
→tile-

dīn <Ar. din
d. +ine 59a/15

divān <Ar. yüksek mevkideki devlet adamlarının kurduğu meclis
d. (ḳur-) 66a/14
d. 66a/15
d. +dın 66b/10

doŋguz domuz
d. 61a/15

doldurmış sf. dolmasını sağlayan, dolu duruma getiren (kimse)
d. 65b/09

dostlıḳ <Far. dost + T. -lıḳ dost, düşman karşıtı
d. +ına 59a/11

dög - dövmek, şiddet uygulamak
d.- se 61b/11

dön - arkaya doğru geri gelmek
d.- di 64b/04
d.- üp 62b/09, 64b/07

dū'ā <Ar. Allah'a yalvarma, yakarma
d. (éd-) 67b/14
d. (ḳıldı ér-) 67a/08

dünyā <Ar. âlem, kainat
d. 59a/04

dürlü çeşitli özellikleri olan, muhtelif
▪ **dürlü dürlü**: çeşit çeşit
d. 59b/12

→türlü

dürr <Ar. inci
d. (dürr ü yāḳut) 66b/06

düstūr <Ar. izin, ruhsat, müsaade
d. +sız 67a/05

düstūrsız <Ar. düstūr + T. -sız izinsiz, müsaade verilmemesi
d. 61b/13, 62a/07

düz - yerleştirmek, tertip ve tanzim etmek
d.- diler 59b/11

-E- -É-

é - imek; yardımcı fiil
é.- di (var é-) 59a/02, 59a/03
é. -di (çāk olur é-) 65b/05
é.- diler (var é-) 67b/08, 67b/09
é.- miş (meşhūr é-) 59a/11
→ér-

edā <Ar. yerine getirmek, ifa etmek
e. (ḳıl-) 62b/11, 64a/14, 64a/14

edeb <Ar. terbiye, güzel ahlak
e. 66a/02
e. (ḥub u edeb ü taẕīm) 65a/12

edebce <Ar. edeb + T. -ce Zarif, nazik bir şekilde
e. 60b/01

eger e. şart bildiren edat, eğer
e. 60b/04, 60b/07, 60b/10, 60b/12, 60b/14, 61a/03, 61a/05, 61a/08, 61a/10, 61a/13, 61b/01, 61b/04, 61b/07, 61b/10, 61b/13, 61b/14, 62a/02, 62a/05, 62a/07, 62a/10, 62a/12, 62b/01, 62b/12, 62b/14, 63a/01, 63a/04, 63a/06, 63a/08, 63a/11, 63a/12, 63a/14, 63b/01, 63b/05, 63b/08, 63b/10, 63b/12, 64a/06, 64a/08, 64a/09, 64a/14

el organ adı, el
e. +iniŋ 61a/07
e. +in 63b/02
e. +inden 61a/06, 63a/05
e. +leri 62a/01
e. +lerin 67a/08
e. +lerinde 66a/11, 66a/12
e. +lerindeki 65b/07
▪ **el ḳavşur-**: ellerini bağlamak
e. (turdı ér-) 64b/13, 65a/11, 66a/02, 66a/14, 66b/04
→elig

elig →el
e. +indeki 60a/09

elīm <Ar. acı veren, ağrıtan
e. (ʿaẕāb-ı elīm) 62a/04

emānet <Ar. güven, sadakat
e. 59a/13

émgen emen (kimse)
é. 61b/06

emr <Ar. buyurma, buyruk, ferman
e. (eyle-) 65a/03, 65a/04, 65a/09
e. +i 64b/01
e. +in 65a/10
e. +ine 63b/15

Enbiyā <Ar. [Ar. Nebi'nin çoğul biçimi] peygamberler, Nebiler
e. +nı (Server-i Enbiyā) 66a/03
e. +nı (Sulṭān-ı Enbiyā) 67a/02, 67b/04
e. +nıŋ 67b/06

ér - →é-
é.- di (cāyiz olsa ér-) 62b/04
é.- di (dérler ér-) 59a/03, 59a/05

é.- di (ḫoş olur ér-) 67a/05
é.- di (ḳabūl körmez ér-) 59a/06
é.- di (ḳatıġ olur ér-) 62a/04
é.- di (puṭ-perest ér-) 59a/03
é.- di (secde ḳılur ér-) 62b/04
é- di (ṭaleb éderler ér-) 59a/06
é.- di (yaḫşi bolur ér-) 59b/01
é.- di (yoḳ ér-) 59a/04
é.- di (ḥüsn-i cemāl ér-) 59a/03
é.- di (oḳur ér-) 59a/07
é.- diler (diṅgler ér-) 60b/01
é.- dim (körer ér-) 59b/03
é.- ken (dérler ér-) 59a/09
é.- miş (bar ér-) 59a/09
é.- miş (ḳalmas ér-) 59a/14
é.- miş (kiritür ér-) 59a/15
é.-miş (peyġāmber ér-) 59a/10
é.- se (baḳdı ér-) 67a/02
é.- se (dédi ér-) 62b/06
é.- se (dū'ā ḳıldı ér-) 67a/09
é.- se (el ḳavşurup turdılar ér-) 65a/11
é.- se (éşitti ér-) 62b/06, 64b/03
é.- se (icāzet tilediler ér-) 67a/14
é.- se (keldi ér-) 67a/11
é.- se (kide başladı ér-) 62b/09
é.- se (kitdiler ér-) 59b/08
é.- se (körmedi ér-) 66b/11
é.-se (şād olup turdı ér-) 67a/03
é.- se (tāmām oldı ér-) 67b/12
é.- se (tédi ér-) 59b/03
é.- se (vardı ér-) 67a/01
é.- se (vérdiler ér-) 67a/15
é.- se (yattı ér-) 66b/12

ér koca, eş
é. 60b/02, 64a/12, 64a/15
é.+niṅ 60b/04, 61a/03, 61a/11, 61a/13, 62b/01, 62b/03
é. ge 62b/07
é.+iniṅ 60b/14, 61a/05, 61a/08, 61b/01, 61b/04, 61b/10, 61b/15, 62a/02, 62a/05, 62a/13, 62b/12, 62b/15, 63a/02, 63a/04, 63a/06, 63a/08, 63a/14, 63b/01, 63b/12
é. +i 63b/10, 64a/10
é. +ün 60b/07
é. +inden 61b/13
é. +indin 62a/07, 62a/10
é.+ine 60b/11, 60b/12, 61b/07, 62b/04, 63a/11, 63a/12, 63b/06, 63b/09, 64a/03, 64b/01
é. +leri 64a/06
é. +lerindin 64a/05

éren I. erkek
é. lere 67b/14
II. koca, eş
é. +lerniṅ 62a/15

érte bir günün sonrasında gelen zaman
é. +ye 59b/14

és akıl, us
▪ **ési kit-**: aklını kaybetmek
é. (66b/12)

eşidcek işitecek (kimse)
e. +lerniṅ 65b/04

éşiden işiten (kimse)
é. +leriṅ 65b/05

éşit - işitmek

é.- ti (ér-) 62b/06, 64b/03
é.- ip 64a/15
é.- üp 59b/02, 64a/12

et - etmek; yardımcı fiil

e.- ip (cūş et-) 66a/14

e.- ip (ḫoş et-) 60a/02

→ét-

ét - →et-

é.- er (ʿafv ét-) 63a/05

é.- er (pāk ét-) 63a/15

é.- erler (taʿẓīm ét-) 63b/05

é.- erler (laʿnet ét-) 61b/14

é.- erler (şelte ét-) 62a/10

e.- erler (ṭaleb éderler ér-) 59a/06

é.- di (ḳabūl ét-) 65b/01

é.- eyim (dūʿā ét-) 67b/14

é.- eyin (vaṣf ét-) 62b/05

é.- eler (laʿnet ét-) 61a/05

é.- eler (şefāʿat ét-) 63a/10

é. -ip (işāret ét-) 64b/07

é. -üp (pādşāh ét-) 59b/06

é.- üp (ʿafv ét-) 63a/10, 63b/04, 67b/15

é.- üp (daʿvet ét-) 65a/04

é.- üp (kesb ét-) 61b/15, 62a/02

é.- üp (şefāʿat ét-) 64a/10

é.- üp (şefḳat ét-) 59a/14

é.- üp (teyzīn ét-) 65b/03

é.- üp (yārın ét-) 62a/14

é.- üp (fikir ét-) 66b/12

étmek etmek; yardımcı fiil

e.+e (naṣīḥat étmege) 60a/13

evliyā <Ar. [Ar. velī'nin çoğul biçimi] veliler, kerâmet sahibi

e. +lara 59a/12

evvel <Ar. birinci, ilk

e. 64a/05, 66b/09

ey ün. seslenme sözü, ey

e. 59a/08, 59b/03, 59b/15, 66b/08, 67a/03

eyle - eylemek; yardımcı fiil

e. (raḥmet eyle-) 67b/15

e.- di (daʿvet eyle-) 65a/15

e.-di (emr eyle-) 65a/03, 65a/04, 65a/09

e.-diler (dānişlıḳ eyle-) 59b/15

e.- diler (nikāḥ eyle-) 67b/11

e.-diler (şādlıḳlar eyle-) 67b/02

e.- dün̄g (isrāf eyle-) 62a/01

e.- se (fāş eyle-) 61a/01

e.- se (ḥāżır eyle-) 63b/06

e.- se (iḥsān eyle-) 62a/03

e.- se (isrāf eyle-) 61b/15

e.- se (ʿizzet ü kerem eyle-) 63b/09

e.- sen̄g (ḳabūl eyle-) 67a/04

e.- ye (cennet eyle-) 64a/08

e.- p (ṭaʿna eyle-) 61b/12

e.- yüp (ḳarār eyle-) 67a/12

e.-mesler (şefāʿat eyle-) 61a/01

-F-

faḫr <Ar. övünme, büyüklenme

f. +ı 60a/11, 60b/06, 62b/10

faḳīr yoksul, zengin karşıtı

f. +i 67a/04

Fāṭıma ö.a. Hz. Muhammed'in ilk eşi Hz. Hatice'den olan kızı

f. 61b/12, 63a/04, 63a/09

fāş <Far. ortaya çıkma, görünme

f. (eyle-) 61a/01

ferīşte <Far. melek
f. +leri 61b/14

fermān < Far. emir, buyruk
f. +ı 66b/13

fikr <Ar. düşünme, tefekkür
f. 63b/15
f. (édüp tur-) 66b/12

fīl <Ar. fil
f. 66a/15
f. +ler 65b/10

-G- -Ġ-

ġarāyib <Ar. [Ar. garībe'nin çoğul biçimi] tuhaflıklar, şaşılacak şeyler
ġ. (ʿacāyib u ġarāyib) 60a/13

ġarḳ <Ar. boğma, boğulma
ġ. (ol-) 64b/14, 66b/07

ġayrı <Ar. başka, özge, farklı
ġ. 67b/12

ġayret <Ar. himmet, rehavet karşıtı
ġ. (çek-) 66b/04

gene e. yine
g. 66a/13, 67a/11, 67b/02, 67b/04

gergedān <Far. gergedan
g. 65b/11, 66b/01

gez arşın, dört karışlık ölçü birimi
g. (gez gez) 65a/07

günāḥ <Ar. dinin kurallarına aykırı hareket etmekle oluşan suç
g. 64a/14
g. +dan 63a/15
g. +ın 63a/05, 63a/10
g.+ların 63b/03, 64b/01, 67b/15

güneş güneş
g. +i 65a/14

gürz <Ar. silah olarak kullanılan ağız topuz
g. +ilerden 66a/13

-H- -Ḥ- -Ḫ-

Ḥabīb <Ar. sevgili, yar, Hz. Muhammed
ḥ.+ im 66b/14

Ḥabībī <Ar. ey Muhammed
ḥ. 60b/02

ḥac <Ar. Kâbe'yi ziyaret ve tavaf etmeyi öngören ibadet
ḥ. 62b/14
ḥ. (ḳıl-) 63b/10

Ḥadīce ö.a. Hz. Muhammed'in ilk eşi
ḥ. 67b/10

ḥadīṯ <Ar. Hz. Muhammed'in söz ve davranışları
ḥ. +lerni 64a/11, 64b/03
ḥ. +lerde 64a/13
ḥ. +lerimni 64a/12

Ḥādiye ö.a. Hz. Muhammed'in eşlerinden biri
ḥ. +dür 67b/11

ḫādim <Ar. hizmet eden, hizmetçi
ḫ. (ḫādim u ʿasker) 67a/11
ḫ. +ler 66a/02
ḫ. +leri 67b/01

ḥāfiẓ <Ar. Kur'an-ı Kerim'i ezberleyen (kimse)
ḥ. 66a/10

ḥaḳ <Ar. verilmiş emekten doğan manevi yetki
ḥ. 66b/15
ḥ. +lar 62b/05
ḥ. +larnı 60b/04, 60b/06
ḥ.+ı (ḥaḳḳı) 60b/04, 62a/15, 62b/03

ḥakḳında ilgili, dair
ḥ. 64a/04
Ḥaḳ Sübḥāne Allah
ḥ. 67b/14
Ḥaḳ Teʿa. Allah
ḥ. 61a/04, 62b/14
ḥāl <Ar. durum, suret
ḥ. 60a/07
ḥ. +de 60b/09
ḥ. +imden 62b/07
ḥ. +ine 61b/14
ḥalāyıḳ <Ar. esir olarak alınan hizmetçi kız veya kadın
ḥ. +ġa 61a/01
ḫalḳ <Ar. belli bir bölgede yaşayan veya çevrede yaşayanların bütünü, ahali
ḫ. +ı 61a/05, 63b/04
ḫ. +ına 59a/05
ḥarām <Ar. dinî bakımdan yasak olan, helal olmayan
ḥ. (ol-) 61a/13
ḥarīr <Ar. ipek
ḥ. (ḥarīr ü cevāhir) 60a/09
Haris ö.a. Meymûne Banu'nun babası
h. 59a/02, 59a/03, 67a/10, 67a/13, 67b/03
ḫāṣ <Ar. özgü, özel, mahsus
ḥ. 64a/13
ḥāṣıl <Ar. meydana gelme, oluşma
ḥ. (ol-) 67b/06
ḫātūn <Far. hanım, kadın
ġ. 60b/04, 60b/07,60b/10, 60b/12, 60b/14, 61a/03, 61a/05, 61a/08, 61a/10, 61a/13, 61b/01, 61b/04, 61b/07, 61b/10, 61b/12, 61b/14, 62a/02, 62a/05, 62a/07, 62a/10, 62a/12, 62a/15, 62b/03, 62b/11, 62b/12, 63a/01, 63a/04, 63a/06, 63a/08, 63a/10, 63a/12, 63a/14, 63b/01, 63b/05, 63b/08,63b/10, 63b/12, 64b/05
ḥ. +ġa 61a/01
ḥ. +ı 67b/08, 67b/09
ḥ. +lar 62b/01, 62b/05
ḥayā <Ar. utanma, utanma duygusu
ḥ. 66a/02, 66b/08
ḫayr <Ar. iyilik, fayda, şer karşıtı
ḫ. 62a/03
ḫ. +dan 62a/03
ḥāżır <Ar. bir işi yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, amade
ḥ. (bol-) 63b/11
ḥ. (eyle-) 63b/06
ḥ. (ḳıl-) 59b/04
Ḥażret <Ar. kutsal ve değerli kimselerin adlarının başına getirilen unvan
ḥ.-i (Ḥażret-i ʿa.m.) 60a/01, 65b/01, 66b/09
ḥ.-i (Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā) 60a/11
ḥ.-i (Ḥażret-i Peyġāmber) 67a/05
ḥ.-i (Ḥażret-i Resūl) 59b/06, 60b/03, 64a/11, 65a/13, 65b/13, 66a/07, 66b/11, 66b/13, 67a/01, 67a/07, 67a/15, 67b/02, 67b/07, 67b/08

ḥ.-i (Ḥażret-i Resūlu'l-lāh) 59a/07

ḥelāl <Ar. dinî bakımdan yasak olmayan, haram olmayan
ḥ. 66b/15
ḥ. (késb-i ḥelāl) 61a/06, 61a/11
ḥ. (ol-) 61a/13
ḥ. +im 63b/14

hem <Far. e. dahi, da/de, ilaveten, ayrıca
h. 59a/07, 59a/09, 59a/12, 59a/15, 61b/02, 62a/08, 63a/07, 63a/09, 63b/05, 63b/13, 63b/14, 64b/01, 65a/15, 67b/11

hemān <Far. derhal, çabuk
h. 64a/08

her <Far. sf. cümle, hep
h. 59a/05, 59a/07, 59b/02, 61a/06, 62b/14, 64b/14, 65a/09

hergīz <Far. asla, hiçbir zaman
h. 62a/08

ḥesāb <Ar. sorgu, sual
ḥ. +ın 64a/05

hevā <Ar. istek, arzu
h. 67a/09

heybet <Ar. korku ve saygı uyandıran görünüş
h. 65a/02, 65b/05
h.+ i 65b/10
h. +indin 65b/12

ḫıyārān <Ar. hayırlı olanlar
ḫ. 66a/14

ḥizmet <Ar. iş görme, vazife
ḥ. (ḳıl-) 63b/12, 64a/03
ḥ. +inde 67b/06

hīç <Far. yok olan veya yok denecek kadar az olan
h. (hīç bir) 59a/06

Hindistān ö.a. yer adı, Hindistan
h. 67a/09, 67b/05
h. +da 59a/02

ḫoş <Far. iyi, güzel
ḫ. 61a/06, 61a/14, 63a/05, 63b/09, 63b/13
ḫ. +ı 63a/07, 63b/07
ḫ. (ed-) 60a/02
ḫ. (kel-) 62b/13
ḫ. (olur ér-) 67a/05

ḫoşlu <Far. ḫoş + T. -lu hoş olma durumu, iyilik, güzellik
- **ḫoşlu bil-**: beğenmek

ḥ. 61b/10
→ḥoşluḳ

ḫoşluḳ →ḥoşlu
ḫ. +ı 63a/02, 63a/11
ḫ. 61a/11

ḫoşnūd <Far. razı, memnun
ḫ. 64a/06, 64a/08
ḫ. men 64a/07

ḥub <Ar. sevgi, aşk
ḥ. (ḥub u edeb ü taẓīm) 65a/12

ḥużūr <Ar. kat, makam
ḥ. (ḥużūr-ı şerīf) 60a/01, 60a/07

ḥürmet <Ar. itibar, ikram
ḥ. (ʿizzet ü ḥürmet) 66a/04, 66a/08

ḥüsn <Ar. güzellik, cemal
ḥ. (ḥüsn-i cemāl) 59a/03

hüccet <Ar. delil, belge
h.+ inde 66b/09

hümāyūn <Far. kutlu, saadetli

h. (çādır-ı ḥümāyun) 59b/09, 65b/01

-İ- -Í-

ʿibādet <Ar. bir dinin buyruklarını yerine getirme
ʿi. (ṭāʿat u ʿibādet) 64a/09

İbrāhim ö.a. kişi adı
i. 64b/09

icāzet <Ar. izin, onaylama
i. (tilediler ér-) 66b/10, 67a/14

iç herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil karşıtı
i. +inde 59a/04, 66b/06
i. +indeki 65b/14

iç - içmek
i.- erler 61a/10

içerü içeri, içeri doğru
i. 60b/02

iḥsān <Ar. lütuf, inayet, bağışlanan şey
- **iḥsān eyle-**: bağışlamak, bağış yapma

i. 62a/03

iḫtiyār <Ar. yaşlı
i. 67a/13

iḫtilāf <Ar. aykırılık, uyuşmazlık, anlaşmazlık
i. 67b/09, 67b/10

iḫtiyāc <Ar. gereksinme, gerek duyma
i. +ı (ol-) 60a/05

iñgse boynun arkası, ense
i. +sinden 60b/13

ikki sayı adı, iki
i. 60a/11, 60b/05, 60b/10, 62b/10, 64b/07, 65a/05, 66a/10
i. +si 59b/02
i. +miz 64b/08

ikki biñg sayı adı, iki bin
i. 65b/01

ikki yüz sayı adı, iki yüz
i. 66a/10, 66b/04

iḳlim <Ar. ülke, diyar
i. +iñg 59a/05

ile e. ile, beraber, birlikte
i. 63a/01, 64b/11, 66a/04, 66a/07, 66b/06
→ilen

ilen →ile
i. 60a/07, 60a/08, 60b/08, 61a/11, 61a/12, 61a/14, 62b/15, 63a/02, 63b/15, 64a/08, 65b/05, 65b/08, 66a/05, 66a/08, 67a/11, 67b/02, 67b/04

ilt - göndermek, iletmek
i.- erler 61b/10

īmān <Ar. inanç
- **īmān kéltür-**: yürekten inanmak

ī. 59b/02, 64b/08

in - bir binek hayvanından yere ayak basmak
i.- üp 65a/11

İncīl İsa'nın yaşamını ve öğretilerini anlatan kutsal kitap
i. +ni 59a/07
i. +de 59a/10

isim <Ar. ad
i. +i (ismi) 61a/08
i.+ini (ismini) 59a/02, 59a/05

isrāf <Ar. gereksiz yere para, zaman, emek harcama, savurganlık
i. (eyle-) 61b/15, 62a/01

iste - dilemek, arzu etmek
i.- meyince 61b/05

iş I. durum, vaziyet, hâl
i. +ine 62a/13

II. birinden istenen hizmet veya birine verilen vazife
i. +lerni 62b/08, 62b/11

işāret <Ar. anlam yükletilen şey, anlamlı iz
i. (ét-) 64b/07

izin <Ar. ruhsat, müsaade, icazet
i. 61b/05, 62a/04

ʿizzet <Ar. saygınlık, şeref, itibar, kıymet
ʿi. 65a/03
ʿi. (ʿizzet ü ḥürmet) 63b/09, 66a/04, 66a/08

-K- -Ḳ-

kabaḳ kaş ile kirpik arası, göz kapağı
k. +ın (kabaġın) 60b/11, 61b/02

Kaʿbe ö.a. Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen kutsal yer
k. 64a/02
k. (Kaʿbe-i Mükerreme) 65a/10
k. (Kaʿbe-i Şerīfe) 63a/07, 65a/05, 66b/10

ḳabīḥ <Ar. fena, kötü, çirkin
ḳ. 62a/01

ḳabir <Ar. mezar
ḳ.+ından (ḳabrından) 60b/09
ḳ. +i (ḳabri) 61b/06, 63b/07
ḳ. +i (sū'āl-i ḳabri) 63b/08
ḳ. +ini (ḳabrini) 63a/01

ḳabūl <Ar. razı olma, onaylama
ḳ. (körmez ér-) 59a/06, 67a/14
ḳ. (ét-) 65b/01
ḳ. (eyle-) 67a/04
ḳ. (ḳıl-) 67b/03
ḳ. (ol-) 62a/03, 62a/09
ḳ. +dur 62a/04

ḳaçan her ne vakit, ne zaman
ḳ. 64b/03, 66b/11

ḳadar <Ar. nicelik, derece
ḳ. 64a/01
ḳ. +dur 62b/03, 65b/10

ḳadem <Ar. ayak
ḳ. +ine 66a/04

ḳādir <Ar. kudret ve kuvvet sahibi, muktedir
ḳ. +dür 67a/08

Ḳaf ö.a. masallarda geçen ve Anka kuşunun yaşadığı varsayılan dağ
ḳ. 65b/13

ḳaftan çoğu ipekten yapılan, bir tür uzun, süslü üst giysisi
ḳ. +dın 64b/11

ḳal - I. bir yerde oturmak, ikamet etmek
ḳ.- mas (ér-) 59a/13
❖ kalmak; yardımcı fiil
ḳ.-urlar (ʿacāyib ḳal-) 63b/05

ḳamuġ bütün, hep
ḳ. 64b/01

ḳan kan
ḳ. (ol-) 62b/02
❖ **ḳan ḳaşan-**: kan işemek, akıtmak
ḳ. 65b/13

ḳanda nerede
ḳ. 61b/13

ḳapaḳ herhangi bir şeyi örtmeye yarayan eşya
ḳ. +ın (ḳapağın) 66a/11

ḳaplan kaplan
ḳ. 66b/01, 66b/03
ḳ. +lar 65b/11
ḳapu kapı
ḳ. +sına 65a/06
ḳara siyah
ḳ. (bol-) 60b/11
ḳ. 61a/10
ḳarār <Ar. kesin yargı, hüküm
ḳ. (eyle-) 67a/12
ḳ. (ḳıl-) 66a/09
ḳaravaş kadın köle, cariye
ḳ. +larunḡ 67a/04
ḳ. +ları 67b/01
ḳ. +lar 66a/02
ḳarşu karşı, o taraf, o yön
ḳ. 60b/08, 61b/02, 62b/13
ḳ. +dan 60b/08
ḳ. +sına 60a/03
ḳ. +sında 64b/13
ḳaş kaş
ḳ. +ın 60b/11
ḳ. +ında 66b/05
ḳaşan - işemek
ḳ.- dılar 65b/13
ḳat kat, huzur, yan
ḳ. ından 62b/02
ḳatı katı, sert, acımasız
ḳ. 61b/09
→ḳatıġ
ḳatıġ →ḳatı
ḳ. 63a/11
ḳ. (olur ér-) 62a/04
kātib <Ar. kâtip, yazıcı
k. 67b/14
k. +ler 66a/10
ḳavşur- bağlamak, bir araya getirmek
ḳ.- up (el ḳavşurup turdı ér-) 64b/13, 65a/11, 66a/02, 66a/15, 66b/04
kavuş - bir araya gelmek
k.- up 67a/15
ḳay ne, hangi
ḳ. 62b/05
ḳayu hangi
ḳ. 64a/12, 64a/14
keç - bir yerden başka bir yere gitmek
k.- üp 67a/12
keçür - geçmesini sağlamak, geçirmek
k.- diler 67b/06
k.- se 64a/10
kel - I. gelmek
k.- ürler 65b/04
k.- di 66b/13
k.- di (ér-) 67a/11
k.- dünḡ 67a/12
k.- miş 67b/03
k.- sün 65a/09
k.- ip 60a/11
k.- mese 62a/13
II. gelmek; yardımcı fiil
k.-ür (burnından kel-) 61b/07
k.- dünḡ (ḫoş kel-) 62b/13
k.-mes (ḥālimden kel-) 62b/07
kelām <Ar. söz
k.-ı (kelām-ı şerīf) 63a/13
keldik sf. gelen (kimse)
k. +i (keldigi) 63b/09
kelmek gelmek
k. +i (kelmegi) 67a/07
kelmiş sf. gelmiş (kimse)
k. (bol-) 62b/02
kéltür - getirmek; yardımcı fiil

k.-dük (īmān kéltür-) 59b/02, 64b/08
k.- e (yérine kéltür-) 60b/05, 62b/08, 65a/10
→ketür-

kelür sf. gelen (kimse, şey)
k. +in 60b/08, 62b/13
k. +ün 65b/05

kendü kendi, öz
k. 67a/04

kerek gerek
k. 60a/08
k. +dür 59a/13

kerem <Ar. iyilik, lütuf, bağış
k. 64b/04
k. (ʻizzet ü kerem) 63b/09

kéri geri, arka
k. 60a/10, 62b/09
→kérü

kérü →kéri
k. 64b/07

kesb <Ar. çalışıp kazanma, elde etme
k.-i (kesb-i helāl) 61a/11
k. (ét-) 61a/06, 61b/15, 62a/02

kesil - kesilmek
k.- üp 61a/08, 62a/01

ketür - I. →kéltür-
k.- ünḡ 65a/04
k.- üp 61a/11
❖ getirmek; yardımcı eylem
k.-eyim (ŝalavāt ketür-) 67b/13

ketürdik getirilen (şey)
k. +in (ketürdigin) 61a/06
k. +ine (ketürdigine) 61a/03
→ketürdük

ketürdük →ketürdik
k. 62a/02
k. +i (ketürdügi) 60a/06
k. in (ketürdügin) 61b/15, 63a/04

kéy - giymek
k.- sün 66b/08
k.-üp 60a/10, 64b/11, 64b/12

kéydür - giydirmek
k.- üp 62a/14

kéyecek sf. giyecek
k. 61b/11, 63a/14

kéyim giyilen her şey
k. +lerin 63a/14

kez defa, kere
k. 65a/01, 66a/13

ḳıl - kılmak; yardımcı fiil
ḳ.- ur (rivāyet ḳıl-) 64b/09
ḳ.- ur (secde ḳıl-) 62b/04
ḳ.- dı (ḳabūl ḳıl-) 67b/03
ḳ.- dı (dūʻā ḳıl-) 67a/08
ḳ.- dılar (ʻizzet ü ḥürmet ḳıl-) 66a/08
ḳ.- dılar (ḳarār ḳıl-) 66a/09
ḳ.- dum (cüft ḳıl-) 66b/15
ḳ.- mışdur (yād ḳıl-) 59a/08
ḳ.- sa (edā ḳıl-) 64a/14
ḳ.- sa (şefāʻat ḳıl-) 59a/13
ḳ.- sanḡ (edā ḳıl-) 62b/11
ḳ.- maya (şefāʻat ḳıl-) 61b/12
ḳ.- sun (terk ḳıl-) 64b/06
ḳ.- up (ḥāżır ḳıl-) 59b/05
ḳ.- up (nikāḥ ḳıl-) 67a/15
ḳ.- up (taʻẓīm ḳıl-) 64b/04
ḳ.- masa (edā ḳıl-) 64a/14

ḳılıç kılıç
ḳ. +nınḡ 66a/11

ḳılmış kılmak; yardımcı fiil
ḳ. (ḥac ḳılmış) 63b/10
ḳ. (ḥiẓmet ḳılmış) 63b/12, 64a/03
ḳ. (ṭavāf ḳılmış) 64a/02

ḳ. (ḳonaḳ ḳılmış) 64a/02

ḳırḳ sayı adı, kırk

ḳ. 66a/11

ḳırḳ tört sayı adı, kırk dört

ḳ. 67a/11

ḳısa - sıkıştırmak, zora sokmak

ḳ.- r 61b/06

ḳıyāmet <Ar. kıyamet, mahşer

ḳ. 59a/12, 60b/09, 60b/12, 61a/01, 61a/04, 61a/07, 61a/09, 61a/12, 61a/15, 61b/03, 61b/08, 61b/12, 62a/01, 62a/03, 62a/05, 62a/09, 62a/11, 62a/13, 63a/02, 63a/09, 63b/03, 64a/04, 64a/15

ḳız kız

ḳ. 59b/02, 64b/13, 66b/04

ḳ. +ı 59a/03, 61b/10, 67b/01, 67b/04

ḳ. +ın 59b/06, 63a/14

ḳızıl parlak kırmızı renk

ḳ. 65b/15, 67a/10

ki e. bir cümleyi veya kelimeyi diğerine bağlayan edat
k. 62b/01, 62b/03, 65b/10, 67a/04
→kim

kibi e. gibi, benzer
k. 63a/06, 66a/13

kim →ki
k. 61a/02, 64a/12, 64b/08, 65a/08, 66b/11

kimesne kimse, herhangi biri
k. +ler 59a/13

kir - I. içeri varmak, sokulmak
k. -üp 64b/10
II. dâhil olmak, katılmak
k.- di 63b/08
k.- diler 65b/02
k.- dide 63b/05
k.- ip 60b/02
III. bir sınıfa sülûk etmek
k.- üp 59a/15
IV. geçirmek, yerleştirmek
k. -üp 66a/04

kir kir, pislik
k. +ün 63a/07

kirit - girmesini sağlamak
k.- ür (ér-) 59a/15
k.- ürler 64b/02

kişnemek kişnemek, yüksek ses çıkarmak
k. +i (kişnemegi) 65b/10

kit - gitmek
k.- diler (ér-) 59b/07
k. - e (başladı ér-) 62b/09
k.- üp (ési kit-) 66b/12

kizle - gizlemek, saklı tutmak
k.- meyince 60b/14

kizlü gizli, saklı olarak
k. 62a/10

ḳolsız kolu olmayan, kolsuz

ḳ. 60b/13

ḳoltuḳ kolun gövde ile birleştiği yer

ḳ. +ına (ḳoltuġına) 66a/04

ḳon - yerleşmek

ḳ.- a 59b/07

ḳ.- up 59b/08

ḳonaḳ misafir

ḳ. (ḳıl-) 64a/02

ḳop - yükselmek, ayrılmak, çıkmak, ayağa kalkmak

ḳ.- ar 60b/11

ḳ.-a 60b/13, 61a/08, 61b/03, 62a/02, 62a/07, 63a/03

ḳ. -arda 63b/01

ḳopar sf. yükselme, ayrılma, çıkma, ayağa kalkma

ḳ. 60b/09

ḳoy - bırakmak, koymak

ḳ.- arlar 62a/15

ḳ.- dılar 59b/12

ḳ.- sa 63a/11

ḳ.- up 59b/11, 63a/13

ḳ.- masa 61a/12

köç - göçmek
k.- e 59b/07

kök gökyüzü
k. 61b/14

kökçe gök rengi
k. 60a/10

kömlek gömlek
k. +i (kömlegi) 61a/14
→kön̂glek

kön̂glek →kömlek
k. +in (kön̂glegin) 63a/06

kön̂gül gönül
k. 63a/02, 63a/05, 63a/07, 63b/07, 63b/14
k.+den (cān-ı kön̂gül) 67b/13
k.+den (cān u kön̂gül) 60a/14, 61a/11
k. +i (kön̂gli) 61a/14, 62b/15
k. +ü (kön̂glü) 64a/06

köndür - göndermek
k.- di 59b/06

köp çok, fazla
k. +dür 62b/05

kör - I. görmek
k.- er (ér-) 59b/03
k.- di 65b/08, 67a/02
k.- se 60b/07
k.-üp 59a/08, 62b/13, 66a/03, 67a/12
k.- medi (ér-) 66b/11
II. anlamak, farkına varmak
k.- diler 67a/09
❖ görmek; yardımcı fiil
k.- di (ḳabul kör-) 67a/14
k.- mez (ḳabūl kör-) 59a/06
k.-meyince (ʿaẕāb kör-) 62b/08
k. -üp (ḫoş kör-) 61a/06

körset - göstermek
k.- di 64b/07
k.- tiler 60a/02
→köster-

körüş - görüşmek
k.- diler 67a/13

köster - →körset-
k.- di 67a/12

köter - yukarıya kaldırmak
k.- üp 67a/08

köz organ adı, göz
k. +in 67a/02

ḳulaḳ organ adı, kulak
ḳ. 62a/06
▪ **ḳulaḳ sal-**: dikkatlice dinlemek
ḳ. -up 60a/14

ḳur - I. tesis etmek, çatmak
ḳ.- dılar 59b/09
ḳ.- un̂glar 65a/05
ḳ.- up 65b/01
II. hazırlamak, tertip etmek
ḳ.- ur 66a/01
III. oluşturmak, toplamak
ḳ.- up 66a/14

ḳurul - tesis edilmek
ḳ.- mış 65b/15

ḳuşat - çevrelemek
ḳ.- tı 59b/05

ḳutḳar - kurtarmak
ḳ.- saḳ 59b/01

ḳutlu bahtlı, talihli
ḳ. 64b/11

ḳuy - dökmek, koymak
ḳ.- sa 63b/03

küfürlik <Ar. küfür + T. -lik dinsizlik, imansızlık, iman karşıtı
k. +in (küfürligin) 64b/06

küler sf. gülen (kimse, şey)
k. 62b/15

kümüş gümüş
k. 59b/10, 65a/07

kün gün
k. 59a/08, 66b/09
k.+i 63b/03
k.+inde 59a/12, 60b/09, 60b/13, 61a/01, 61a/04, 61a/07, 61a/09, 61a/12, 61a/15, 61b/03, 61b/08, 61b/12, 62a/01, 62a/03, 62a/06, 62a/09, 62a/11, 62a/13, 63a/03, 63a/09, 64a/04, 64a/15

künlük güne özgü
k. 65b/09

kürsî <Ar. kürsü, taht
k. 66a/05, 66a/09

-L-

la'l <Ar. kırmızı renkli değerli bir taş
l. (la'l u cevāhir) 64b/11, 65a/07, 65b/07, 66a/04, 66a/06, 66b/07, 67b/01

la'net <Ar. beddua, ilenç
l. (éd-) 61a/05, 61b/14

lebbeyk <Ar. "buyurunuz, efendim" anlamında bir söz
l. 63b/11

libās <Ar. giysi, elbise
l. 60a/10, 62a/14
l. +lardan 61b/11

-M-

maḥşer <Ar. kıyamet
m. 63b/04

maḫlūḳāt <Ar. [Ar. maḫlūḳ'ın çoğul biçimi] yaratıklar
m.+ġa (cemī'-i maḫlūḳāt) 59a/12

manĝa I. teklik kişi şahıs zamirinin yönelme hâli, bana
m. 60b/03

māl <Ar. mal, mülk, varlık
m. +ından 62a/03

ma'nā <Ar. Anlam.
m. +sı 64b/08

Māriye ö.a. Hz. Muhammed'in eşlerinden biri
m. 67b/10

medḥ <Ar. övgü
m. (medḥ ü şenā) 66b/05

menĝü sonu olmayan, ebedi, sonsuz
m. 59a/13

Mekke ö.a. Mekke
m. +ye 59b/08, 60a/03, 60a/11
m. +de 59a/08

men → ben
m. 62b/07
m. +im 64a/12, 64b/05, 67a/06

merḥabā <Ar. merhaba, bir esenleşme ve selamlaşma sözü
m. (ṭarīḳ-ı merḥabā) 65b/08

mescid <Ar. camiden küçük ibadet yeri
m. 60a/11, 65a/11

meşhūr <Ar. tanınmış, ünlü
m. (é-) 59a/10
m. (ol-) 59a/05

Meymūne Bānū ö.a. Hz. Muhammed'in eşlerinden biri
m. 59a/05, 59a/06, 59b/10, 59b/12, 60a/04, 60a/09, 60b/05, 60b/01, 62b/06, 64b/03, 64b/07, 64b/09, 65a/14, 65b/02, 66a/02,

66b/11, 66b/14, 67a/01, 67a/05, 67a/06, 67a/14, 67b/11
m. +nıŋ 59b/14, 65a/01, 65b/14, 66b/02, 66b/05, 66b/05, 67a/10, 67b/04, 67b/05, 67b/07
m. +nı 66b/15, 67b/01, 67b/05
m. +dan 66b/09

miḥrāb <Ar. mihrap
m. +ḳa (ur-) 60a/12

mihmān <Ar. konuk, misafir
m. +a 63b/09

miŋ sayı adı, bin
m. 59b/05

misāfir <Ar. konuk, misafir
m. +ni 64a/01

mu →bu (II)
m. +nı 67b/14
m. +nda 67a/07
m.+ndın 59b/11, 59b/04, 67b/12
m. +nuŋ 62b/04
m. +nlarnı 59a/08

mu soru edatı
m. 64a/06

muḥabbet <Ar. sohbet
m. +i 63a/12

Muḥammed ö.a. Hz. Muhammed
m. 60b/06, 65a/03
m. +e 66a/15
→Muḥammed Muṣṭafā

Muḥammed Muṣṭafā ö.a.
→Muḥammed
m. 62b/10
m. (Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā) 60a/12

munıŋ III. teklik kişi işaret zamirinin ilgi hâli, bunun.
m. 64a/03

muntaẓır <Ar. bekleyen, gözleyen
m. (ol-) 65a/15

murād <Ar. istek, arzu
m. 67b/06

murdār <Far. pis, kirli
m. 61a/04

muṭī' <Ar. itaat eden, boyun eğen
m. (ol-) 61b/07, 63a/02, 63a/13, 63b/06, 63b/15

mübārek <Ar. kutlu, hayırlı, uğurlu
m. 60a/12, 66a/03, 67a/08

Mükerreme <Ar. [Ar. mükerrem sözünün müennes biçimi.] saygın, muhterem
m. +niŋ (Ka'be-i Mükerreme) 65a/10

müneccim <Ar. yıldızların hareketlerini yorumlayan yıldız falcısı
m. 66a/10

-N-

nafaḳa <Ar. nafaka
n. +sı 61a/09

naḳl <Ar. bir yerden bir yere götürme, taşıma
n. (olın-) 59a/02

namāz <Ar. Müslümanlar için farz olunan ibadet
n. 64a/05
n. +dın 64a/04
n. +ı 62a/08
n. +ın 62a/08

nār <Ar. ateş, od
n. (nār-ı semūm) 62a/12

naṣīb <Ar. Allah'ın takdiri, kısmet
n. (ol-) 62a/11

naṣīḥat <Ar. öğüt
n. (étmek) 60a/13

naẓīr <Ar. benzer, misil, eş
n. +i 59a/04

ne sf. ne, hangi
n. 61a/06, 66b/08
n. 60a/05
z. ne
n. 60b/03
n. turur 60b/06

Nebiyyinā Muḥammed ö.a. →Muhammed
n. 65a/08

nefl <Ar. fazladan yapılan ibadet
n. 62a/08

nere <Far. er kişi, erkek
n. 65b/13

nerse nesne, şey
n. +lerimiz 60a/06

niçe I. ne kadar, kaç
n. 66b/12,
II. pek çok, fazla
n. 64a/03, 66a/01, 66b/02, 67b/06
n. +lerniñ 65b/06

niḳāb <Ar. yaşmak, peçe, örtü
n.+ın 59b/13, 60a/10, 60b/01

nikāḥ <Ar. nikâh, evlilik akdi
n. (eyle-) 67b/11
n. (ḳıl-) 67a/15

nūr <Ar. aydınlık, ışık, ziya
n. 63a/01, 63b/01
n. (ol-) 63b/07

-O-

oġlan erkek evlatlar
o. 64b/13, 66b/04

oġul erkek evlat
o. 61b/10
o. +ı 64b/09
o. +ın 63a/14

oḳıyan sf. okuyan (kimse)
o. +lara 67b/15

oḳu - okumak
o.- r (ér-) 59a/07
o.- p 65b/04

ol - I. olmak, yer almak
o.- a 64a/10
II. bulunmak, mevcut olmak
o.- up 60b/14, 61b/10
o.- maya 60b/10
❖ olmak; yardımcı fiil
o.- ur (çāk olur é-) 65b/05
o.- ur (ḫoş ol-) 67a/05
o.- ur (ḳatıġ ol-) 62a/04
o.- ursa (déyecek ol-) 64a/06
o.- dı (meşhūr ol-) 59a/05
o.- dı (tāmām oldı ér-) 67b/12
o.- dılar (revān ol-) 66b/10, 67b/05
o.- mış (ġarḳ ol-) 64b/14, 66b/07
o.- sam (muṭīʿ ol-) 63b/15
o.- sa (muṭīʿ ol-) 63a/02
o.- sa (ʿālem sulṭānı ol-) 60a/05
o.- sa (cāyiz ol-) 62b/04
o.- a (asān ol-) 63b/08
o.- a (iḫtiyācı ol-) 60a/05
o.- a (helāl ol-) 61a/13
o. -a (ṣafā ol-) 67b/14
o.- a (yañga ṭoġmış kibi ol-) 63a/06
o.- a (yār ol-) 63a/04
o. -up 62a/06
o.- up (āsān ol-) 64b/02
o.- up (çāk ol-) 65b/06
o.- up (ḥarām ol-) 61a/13
o.- up (ḥāṣıl ol-) 67b/06
o.- up (ḳan ol-) 62b/02
o.- up (ḳara yılan ol-) 61a/10
o.- up (muṭīʿ ol-) 63a/13, 63b/06
o.- up (nūr ol-) 63b/07

o.- up (ṣaf ṣaf ol-) 65a/06

o.- up (doñguz ṣūretinde ol-) 61a/15

o.- up (ümmet ol-) 59a/15

o.- up (zāyil ol-) 65b/06

o.- up (şād olup turdı ér-) 67a/03

o.- up (muntaẓır ol-) 65a/15

o.- maz (ḳabūl ol-) 62a/03, 62a/09

o.- masa (muṭī‘ ol-) 61b/07

o.- maya (naṣīb ol-) 62a/12

o.- maya (zerre ol-) 60a/07

ol işaret sıfatı, o
o. 60b/04, 60b/06, 61a/01, 62b/11, 62b/14, 63a/01, 63a/15, 63b/03, 63b/07, 63b/09, 64a/15, 64b/02, 64b/04, 65a/03, 65a/09, 65a/12, 65b/08, 65b/12, 65b/14, 66b/10, 66b/11
işaret zamiri, o
o. 60a/04, 60a/11, 62b/10, 64a/13, 64b/08

olan sf. olmak; yardımcı fiil
o. (ümmet olan) 59a/13

olar III. çokluk kişi işaret zamiri, onlar
o. ı 59b/05

olın - olmak; yardımcı fiil
o.- dı (naḳl ol-) 59a/02

oltur - oturmak
o.-dı 59b/10, 60a/11, 64b/10, 66a/05, 67a/12
o.- dılar 66a/09, 66b/09
o.-mış 60a/12, 66b/07, 67a/10.
o.- up 59b/14, 64b/12

on sayı adı, on
o. 63a/03, 63b/04

on biñ sayı adı, on bin
o. 66b/01

on sékkiz miñ sayı adı, on sekiz bin
o. 59a/11, 60a/05

on tört miñ sayı adı, on dört bin
o. 64b/15

ora - orakla biçmek
o.- p 61b/09

ot ot
o.+ dan 61b/08, 62a/14

oynamaḳ oynamak
o. +ı (oynamaġı) 65b/11

-Ö-

öl - ölmek
ö.- gendin 61b/05

‘ömr <Ar. ömür, yaşam
ö. +ni 67b/06
ö. +in (cemī‘-i ‘ömr) 64a/09

öñ ön, huzur
ö. +inde 60a/11, 65a/11
ö. +ine 66a/01
▪ **öñlerine tüş-**: bir kimseye öncülük etmek
ö. 65b/07

ört - örtmek, kapamak
ö.- di 59b/13
ö.- se 63a/09
ö.- üp 60a/10, 60b/01

öyle öğle vakti
ö. +ye 65b/14

öz öz, kendi
ö. +i 59a/09, 59a/14
ö. +ige 67a/04
ö. +in 61a/02
ö. +ine 62a/04, 62a/09, 63b/05
▪ **öz özine**: kendi kendine
ö. 59b/05

-P-

pādşāh <Far. hükümdar, sultan
p. 59a/02, 59a/09
p. (ét-) 59b/06
p. +ı 67a/09
p. +ımız 59b/15
→şāh

pādşāh-zād <Far. padişahın oğlu
p.- ları 59a/05
→şāh-zād

pāk <Far. temiz, arınmış, saf
p. 63a/15
p. (ét-) 63a/15
p. (tut-) 63b/13

palas <Far. çula benzer kaba kumaş
p. +lar 65a/08

pāre <Far. parça, bölüm, kısım
p. +si 63b/02

pehlevān <Far. pehlivan, güreşçi
p. +ları 66a/12

pes e. sonra, akabinde
p. 59a/03, 59a/13, 67a/01

peydā <Ar. görünürde olan, mevcut
▪ **peydā bol-**: zuhur etmek, ortaya çıkmak
p. 66b/15

peyġāmber <Ar. peygamber, nebi, resul
p. 60b/07
p. (Ḥażret-i Peyġāmber) 67a/05
p. (ér-) 59a/10
p. +ge 63b/12
p. +lere 59a/12

pūlaṭ <Far. çelik
p. 66a/11

put-perest <Far. puta tapan
p. (ér-) 59a/03

-R-

Rab <Ar. Tanrı, Allah
r. (Rabbu'l-ʻālemīn) 67a/08, 67b/16

raḥmet <Ar. esirgeme, koruma, merhamet
r. (eyle-) 67b/15

ravża <Ar. bahçe, cennet bahçesi
r. +sına 67b/14

Resūl <Ar. Peygamber, nebi
r. 65b/03, 67a/15
r. (Ḥażret-i Resūl) 59b/06, 60b/03, 64a/11, 65a/13, 65b/13, 66b/13, 67a/07, 67a/15, 67b/02
r. +nıñ 66a/03
r.+nıñ (Ḥażret-i Resūl) 67b/07, 67b/08
r. +nı (Ḥażret-i Resūl) 66b/11, 67a/01
r. +ı 64b/05, 65a/14, 67a/03
r. +ı (Ḥażret-i Resūl) 66a/07

Resūlu'l-lāh <Ar. Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed
r. 62b/07, 67a/06
r. +nı (Ḥażret-i Resūlu'l-lāh) 59a/07
→ Resūlu'l-lāhu Teʻa.

Resūlu'l-lāhu Teʻa. →Resūlu'l-lāh
r. 66b/13

revān <Ar. giden, yürüyen, akan
r. (ol-) 66b/10, 67b/05

rıżālıḳ <Ar. rızā + T. -lıḳ uygun görme, karşı çıkmama.
r. +ı (rıżālığı) 62a/13

rivāyet <Ar. nakledilen hikâye, hadise
r. (ḳıl-) 64b/09

rūḥ <Ar. ruh, can
r.- ı (rūḥ-ı şerīfler) 67b/13

ruḫṣat <Ar. izin, müsaade, icazet
r. (bér-) 59b/03, 59b/04

rūze <Far. oruç
r. 64a/04, 64a/05
r. +si 62a/09
r. +sin 62a/08

-S- -Ṣ- -Ş-

sāʻat <Ar. vakit, zaman, an

s. 64a/09

ṣabāḥ <Ar. gündüzün ilk saatleri, başlangıç
ṣ. +dan 65b/14

saçtur- saçtırmak, serptirmek, dağıtmak
s.- dılar 66a/06

ṣaf <Ar. sıra, dizi
ṣ. (tut-) 66a/12
- **ṣaf ṣaf ol-**: dizilmek

ṣ. 65a/06

ṣafā <Ar. rahat, huzur
ṣ. (ol-) 67b/14

ṣaġ sol karşıtı, sağ
ṣ. 59b/10, 66b/02

ṣaḥābe <Ar. Hz. Muhammed'in sohbetinden bulunmuş Müslümanlar
ṣ. +ler 65b/02
ṣ. +leri 66a/07

ṣāḥib <Ar. bir mal, mülk vb. eşyayı elinde bulunduran, malik
ṣ. 59a/04

ṣaḥrā <Ar. çöl
ṣ. +ya 65b/08

sanga II. teklik kişi şahıs zamirinin yönelme hâli, sana
s. 66b/14

sal - yaymak, sermek, uzatmak
s.- ıp 63b/13

ṣal - salmak; yardımcı fiil
- **ḳulaḳ ṣal-**: dikkatle dinlemek

ṣ. 60a/14

ṣalavāt <Ar. [Ar. ṣalāt'ın çoğul biçimi] dualar, namazlar
ṣ.- ı (ṣalavāt-ı şerīf) 65b/03
- **ṣalavāt ketür-**: Hz. Muhammed'i anmak, ona selam göndermek

ṣ. 67b/13

secde <Ar. namazda eğilip alnını yere koyma
s. 62b/03
s. (ḳılur ér-) 62b/04

seher <Ar. sabahın olmaya başladığı vakit
s. 60a/09

sehl <Ar. kolay, zor karşıtı
s. 64a/07
s. (tur-) 67a/07

sékkiz sayı adı, sekiz
s. 67b/08, 67b/09

sékkizinçi sayı adı, sekizinci
s. 66b/09

sekremek atlamak, sıçramak
s. +i (sekremegi) 65b/11

selām <Ar. esenlik dileme sözü
s. 66b/14
s. +ımnı 64b/05
s. (vér-) 60b/02, 65a/13
s. (yiber-) 66b/14

semūm <Ar. samyeli
s. +dın (nār-ı semūm) 62a/12

sen II. teklik kişi şahıs zamiri, sen
s. +iñ̂ 61b/09, 67a/03
s. +i 67a/01

ṣenā <Ar. övme, methetme
ṣ. (medḥ ü ṣenā) 66b/05

server <Far. başkan, ulu kişi
s.- i (server-i Enbiyā) 66a/03
s. +leri 65a/12

sev - sevmek
s.- erse 63a/09
s.- se 63a/13
s.- ip 63a/14
s.- ip (tur-) 63b/15

ṣevāb <Ar. hayırlı bir işe karşı Allah tarafından ihsan olunan mükâfat
ṣ. 62b/12, 64a/01
ṣ. +ı 64a/02, 64a/03
ṣ.+ın 62b/14, 63a/08, 63a/12, 63a/13, 63b/10, 63b/12
ṣ. lar 63a/10, 64a/03, 64a/14

sevin - sevinmek
s.- üp 61a/14
s.- mese 61a/03

siz I. çokluk kişi şahıs zamiri, siz
s. +i 65a/14
s. +ler 60a/04
s. +lere 65a/15

ṣonḡ son, sonra, akabinde
ṣ. 59b/04, 59b/13, 60b/07, 61b/06, 64a/11, 65a/12, 66a/0666a/07, 66a/08, 67b/12
→ṣonḡra

ṣonḡra →ṣonḡ
ṣ. 59b/12, 59b/15, 60a/03, 60a/09, 60b/03, 65a/04, 64a/05, 65a/10, 66a/09, 67a/13, 67a/15, 67b/03, 67b/05

sol sağ karşıtı
s. 66b/02
s. +ına 59b/10

sor - sormak
s. -arlar 64a/05
s. -sa 62b/02, 63a/07
s. - alar 64a/05
s. -maslar 64a/04

soruġ soru, sual
s. 64a/07, 64b/02

sög - sövmek, kötü söz söylemek
s.- se 60b/12, 61b/02, 61b/11

söyle - söylemek, konuşmak
s.- di 59a/08
s.- p 61b/02
→sözle-

söz söz, laf
s. +ni 59b/01, 62b/06

sözle - →söyle-
s.- r-siz 60a/04
s.- se 64a/07
s.- mese 64a/12, 64a/15

su su
s. 63b/03

sū'āl <Ar. sorma, soru
s. 64b/02
s.- i (sū'āl-i ḳabir) 63b/08

sulṭān <Ar. hükümdar, melik, padişah
s. 65a/02
s.-ı (Sulṭān-ı Enbiyā) 67a/02, 67b/04, 67b/06
s. +ı ('ālem sulṭānı ol-) 60a/05
s. +ımız 65a/14

sulṭānlıḳ <Ar. sulṭān + T. -lıḳ padişahlık, hükümdarlık
s. +ında 60a/06

sun - sunmak, takdim etmek, arz etmek
s.- sa 63b/07

ṣūret <Ar. dış görünüş, kılık
ṣ. +de 61a/04, 62a/02
ṣ. +inde 61a/15, 61b/03

susaġlıḳ susamış
s. +dan 61a/10

sübürmiş sf. süpürmüş (kimse)
s. 63a/08

sür - I. sevk etmek, göndermek
s.-erler 61a/15, 64a/09, 64b/02
s.- iverler 61a/02
II. dokundurmak, değdirmek
s.- üp (yüzin sür-) 66a/04
→sürmek

sürmek →sür- (II)
s. 60a/08, 63b/02

süt süt
s. 61b/06

-Ş-

şād <Far. sevinçli, mutlu.
ş. (bol-) 59b/02
ş. (olup turdı ér-) 67a/03

şādlıḳ <Far. şād + T. -lıḳ mutluluk
ş. +lar (şādlıḳlar eyle-) 67b/02

şāh <Far. →pādşāh
ş. 59a/02, 67a/10, 67b/01, 67b/03
ş. +nıñ 59a/03, 67a/13

şāh-zād <Far. →pādşāh-zād
ş. +lar 64b/15, 66a/01

şamdān <Ar. şem‘ + Far. -dān üzerine mum konulan altlık
ş. +lar 59b/11

şedīd <Ar. şiddetli, sert
ş. 62a/06

şefā‘at <Ar. yardım etmek
ş. (ét-) 63a/10, 64a/10
ş. (eyle-) 61a/01
ş. (ḳıl-) 59a/13, 61b/12

şefḳat <Ar. acıyarak ve koruyarak sevme
ş. (ét-) 59a/14

şeker <Far. şeker
ş. 66a/07

şelte <Ar. ayıplama, kınama
ş. (ét-) 62a/10

şerbet <Ar. şerbet
ş. +ler 66a/07

şerī‘at <Ar. Kur'an-ı Kerim hükümlerine ve hadislere dayanan din kuralları
ş. 62a/13

şerīf <Ar. şerefli, saygın, kutsal
ş. +nıñ (Ka‘be-i Şerīf) 65a/05
ş. +lerniñ 65b/12
ş. +ni (Ka‘be-i Şerīf) 63a/07
ş. +ni (kelām-ı şerīf) 63a/13
ş. +ni (ṣalavāt-ı şerīf) 65b/03
ş. +e (Ka‘be-i Şerīf) 66b/10
ş. +lerine (ḥużūr-ı şerīf) 60a/01, 60a/07
ş. +lerine (rūḥ-ı şerīf) 67b/13

şeyṭān <Ar. şeytan
ş. 62a/14

şol işaret sıfatı, şu
ş. 60a/07, 62b/03, 64a/01
işaret zamiri, şu
ş. dur 62b/01

şöyle zf. şöyle, şu şekilde
ş. 61b/06

-T- -Ṭ-

tā <Far. e. dek, değin
t. 65a/05, 65a/08

tāc <Ar. başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık
t. 64b/11.
t. +ın 66b/08

taḫt <Far. padişahın oturması için özel olarak yaptırılan süslü ve görkemli koltuk
t. 59b/09, 64b/12, 66b/06, 66b/07, 67a/10
t. +ından 66a/03
t. +lar (ḳur-) 66a/01

ṭa‘ām <Ar. yemek, aş
š. (bişir-) 62a/11, 63a/11
š. +ı 62a/11, 61a/12, 61a/13
š. +lar 59b/12

ṭā‘at <Ar. Allah'a ibadet etme
š. (ṭā‘at u ‘ibādet) 64a/09

ṭabaḳ tabak
ṭ. 65a/06
ṭ. +lar 66a/06

ṭabībçi <Ar. ṭabīb + T. -çi doktor
ṭ. +ler 66a/10

ṭaġ dağ
ṭ. 66a/12
ṭ. +ınıñ 65a/15, 65b/08
ṭ. +ı 59b/08
ṭ. +ındaġı 65b/13

ṭalaşmaḳ dalaşmak, kavga etmek
ṭ. +ı (ṭalaşmaġı) 65b/11

ṭaleb <Ar. istek, arzu
ṭ. (éderler ér-) 59a/06

tamām <Ar. bitme, son bulma, nihayet
t. 59b/08
t. (oldı ér-) 67b/12

tamuġ cehennem
t. 61b/03
t. +ġa 64a/09
t. +da 59a/13
t. +dan 59a/14
t. +dın 59a/15

ṭa'na <Ar. ayıplama, kınama
š. 62a/09
š. (eyle-) 61b/12

tap - bulmak
t.- ar 63a/14

tapa e. -e doğru
t. 66b/10

ṭapşur - arz etmek, takdim eylemek
š.- dı 67b/02
š.-up (bir cān tapşur-) 60a/02

ṭaraf taraf, yön
ṭ. +ına 67b/05
ṭ.+ında 59b/08, 66b/02, 66b/03
ṭ. +ından 59b/14

ṭarīḳ <Ar. yol
ṭ.-ı (ṭarīḳ-i merḥabā) 65b/08

ṭaşra belli bir yerin dışında olan belde
ṭ. +sında 66a/15

ṭavāf <Ar. Ka'be-i Şerife'nin çevresini dolaşma
ṭ. (ḳılmış) 64a/02

ta'ẓīm <Ar. hürmet etme, saygı gösterme
t. 60a/02, 63b/02, 63b/05, 65a/03, 65a/12
t. (ḳıl-) 64b/04

té - demek, söylemek
t.- di (ér-) 59b/03
t.- p 66b/13, 67a/06

Te'a. <Ar. Allah, Teala
t. 66b/13
→Te'ālā

Te'ālā →Te'a.
t. 67b/14

tég e. gibi
t. 62b/05, 64a/03, 64b/12, 65b/11

tegür- ulaştırmak, iletmek
t.- gey-sen 64b/06

Teñri Tanrı
t. 64b/04, 65a/13, 67a/03

tekbīr <Ar. Allahu Ekber sözü ile başlayan duanın adı
t. 65b/04

tekrīm <Ar. saygı gösterme
t. 60b/01

telvī' <Ar. fazladan ibadet etme
t. 62a/07

temāşa <Far. gösteri
t. 65a/09

temir demir
t. 66b/03

terk Ar. bırakma, ayrılma
t. (ḳıl-) 64b/06

Tevrāt ö.a. Hz. Musa'ya gönderilen kutsal kitap
t. +da 59a/10
t. +nı 59a/07

tezyīn <Ar. süsleme
t. (ét-) 65b/03

til organ adı, dil
t. +i 60b/13, 62a/06, 62b/02

tile - →dile-
t.- diler (icāzet tilediler ér-) 67a/14
t.- se 61b/13
t.- p (icāzet tile-) 66b/10

tiz diz
t. (çök-) 60a/02, 60a/08
t. +i 67b/07
t. +lerinde 60b/10
▪ **tiz ton**: şalvar
t. 61a/14

tīz <Far. tez, çabuk, acele
t. 63a/04, 63b/11, 67a/01

ṭoġan doğan, ortaya çıkan (şey)
ṭ. 64b/12

toġmış doğmuş, ortaya çıkmış (kimse)
t. 63a/06

toḳulmış dokunmuş (şey).
t. 65a/08

toldur - doldurmak
t.- urlar 63a/01

ton don, kıyafet
t. +un 61a/14

toydur - doyurmak
t.- mış 63a/12
t.- up 64a/02

tök - dökmek, saçmak
t.- diler 65b/07
t.- üp 60a/10

tört sayı adı, dört
t. 59b/14, 64b/15, 65a/01, 65a/10, 66a/13
t. +ine 63a/03, 63b/04

tört mīŋ sayı adı, dört bin
t. 59b/13, 64b/13, 66a/12

tört yüz mīŋ sayı adı, dört yüz bin
t. 59b/04

töşe - döşemek
t.- nïgizler 65a/08

töşek döşek, yatak
t. (sal-) 63b/13
t. +de 63b/06, 63b/14
t. +ini 63b/06
t. +inde 61b/04

tuḥfe <Ar. hediye
t. +lerimiz 60a/06
t. +lerimizi 60a/01
t. +ler 59b/07

tur - I. durmak, hareket etmemek, beklemek
t.- urlar 65a/01
t.- urken 65a/02
t.- dılar 60a/09
II. Ayağa kalkmak
t.- up 60b/08, 63a/04, 63b/11
❖ durmak; yardımcı fiil
t.- ur (çādır-ı hümāyun ḳurup tur-) 65b/01
t.- ur (el ḳavşurup tur-) 66b/05
t.- ur (muntaẓır olup tur-) 65a/15
t.- ur (ne tur-) 60b/06
t.- ur (sehl tur-) 67a/07
t.-urda (fikir édüp tur-) 66b/12
t.- urlar (el ḳavşurup tur-) 64b/14, 66a/02
t.- urlar (ġayret çeküp tur-) 66b/04
t.- dı (tutup tur-) 66a/13
t.- dı (şād olup turdı ér-) 67a/03

t.- dılar (el ḳavşurup tur-) 66a/15
t.- dılar (tutup tur-) 66a/12
t.- dılar (el ḳavşurup turdılar ér-) 65a/11
t.- sa (sevip tur-) 63b/15

turacaḳ duracak, bekleyecek (kimse, şey)
t. 60b/09, 61a/07

turġan duran, bekleyen (kimse)
t. ım 62b/09

tut - I.tutmak, elde bulundurmak
t.- sa 63b/03
t.- up (tur-) 66a/11, 66a/13
t.- up 65a/07
II. saklamak, muhafaza etmek
t.- ar-miz 60a/03
❖ tutmak; yardımcı fiil
t.-mışlar (zelzele tut-) 65b/12
t. - sa (pāk tut-) 63a/15
t. - sa (rūzesin tut-) 62a/08
t.- up (pāk tut-) 63b/13
t.- up (ṣaf tut-) 66a/12

tüp dip, derin
t. +inde 65a/15

türlü →dürlü
t. (türlü türlü) 59b/07

tüş - I. inmek
t.- üp 66a/03
II. vuku bulmak, zuhur etmek
t.- di 65b/15
❖ düşmek; yardımcı fiil
t. - di (yola tüş-) 67a/01
t.- üp (öñglerine tüş-) 65b/07

tüşe - döşemek, sermek
t.- yeler 63b/08

tüzet - düzenlemek, süslemek
t.- ip 59b/09

-U-

u <Far. e. ve
u. 59b/11, 60a/13, 60a/14, 61a/11, 64a/09, 64b/11, 65a/12, 65b/07, 66a/04, 66a/06, 66b/07, 67b/01

ʻūd <Ar. güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç
ʻū. (ʻūd u ʻanber) 59b/11

ulu yüce, ulu
u. (bol-) 61a/09

uluġlamaḳ yücelme, yükselme
u. 63a/13

ʻumre <Ar. hac mevsimi dışında Kabe'yi ve Mekke'yi ziyaret etme
ʻu. 62b/14

umūr <Ar. işler, şeyler
u. (āḫirü'l umūr) 67b/07

ur - I. vurmak
u.- rlar 61b/04
❖ vurmak; yardımcı fiil
u.- dı (āh ur-) 62b/06
u.- alar (medḫ ü ṣenā ur-) 66b/05
u.- up (miḥrābḳa ur-) 60a/12
u.- up (yüzine ur-) 61a/02

uş işaret sıfatı, şu
u. 64b/04

-Ü-

ü <Far. e. →u
ü. 60a/09, 65a/12, 66a/04, 66b/05, 66b/06

üç yüz sayı adı, üç yüz
ü. 66b/01

üç yüz altmış sayı adı, üç yüz altmış
ü. 66b/01

üçün e. için
ü. 62b/08, 63b/02, 64a/13

ümmet <Ar. Hz. Muhammed'e inanıp onun etrafında toplanan Müslümanların tümü

ü. (ol-) 59a/13, 59a/15
ü. +im 64a/13

Ümmi Gülsüm ö.a. Hz. Muhammed'in eşlerinden biri
ü. 67b/11

üst I. üst taraf, üzeri, yukarı
ü. +ine 59b/10
ü. +ünde 66b/07, 67b/07
II. elbise, kıyafet
ü. +ün 63b/13
ü. +üne 64b/12

üze üzerinde, üzerine, üstüne
ü. 59b/11, 62b/05
→üzeri, üzre

üzeri →üze, üzre
ü. +ne 62a/06, 65a/09
ü.+nde 60b/04, 66a/05, 66b/06

üzre →üzeri, üze
ü. 62b/01, 66a/09, 67a/10, 67b/09, 67b/10

-V-

vāḳı <Ar. vuku bulan, oluşan
v. (bol-) 67b/08

vaḳt <Ar. zaman
v. +ıda 60a/09
v. +ında 63b/02

var mevcut, hasıl bulunan, yok karşıtı
v. +dur 62b/12
v.(é-) 59a/02, 59a/03,67b/08, 67b/09

var - gitmek
v.- dı (ér-) 67a/01
v.- sanĝ 64b/05
v.- unĝlar 65a/03
v.- ġıl 60b/05
v.- sun 66b/15
v.- unca 65a/06
v.-up 59b/03, 60a/03, 62b/13

varmaḳ gitmek
v. 60a/08

vaṣf <Ar. nitelik, övme
v. (ét-) 62b/05

ve e. ve
v. 59a/05, 59a/10, 59b/06, 59b/10, 60a/14, 61a/11, 63a/09, 64a/01, 64a/02, 65a/14, 65b/09, 66a/01, 66b/02, 66b/03, 67a/11, 67b/01, 67b/02, 67b/04, 67b/05, 67b/13, 67b/14, 67b/15

vedā'laş- <Ar. vedā' + T. -laş birbirine "elveda" diyerek ayrılmak
v.- up 67b/05

vefāt <Ar. ölüm
v. ı 67b/07

vér - I. sunmak, ita etmek, bağışlamak
v.- e 62b/14, 63a/08, 63a/10, 63a/12, 63b/12, 64a/03
→ber-, bér-
II. evlenmek
v.- diler (ér-) 67a/15
❖ vermek; yardımcı fiil
v.-üp (selām vér-) 60b/02, 65a/13
v.-mese (cevābın vér-) 62a/05

vezīr <Ar. vezir
v. +i 67a/11
v. +lerden 65a/02

-Y-

yā <Ar. ün. ey
y. 60b/04, 60b/05, 60b/07, 60b/10, 60b/12, 60b/14, 61a/03, 61a/05, 61a/08, 61a/10, 61a/13, 61b/01, 61b/04, 61b/07, 61b/10, 61b/11, 61b/12, 61b/14, 62a/02, 62a/05, 62a/07, 62a/10, 62a/12, 62a/15, 62b/03, 62b/07, 62b/11, 62b/12, 63a/01, 63a/04, 63a/06, 63a/08, 63a/10,

63a/12, 63a/14, 63b/01, 63b/03, 63b/05, 63b/08, 63b/10, 63b/12, 64b/05, 65a/13, 65a/14, 66b/13, 67a/05, 67a/06

yād <Far. anlam, hatıra gelme
y. (ḳıl-) 59a/08

yaḫşi güzel, hoş
y. (bolur ér-) 59b/01

yaŋa yine, tekrar
y. 63a/06
→yene

yaŋı yeni
y. 64b/12

yaḳa elbisenin boyun kısmı
y. +sın 63a/07
y. +sından 65a/05

yāḳūt <Ar. değerli bir taş
y. (dürr ü yāḳūt) 66b/06

yalġuz yalnız, tek
y. 60a/10

yan yan, kenar
y.+ına 65b/01, 65b/15, 66b/15
y. +ında 66b/11

ya'nī <Ar. sözün kısası, şöyle ki
y. 62a/08, 62a/10

yār <Ar. arkadaş, dost
y. (ol-) 63a/04
y. +ın (ét-) 62a/14

yarat - yoktan var etmek
y.- mış 59a/11

yarın bugünden sonra gelecek gün
y. 60b/09, 61a/03, 61a/15, 61b/03, 61b/08, 61b/11, 62a/01, 62a/09, 62a/11, 62a/13, 63a/09, 63b/03, 64a/04, 64a/15

yat - yatmak, uzanmak
y.- tı (ér-) 66b/12
y.- sam 63b/14
y.- sa 61b/05

yaz - yazmak
y.- uŋ̄ız 64a/11

yazıl - yazılmak
y.- ur 64a/14

yé - bir şeyler yemek
y.- se 62a/11

yédür - yedirmek
y.- ürler 62a/12

yene →yaija
y. 63b/06, 64b/15, 67b/05

yér I. yeryüzü, gök karşıtı
y. 61b/14
→yéryüzü
II. konum, mekân, ikametgâh
y. (köster-) 67a/12
y. +üŋ̄ 60a/03
y. +inden 61a/07
III. bulunulan, yaşanılan bölge
y. +den 67a/06
IV. önem
y. +i 60b/06
- **yérine kéltür-**: verilen bir işi gerçekleştirmek

y. 60b/05, 62b/08, 65a/10

yérli yeri belli olan
- **yérli yérlerine**: her şeyin bulunması gereken yerde olması, düzenli olarak

y. 66a/08

yérlü →yérli
y. (yérlü yérine) 66a/14

yéryüzi →yér
y. 65b/12
y. +n 65b/09

yét - ulaşmak, varmak
y.- diler 59b/08
y.- ip 67a/11

yetmiş sayı adı, yetmiş
y. 63b/10, 63b/11, 64a/01, 64a/02

yetüş - yetişmek, varmak
y.- üp 64b/10

yıḳıl - düşmek, devrilmek

y.- dı 66b/12

yıl sene
y. da 59b/08

yılan yılan
y. 61a/10

yıllıḳ yıllık, senelik
y. 67a/07

yiber - göndermek
y.- di 59b/07
y.- di (selām yiber-) 66b/14

yoḳ var olmayan
y. (ér-) 59a/04

yol I. yol, tarik
y. +dur 67a/07
y. +a 59b/06, 67a/01
y. +ını 65a/07
y. +ına 65b/02
II. kez, defa
y. 64a/02

yu - yıkamak
y.- sa 63a/06
y.- masa 61a/14, 61b/11

yüklet- ağır bir yük ve görev vermek
y.- ür 64b/01

yürü - yürümek
y.- p 65a/09, 65b/14

yüz I. sayı adı, yüz
y. 62b/02, 66b/03
II. organ adı, yüz
y. 63b/02
y. +i 60b/11, 62b/15, 63a/03, 63b/01, 63b/04
y. +in 63b/02, 66a/04
y.+ine 59b/13, 60a/10, 61b/02, 61b/04, 62b/15
y. +ine (ur-) 61a/02
y. +imizni 60a/08
III. üzerine, üstüne
y. +ine 60a/08

yüzinden e. dolayı, yüzünden
y. 67a/09

yüz miŋ sayı adı, yüz bin
y. 65a/01, 66a/13

yüz yigirmi tört miŋ sayı adı, yüz yirmi dört bin
y. 59a/12

-Z-

-zād <Far. eklendiği sözlere "doğma, doğuş, doğmuş" anlamları kazandırarak birleşik söz varlıkları oluşturur
z. 59b/05, 66a/09
z. +lar 59b/14, 64b/15, 65a/10
66a/01
z. +larına 64b/15
z. +ları 59a/06

zamān <Ar. vakit
z. 66b/12, 67a/01

zāyil <Ar. yok olan, daim olmayan
z. (ol-) 65b/06

zebānī <Ar. cehennem meleği
z. +ler 61b/08
z. +leri 61b/03

Zebūr Hz. Davud'a gönderilen kutsal kitap
z. +nı 59a/07
z. +da 59a/10

zehr <Far. zehir
z. +ler 61a/10, 62a/12

zehre <Far. öd, safra
z. +si 65b/06

zelzele <Ar. deprem
z. (tut-) 65b/12

zencīr <Far. zincir
z. +ler 61b/08, 66b/03

zerre <Ar. bir nesnenin en küçük parçası
z. (ol-) 60a/07

zerrīn <Far. altından yapılmış
z. 59b/09, 59b/13, 64b/10, 66a/01, 66a/05, 66b/06, 66b/07

ARAPÇA DUALAR VE İBARELER DİZİNİ

ʿaleyhi's-selām Allah'ın selamı onun üzerine olsun (Dua sözü)

ʿa. 59b/07, 60b/07

ʿa. +nı 65a/03

→ ʿa.m.

ʿa.m. aleyhi's-selam sözünün kısaltmış şeklidir
→ ʿaleyhi's-selam
ʿa. 60b/03, 64a/11, 65a/08, 67a/05, 67a/07, 67b/03
ʿa. (Ḥażret-i ʿa.m.) 65b/01, 66b/09
ʿa. +ga 65a/13
ʿa. +ġa 67a/15
ʿa. +nın̂g 65b/03
ʿa.+nın̂g (Ḥażret-i ʿa.m.) 60a/01

amennā bihi ve ṣaddaḳnā (Allah'ın yarattıklarına) İman ettik ve tasdik ettik
a. 64b/03

bismillahi'r-raḥmani'r-raḥīm rahman ve rahim olan Allah'ın adı ile (Besmele)
b. 59a/01

el ḥükmüli'l-lāh hüküm Allah'ındır
e. 67a/09

el hamdüli'l-lāh övülmek yalnız Allah'a yaraşır
e. 63b/14

inşa'allahu Teʿa yüce Allah'ın izniyle
i. 64a/01, 67b/15

amīn yā mucībe's-sāil'in amīn âmin ya Allah âmin
r. 67b/16

neʿūẕu billāhi min şerri ẕālik böylelerin şerrinden Allah'a sığınırız
n. 61b/01

raḥmetu'l-lāhi ʿaleyh Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun
r. 64b/09

rıḍvānu'llāhi ʿaleyhim ecmaʿīn Allah onların hepsinden razı olsun (Dua sözü)
r. 60a/13

ṣalla'l-lāhu ʿalā. →ṣalla'l-lāhu ʿaleyhi's-selām
ṣ. 60a/12

ṣalla'l-lāhu ʿaleyhi's-selām Allah'ın selamı onun üzerine olsun
ṣ. 62b/10
→ ṣalla'l-lāhu ʿalā

KAYNAKÇA

ECKMANN, Janos, *Çağatayca El Kitabı,* (Çev. Günay Karaağaç), Akçağ Yay., Ankara, 2003.

ÖZKAN, Mustafa, "Kuruluşunun 70. Yılında Türkiyat Enstitüsü", *Türkiyat Mecmuası*, XX, 1997, s. 1-11.

YAZAR, Sadık, "İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'ndeki El Yazmalarının Kataloğu", *Türkiyat Mecmuası,* XXVI/1, 2016, s. 339-446.

ZEREN, Mehmet- İsmail GÜLEÇ, *İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 2009

بسم الله الرحمن الرحيم

نقل اولندی هندوستان دا بر پادشاه وار ایدی اسمنی کوس شاه دیلار
ایدی اوزی بو طاهر سنت ایدی بس کوس شاه نک بر قزی وار ایدی حسن
جمال ایدی جهان اچنده انک نظیری یوق ایدی صاحب حاسوق دنیا
خلقینه مشهور اولدی اسمنی میمونه بانو دیلار ایدی و هر بر اقلمک پادشاه
زادلاری طلب ایدرلار ایدی میمونه بانو هیچ برین قبل کورمز ایدی اما
انجیلنی توراتنی هر زبورنی دایم اوقور ایدی حضرت رسول الله نی هر بر سنه
الله تعه یاد قیلمش دور مونلارنی کوروب بر کون باباسنه سویلادی ای بابا مکه
دا بر پادشاه بار ایرمش آدینه احمد عمد دیرلار ایرکان هم اوری
پیغمبر ایرمش انجیل واتوراتده و زبورده مشهور
المش اون سکز منک عالمی الله تعه اننک دوستلرینه یراتمش
هم قیامت کوننده جمیع مخلوقاتغه یوز یکرمی توره منک پیغمبرلاره اولیالاره
شفاعت قیلسه کرکدور بس امانت آنلر اومت اولان کمسنه لار تموعدا منکو قا
لماسی ایرمش اوزی شفقت ایدوب تموعدان چقاروب جنته باشی بولوب
باروب کرتور ایرمش بز هم آنک دیننه کروب انکار اومت اولوب تموعدین

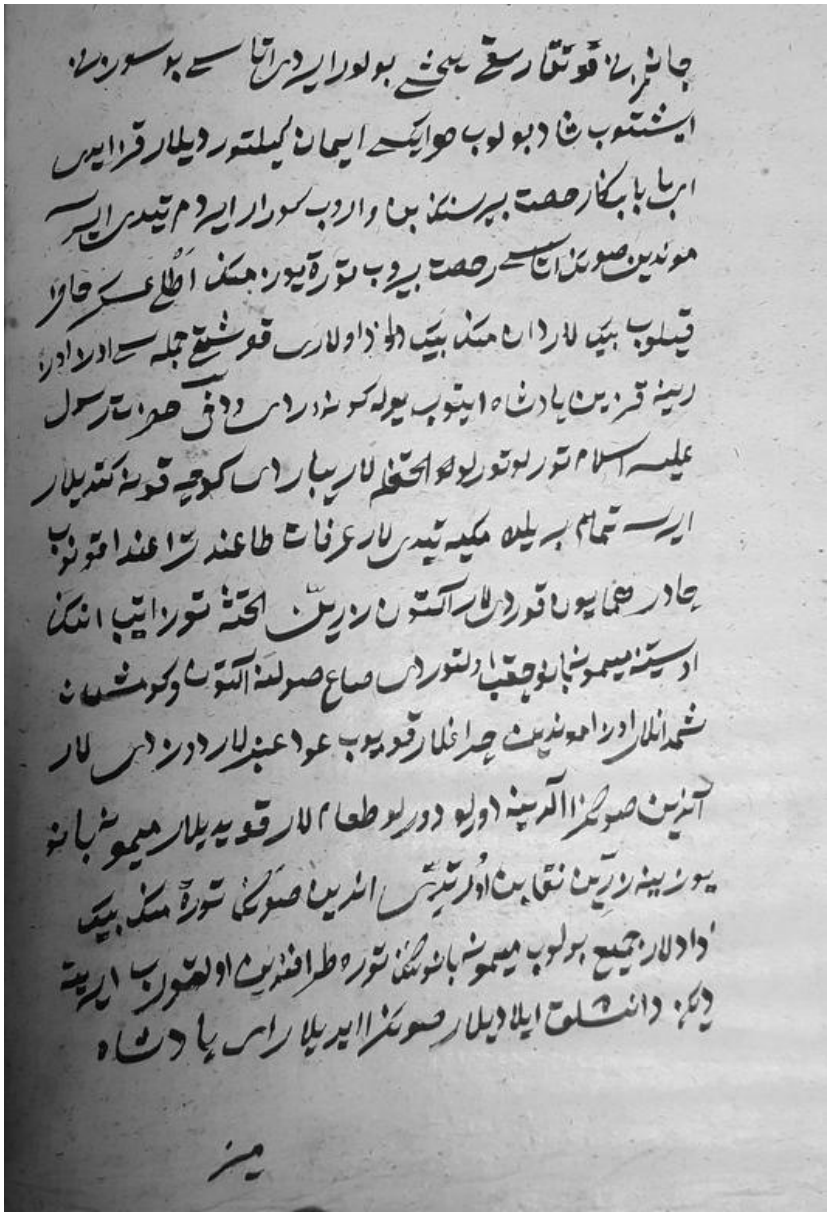

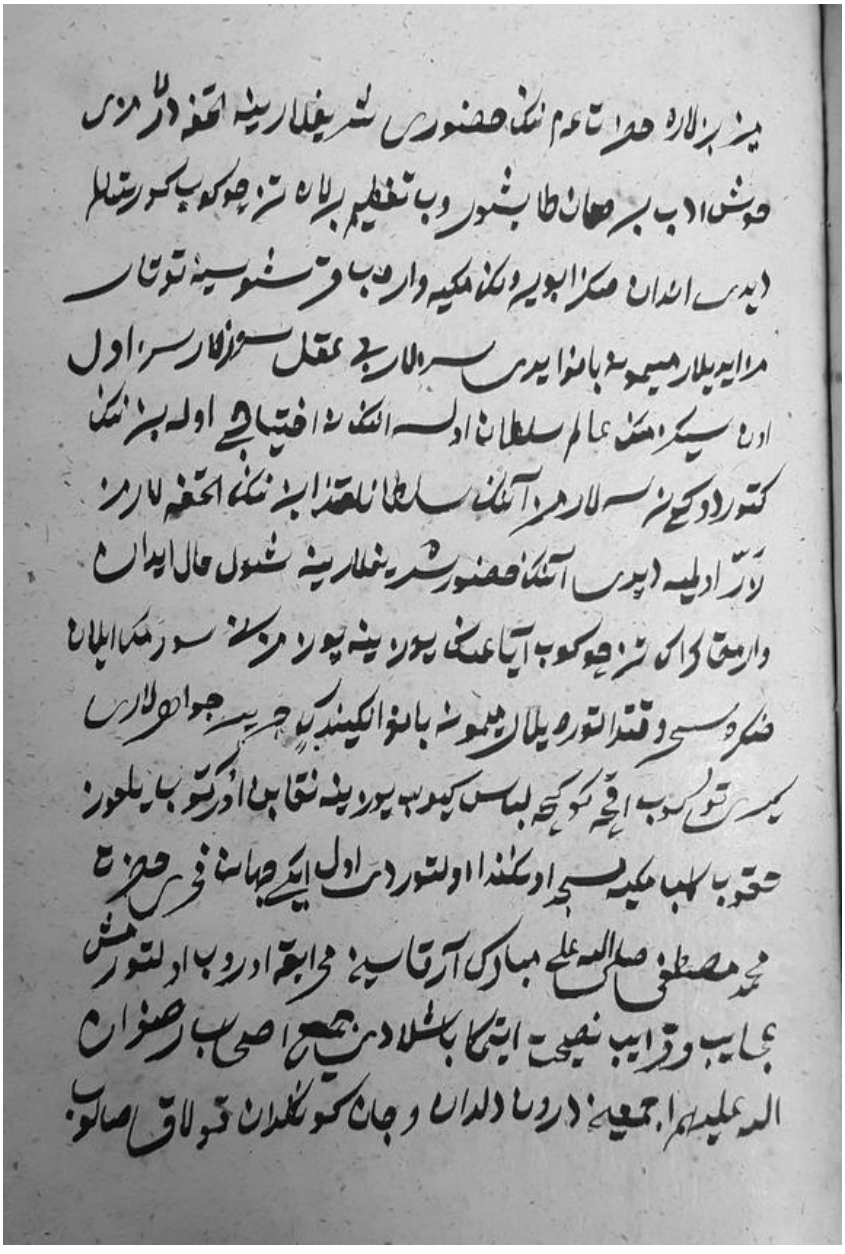

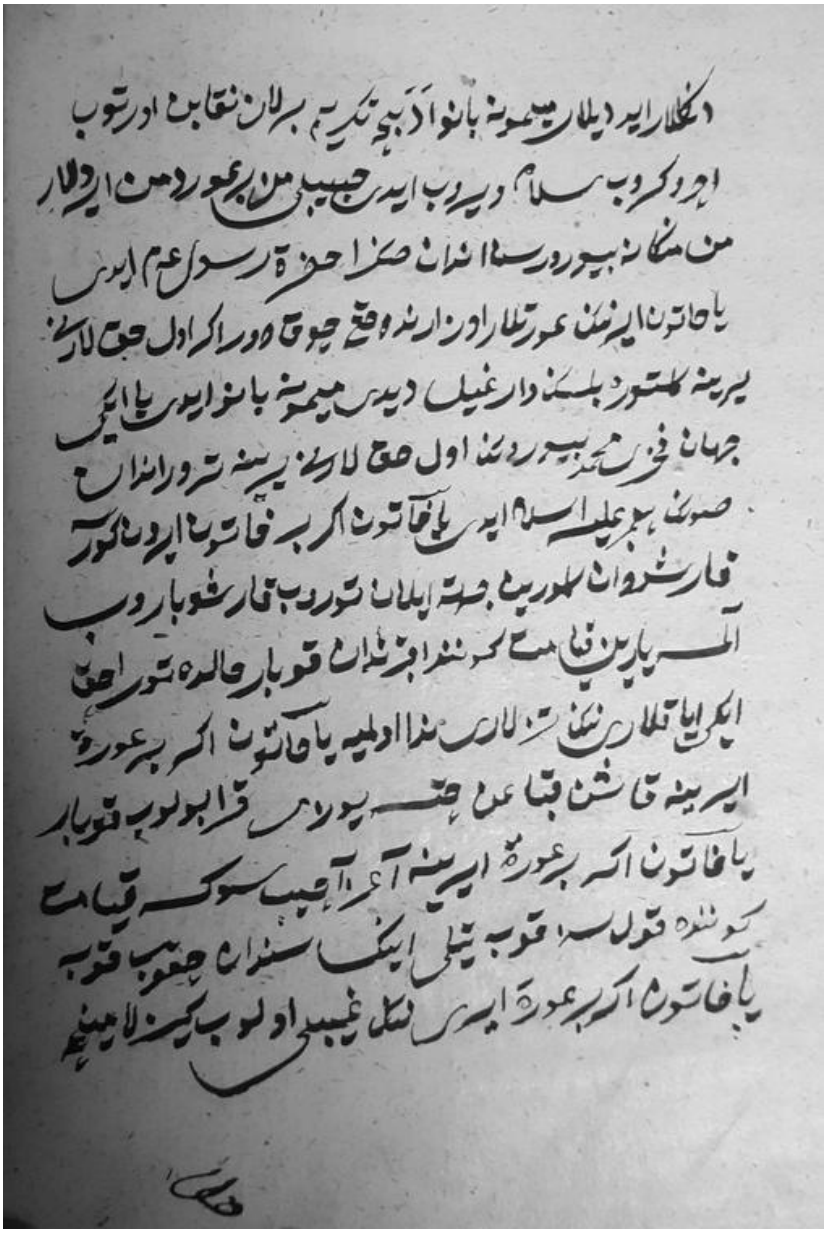

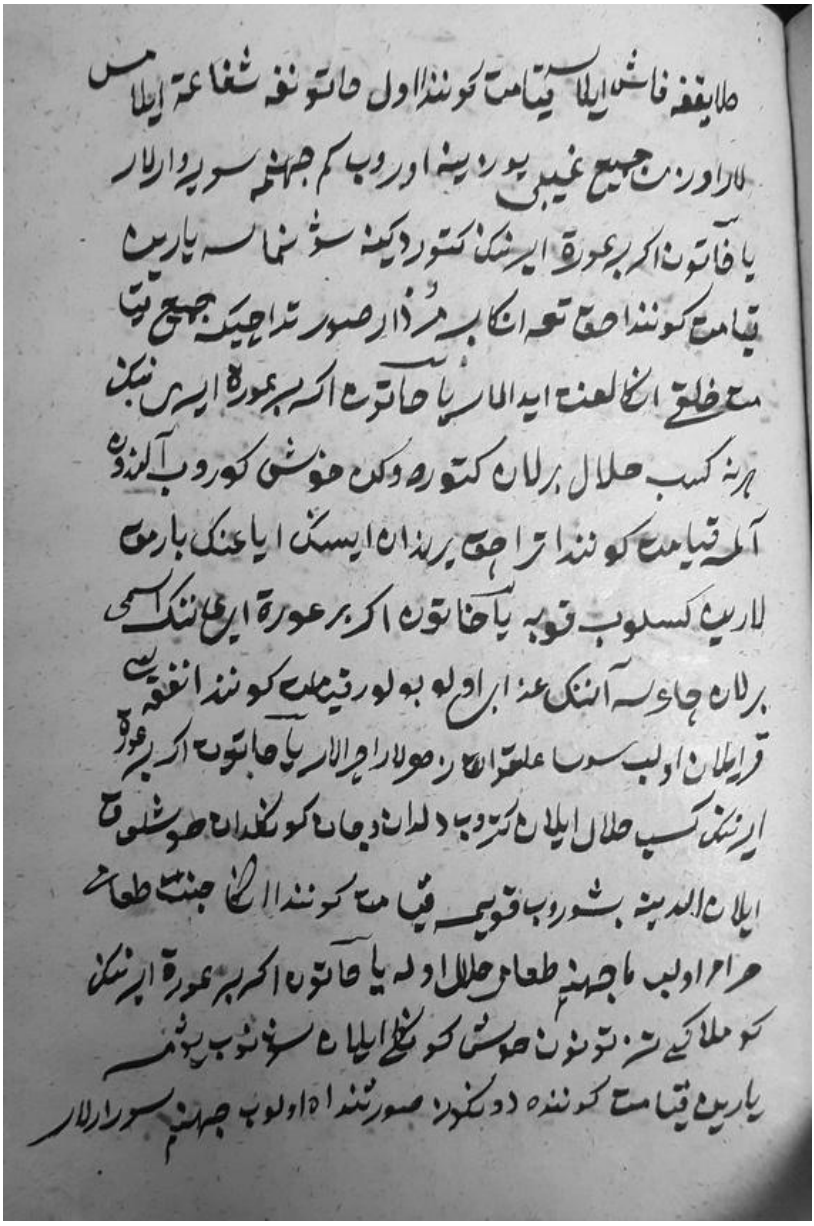

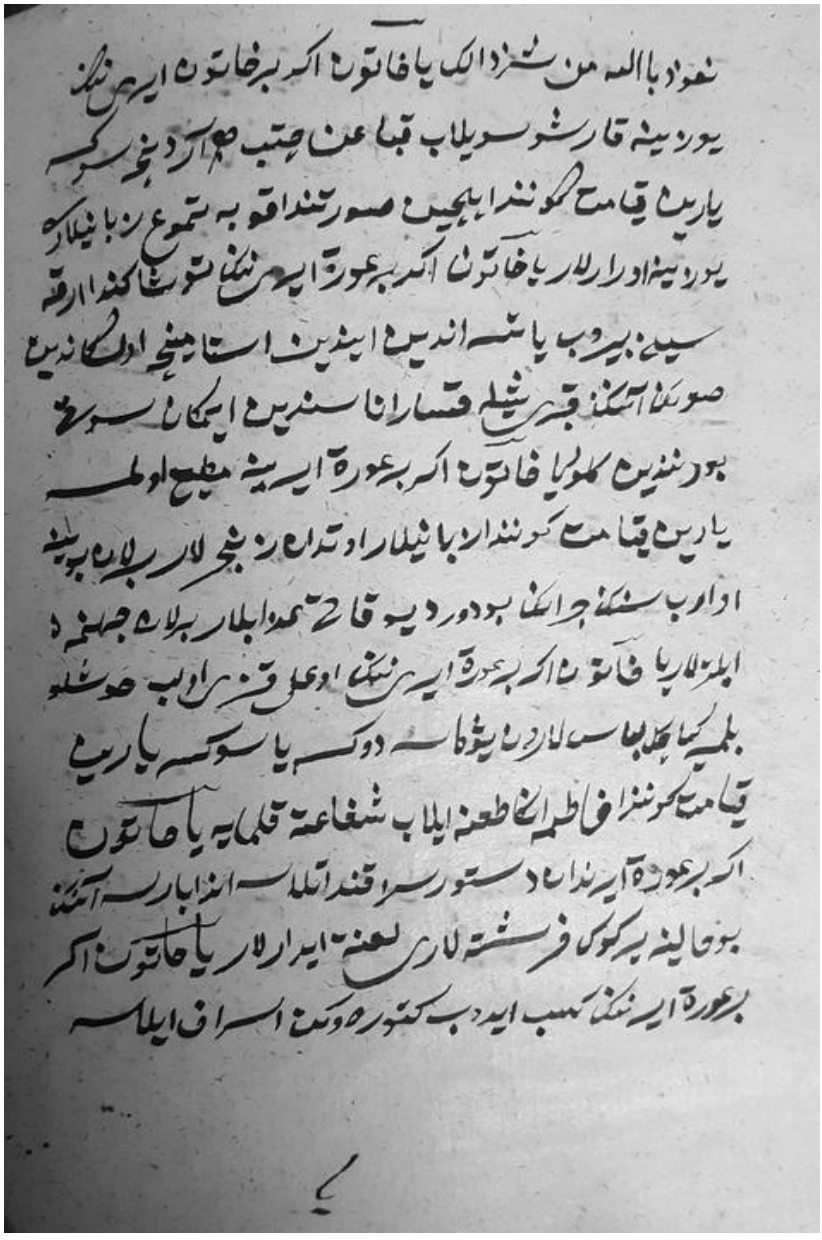

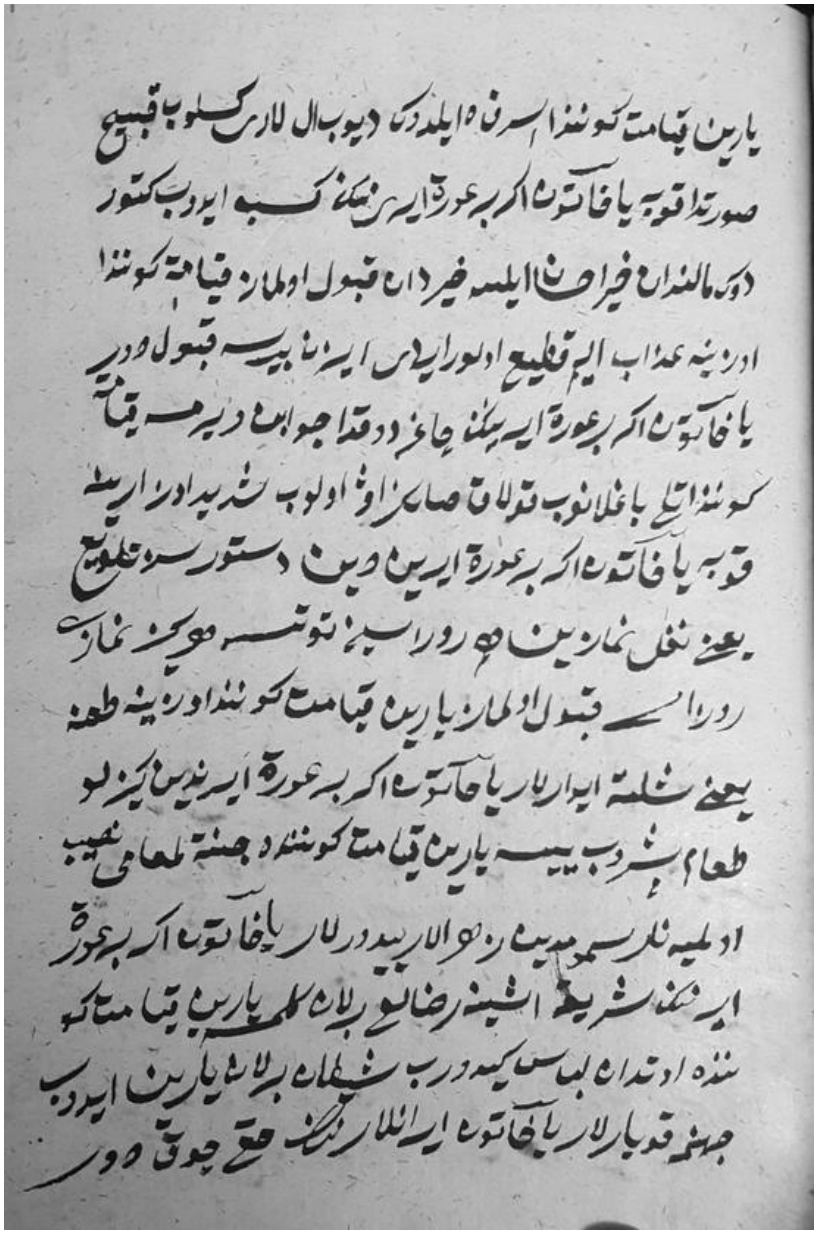

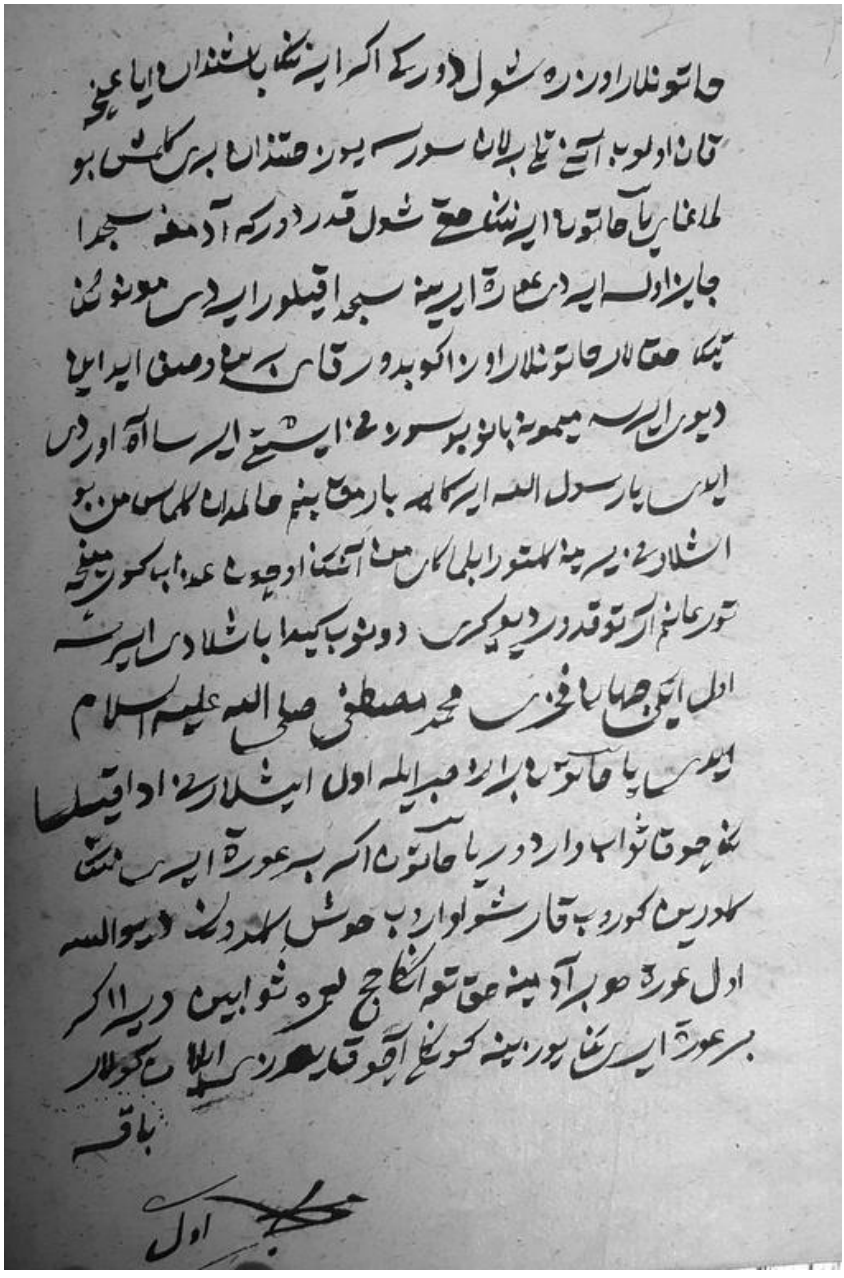

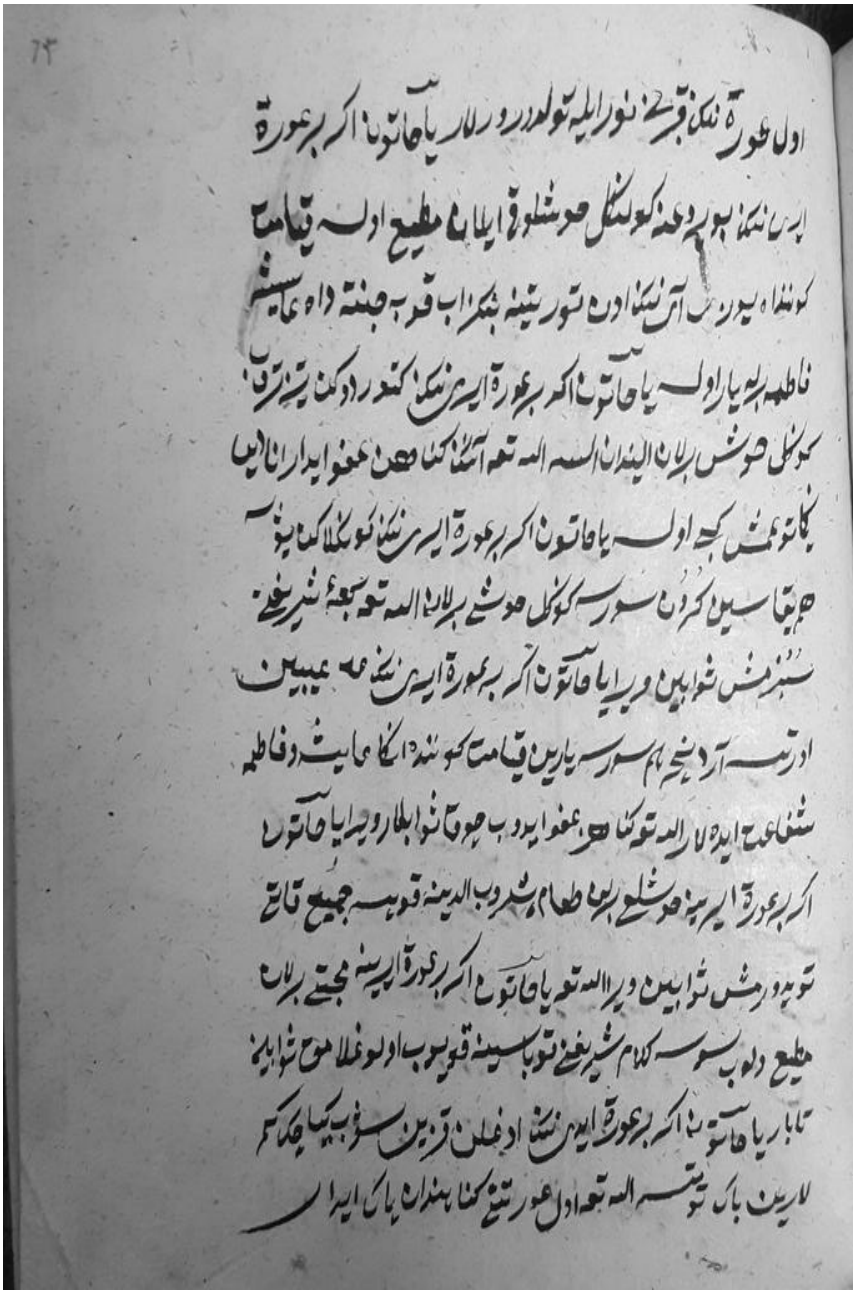

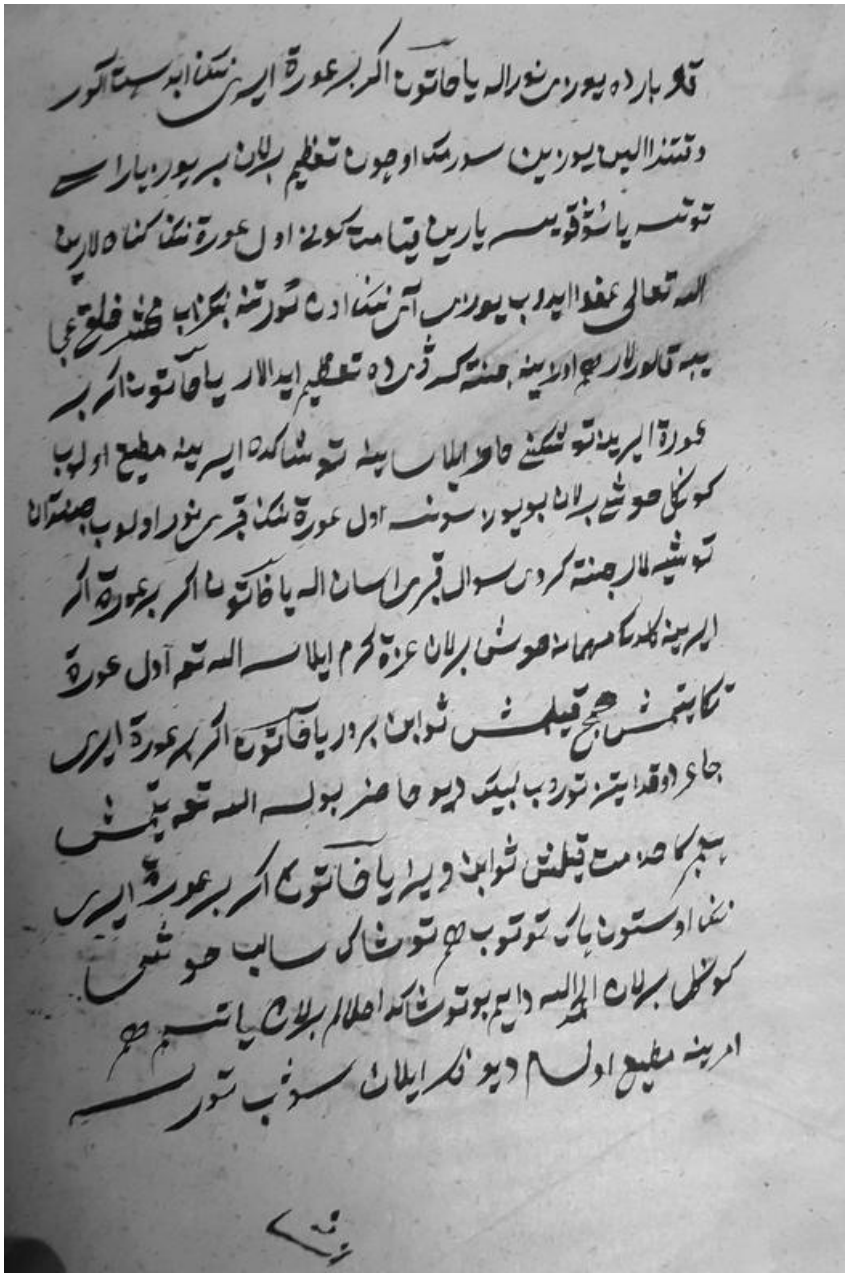

انشاء الله تعه شول قدار ثواب بردی یتمش آچ غه آتش ویتمش مسافرنی
تویدوروب قوناق قلمش ثوابی ویتمش یول کعبه طواف قیلمش
ثوابکه ویرامونک تیکنجه ثوابلار چوقدور ایرینه خدمت قیلمش
حقنده یارین قیامت کوننده عورتلار دان روزه نماز دین سورماس
لار روزه نماز حسابن صکره صورالار اول ایرلاروندین سورارلار
عورتلارنکز دین کونکلو شنود مواد ایو اکر ایرلاری ویاجک اولورسه
بن عورتمدان خوشنودمن دیو سوزلاسه الله تعه سهل سروع
ایلان جنته ایلایه اکر عورة تمدان خوشنوده کلم دیسه همان
ساعت تموغه سورارلار اکر جمیع عمرین طاعته وعبادات برلا
کچورسه ده ایری شفاعت ایدوب حقارمینجه جهنم دا اوله بلاشک آندین
صونکن حضرت رسول عم بیوردی اصحابلارینه بو حدیثلارنی یازونکز
دیو بیوردی قایوکم ایرمنم بو حدیثلارمنی ایشتوب عورتنه سوزلامسه
اول بنم خاص امتم دکلدور آنکن اوچون بو حدیثلارده عورتلار دا چوق
کناه یازلور ادا قیلمسه اکر ادا قیلسه چوق ثوابلار یازولور اکر قایوا
ایر ایشتیب بلیب عورتنه سوزلامسه یارین قیامته کوننده اول

